KÖPRÜLÜ KÜT.
173
IIIK
M. ASIM BY.

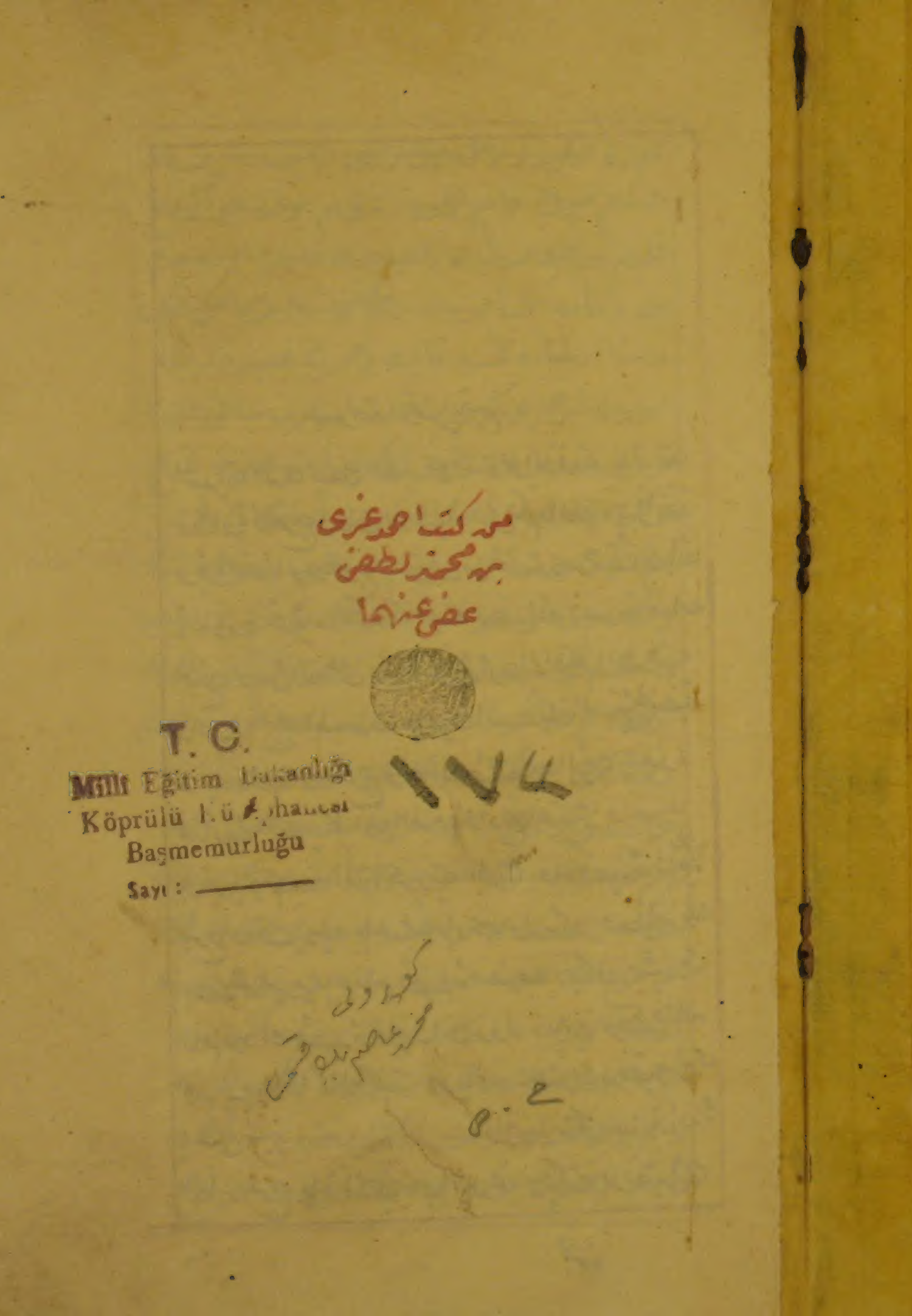

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله الذي جعل الصبر على اشتداد الازمة والاذى
مفتاحاً للفرج وخلق الاشياء على حكم بالغة وعبر فائقة
لا فرط امت ولا عوج فسبحان من انسقت رحمته لاوليائه
في صورة نقمة واشتدت نقمته لاعدائه في صورة انعامه
المبتهج وصلى الله على سيدنا محمد الهادي الى اقوم الطرق
واعدل النهج المبعوث بالدين السهلة السمحة الحنيفية
لا فيه كلفة ولا حرج وعلى آله واصحابه الذين بلغوا
بمتابعة الشريعة اعلى الغرف وارفع الدرج وبعد
بو جريدهٔ لطيفه نك تحريرينه بادى وبو قصيدهٔ شريفه نك
شرح وتقريرينه باعث وبادى اولدركه اصدقاميزدن
بعض همام بين الانام قصيدهٔ منفرجه ديمكله شهرت
تام بولان قصيدهٔ عاليشانى ورد زبان وخطر شانه
ايدنوب اكا كمال محبت وزياده رغبتدن بو فقير مولوى
اعنى شيخ اسمعيل انقروى طرفندن تركى عبارت اوزره
اكابر شرح يازلمسنى رجا ايلدى ديكن بو فقيرك

قبزه

قبنزه اولجيزه بو علمه ميل ورغبتى بولنموب شيمديلك
اشغالم چوق واحوالمده انتظام يوقدر ديوآنى دفع
قلدم وبر نيجه مدت بو داعيه دن خلاص اولمدم
بعد زمان احبابمزدن بر مخلصى دوا ومجانبتى ممكن
وسزا اوليان كمسه تائيه وخمريه قصيده لرينه
اولان شرحمزى كوروب اول اسلوب شافى اوزره
بو قصيدهٔ عاليه دخى تركى عبارت اوزره شرح
اولنمسنى مراد و رجا ايلدكده دفعه مجال قالميوب
مع كثرة الاشغال وعدم انتظام الاحوال امتثالاً
بالنصب الانور
واما السائل فلا تنهر انلرك خاطرلرينى تطييب
وتسليه قلمه وسائر طالب اولنلره هم تحفه وهديه
اولمق ايچون هجرت نبويه دن سنه اربعين والف
شعبانندن اوائلنده توكلاً على الله ومستعيناً بالله
بو قصيدهٔ غرانك دخى شرحنى يازمغه ابتدا قلدم
وبراكى عربى وتركى شرحنى دخى كوردم ليكن انلرك
بعضيسى مغث ومسمن قبيلندن وبعضيسى دخى ليس يغنى
من جوع ولا يسمن قبيلندن بولدم پس انلردن برينه
تقليد ايتميوب واعتراض ايتمك سمتنه كتميوب
فيامت مطلقدن خاطر فاتره كلانى وقلب حزينه
لايح وظاهر اولانى بعون الله تعالى وتقديره مرتبهٔ تحرير
وتعبير وتقريره ايركوردم وبوكا حكم منفرجة في شرح

مفرجه دیمکله نام ویردم امیددرکه حق تعالی سعیمزی مشکور
ومبرور ومسرور قله بحرمة شفیع یوم النشور اعلم
یا اخی اذهب الله تعالی همك وفرج غمك وجعلك
فی الدنیا والآخرة اسعد وامجد بو قصیدهٔ عالیه‌نك
ناظمنك اسم مبارکی یوسف بن محمد وکنیت شریفلری
ابو الفضل ابن النحوی در عالم وعامل وفاضل وکامل
صاحب کرامت ومظهر ولایت برکسه ایدی کندولری
بلاد افریقیه‌دن مدینهٔ توزردن حاصل اولمشلر
وصکره کلوب مصرده افاضل واماثل اولدن قلعهٔ
حماد قرار قلمشلر حضرت امام غزالی ایله معاصر اولوب
ایکیسی بیله تاریخ هجرتك بشیوز اون اوچنجی سنه‌سنده
دار آخرته وجوار رب العزته نقل قلمشلردر
نور الله تعالی مرادهم واوصلنا مراتبهم ومقاصدهم
اول عصرده اولدیارك اهالی واکابری بزم دیارمزده
ابو الفضل ودیار عجمده امام غزالی عدیلی واولذات
شریفك مثلی وبدلی برکمسنه درکو تفاخر ذکر ایدرلردی
ونیجه کراماتك کوروب زیارتنه کیدرلردی وجمله
کراماتلرندن بری بودرکه نقل ایدرلر برکون کندولری
حجاز سمتنه کیتمشلر حین مفارقتده اهل وعیالی
اکا ایتمشلر سز کیدرسز وبزی بویله محتاج وبیکس
ترك ایدرسز بزم نفقه‌مز وکسوه‌مز احوالنه منجر اولور

ویره لازم

ویره لازم اولان حوایجی کیم کورر وکیم کتورر دیمشلر
فی الحال الله برکاغد الوب انك ایچنه برشنه یازوب
انلره ویروب دیوبن احبوب حفظ ایلیك برعالی کسنه
بنم وکیلمدر اول سزك جمله مؤنت وحاجتکزی کورر ویره
لازم اولانی روزمره ایرکورر دیوب سفر ایتمشلر فی الواقع
هرکون برکسه کلوب انلرك مصالحنی کورر ایمش بلمزلرکه
اول شخص کیمدر واول کاغدك ایچنده مسطور اولان
ندر پس کندولر سفردن کلدکدنصکره اول کاغدی کشاده
قلورلر ایچنده بو ایکی بیت یازلمش بولورلر دیمشکه بیت
ان الذی وجهت وجهی له ٭ هو الذی خلقت فی املی ٭
فانه ارفق منی بهم ٭ وفضله اوسع من فضلی ٭
ع کلام منونه اولور معلوم کشینك کندو مقداری
قوتنك مصداقنجه انلرك علو شانی وکمال عرفان وایقانی
بو قصیدهٔ بلیغه‌دن هم عارف وعاقل اولنلره منفهم
اولور تفصیله حاجت یوقدر اعلم یا اخی بو قصیده‌ء
مبارکه‌نك بحری بحر متدارکدر اصلی سکز کره فعلن در
اجزاسنك بعضی مقطوع وبعضیسی مخبوندر قطع
برکلمه ساکنه اولان ثانیجی حرفی حذف وثالث متحرکی
اسکان ایتمکدر مثلا فاعلن ایکی سکونیله فعلن
دیرلر کبی ابتدای قصیده‌ده اشتدی کبی وخبن ثانی
ساکنی حذفدر مصراع اولك آخری فرجی کبی ومصرع ثانینك

من کرامات الشیخ النحوی

اوزرلکی کبی متنوکه تقطیعده بونلرك هر برسی فعلن در
حرکات ثلثه ایله اکرچه رسم کتابت مقتضاسی اوزره البلج
یازلسی یازلیور لکن تقطیع عروضی حسبیله اشباع کسره دن
حاصل اولهجق یاء موجود اعتبار اولنور دیکرلری امر
برعکس اولوب صورتا موجود اولان تقطیعده مفقود
اولور حاصلی کلمات رسم مصحف عثمانی ورسم عروضی
قیاسندن خارجدر دیکرلری بوکا دلالت قلور دبونلک
تقطیعنده بودیدیکمز معنا ظهوره کلور دبونلک تقطیعی
مثلا بویله دیمك اولور اشته فعلن دداز فعلن متتی
فعلن فرج فعلن قدآ فعلن زنهل فعلن لك بل فعلن
بلج فعلن وسائر ابیاتی دخی اخرینه دك بوکا کوره
قیاس ایله دبو منبع بلاغت ومطلع آفتاب حکمت اولان
قصیدهٔ فرج قرا درج ذوالمك خواص واسراری
چوق وفضائل مناقبنه نهایت یوقدر حتی بعض شراح
اسم اعظم بونده در دیمشلر وبعضیلر دخی هذه
القصیده مجربه لکشف الکروب والهموم وهی
کبریت احمر واکسیر اعظم فی دفع الاحزان والغموم وما
دعا بها احد الا استجیب له باذنه هو دیو کفتوب ایتمشلردر
کبار علماء شافعیه دن امام تقی الدین السبکی رحمه الله تعالی
کندولره محنه برشدت ومحنت اصابت ایلدی بو قصیده
شریفه یی انشاد ایدرلر ایمش واکثر بویله دیرلر ایمشکه

برکسیه

نصاب قراءة القصيدة عدد ٤٠

برکسیه اکر بلا وشدت اصابت قلسه بو قصیده
مبارکه یی طهارت کامله ایله قرقه کره تالی اولسه
ومرادی جانب واهب الامالدن رجا وسؤال
قلسه جناب عزت انك حاجتی یتوره ومراد ومقصودی
یتوره دیمشلر بعضیلر بو قولی ابو الحسین یحیی بن عطار
حضرتلرندن نقل ایتمشلردر بونلردن غیری کبارلدن
چوق کمسه بو قصیدهٔ مبارکه نك نیجه خاصیت
ومنافعك کوروب بو فقیر کثیر التقصیره کوردکلرینی
سویلمشلردر علی الخصوص بر کمسه بونك معانی جمیله
ونکات جلیله سنه واقف وعارف اولمغله اوزره
قرائت ایله صدری منشرح اولمغه وروحی راحت
بولمغه مقرر ومحقق اولور پس حضرت ناظم قدس سره
العزیز بسمله وحمدله یی لسانی وجنانله ادا ایدوب
حضرت نبی مکرمه صلی الله تعالی علیه وسلم حضرت علینك
کرم الله وجهه روایت ایلدکلری حدیث تبرکا وتیمنا
بو قصیدهٔ بلاغت سمات وحکمت بنیانك ابتداسی
بنا ایلیوب اشتدی ازمة تنفرجی دیمکله کلامه
اغاز قلمشلر ونظمه شارع اولمشلر دیو نه کیم بیورلر

شریفه

اِشْتَدِّی اَزْمَةُ تَنْفَرِجِی قَدْ آذَنَ لَیْلُكِ بِالبَلَجِ
اشتدی اشتداددن باب الافتعال شدتلندی اشتد الامر دیمك

فرجه بر شئ قوى ومحكم اولسه آزمه قحط وشدت وطالغه
ديرلر ودخى امور مغلقه وامراض مزعجه دن انسانه
اصابت ايلين شيلره هم آزمه تعبير ايدرلر قال ابن الاثير
في النهاية الازمة السنة المجدبة يقال ان الشدة
اذا تتابعت انفرجت واذا توالت تولت **انفراج**
فرجه بولمق يعنى فرج غمدن وغصه دن وطارلقدن قورتلوب
شاد اولمق ديرلر پس انفراج انكشاف معناسنه اولور
قد حرف توقع وتقريب وتحقيق وتقليل ايچون دخى استعمال
اولنور توقع ايچون اولديغنه مثال مؤذنلرك قد قامت
الصلوة ديدكلرى كبى كه قد حان وقد قرب وقريبا ديمك
اولور بر اجلدن حال موقعنده واقع اولسه ماضيه قد
لازم اولور كه اى حالة تقريب ايچون كقولك رأيت زيدا
قد عزم على الخروج اى عازما تقديرنده اولور وتحقيق
ايچون اولسه هم ماضيه وهم مضارعه داخل اولور
قد جاءكم الرسول بالحق كبى ودخى قد يعلم ما انتم عليه
بيورديغى كبى اى يعلم ما انتم عليه تحقيقا ديمك اولور
وتقليل ايچون اولسه هله مضارعه داخل اولور
ان الكذوب قد يصدق وان الجواد قد يعثر ديدكلرى
كبى ربما يصدق الكذوب وربما يعثر الجواد ديمك
اولور وقد يستعمل للتحقيق مجردا عن معنى التقليل نحو

قدنرى

وجهك

قد نرى تقلب في السماء **آذن** بالمد وفتح المعجمة من باب
الافعال بمعنى اعلم **بلّغ** بلادك خبرى بونده كرب
وغمدن استعاده دركيجه كروب واقرانه مشتد
اولديغى ملابسيله **بلج** ضياء صبح ديرلر يقال بلج
الصبح اذا اضاء وبابه دخل فاستعير ههنا للفرج
لاشتراكهما في الاذهاب والتحصيل لان الضياء
يذهب الظلم والفرج يذهب الحزن ويحصل بكل منهما
السرور **الاعراب** اشتدى صيغة امردر من باب
الافتعال ازمة حرف ندا مقدر اولمغله اوزره منادى
يوسف اعرض قبيلندن واقد محوق سبيلنده اولور
ولونده ازمة يا ارض ابلعى ماءك اسلوبى اوزره
بر شخص عاقل منزلسنه تنزيل اولنوب اكا نداقلنمشدركه
بلاغتده بر نوعدر تنفرج جزمله جواب امردر اذا حرك
حرك بالكسر قاعده سى اوزره براى قافيه جيمه
كسره حركه ويرلوب يا شكلنده كتابت اولنمشدر قد
تحقيق وتقريب ايچوندر واذنك ليله اسنادى
مجازيدر انبت الربيع البقل قبيلندندر وليله قائم
سبيلندن اولور ديو بيته محسنات بديعيه دن براعة
استهلال واردر قال الشريف البراعة هى ان يكون
ديباجة الكتاب او مطلع القصيدة على وجه يشعر

الاشارة الى المباحث الآتية بس بو قصيدهٔ بليغه هم
اخرينك تصفيهٔ قلب ورياضت نفسى اوزره
بنا اولنوب مضمون بيت ما بعدنده كلاجل فضائل
ومسائله دلالت واشارت ايدر واقتباس دخى واردركه
مصرع اول بالتمام حديث رسولدن اقتباس اولنمشدر
كما روى القضاعى عن على كرم الله وجهه قال رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم اشتدى ازمة تنفرجى
كذا فى فردوس الاخبار والجامع الصغير وقال الشريف
فى تعريف الاقتباس ان يتضمن الكلام نثرا كان
او نظما من القرآن او الحديث كقول ابن شمعون
فى وعظه يا قوم اصبروا على المحرمات وصابروا على
المفترضات وراقبوا على المراقبات واتقوا الله فى
الخلوات يرفع لكم الدرجات وقال الشاعر
ان تركت بنا غيرنا : فحسبنا الله ونعم الوكيل ولبونده
انواع بديعيه دن صنعت طباق دخى واردر طباق
امرين متقابلين يا معنا يا لفظا جمع ايلمكه ديرلر
بونده ناظم رحمه الله تعالى اشتداد وانفراج ديللرى
بلج لفظلرنى جمع ايلمشدر وبو اصطلاحات بيانيه ومحسنات
بديعيه يه متعلق اولان عبارات مفتاح البلاغه نام
كتابمزده شرح ايلمشزدر لازم اولورسه آنده طلب اولنه

محصول بيت

محصول بيت اى ازمه ومحنت سن مشتد اول تا منفرج
اولاسن ويرنك سنك عنا وزحمتك كيدوب
راحت وسلامت بولاور زيرا تحقيقده سنك شب
تاريك كبى اولان كربت ومشقتك نوروز مشرق
وضيار صبح سلوت وفرحتى مخبر اولرى واعلام
قلدى ديمك اولور وبونده ناظم حضرتلرينك ازمته
ندا ايردوب اى دعوت قلمسى مجرد ازمه ومحنتى
كذويه دعوت قلمق مراد اولماشدر بلكه سببى مسبب
منزلسنه تنزيل ايليوب اندن مراد فرج ومسرت اولمشدر
نته كيم اكثر عارف وعقلا اولنلر برشيئى تنزيه وتنفيه
وسيله وسبب اولان شيئى كريه وخبيهم محبت
راغب اولمشلر وجفاسنه صبر وتحمل قلمشلردر
نته كيم حضرت مولانا بيوررلر : صبر چون پولى صراط آن سو بهشت
هست با هر خوب يك لالاى زشت : چون ز لالاى
كريزى وصل نيست : زانكه لالا را ز شاهد فصل نيست
توچه دانى ذوق صبر اى شيشه دل : خاصة صبر از پى آن چكل
الايه قال الله تعالى فى كلامه المجيد ويلكم ثواب الله خير لمن
آمن وعمل صالحا ولا يلقيها الا الصابرون مثوبت
وجنت بونلره صابر اولنلر تلقى قلور ولبرت وراحتى
ترك وعسرت وكلفتى اختيار وارتكاب ايدنلر بولور
اكر اختيار كلمه بونلره كلفت وعسرت ارتكاب ايلمازسك

باری بربلا و مشقت اضطراری کلرکن و مشتد اولعب
سکا الحرم قلرقره فرجه منتظر اول که افضل الاعمال
انتظار الفرج بیورلمشدر و سورهٔ الم نشرح لك نك
اخرنه تفکر قلکه بر عسر مقابلهسنده ایکی یسر واقع اولمشدر
لما قال الشیخ الاکبر اذا اشتدت بك البلوی ٭ ففکر
فی الم نشرح ٭ فعسر بین یسرین ٭ اذا فکرته فافرح ٭
قال الله تعالی ان مع العسر یسرا ان مع العسر یسرا
حتی حضرت نبی مکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بو آیتك
نزولی قتنده لن یغلب عسر یسرین بیوردی و بونك
توضیحی بودرکه بو آیتده عسر معرفا ذکر اولنمش و اعاده
قلندیغنه معرفه معرفه اولدیغی حالده اعاده اولنسه عند
اهل الاصول ثانیه عین اولی اولور ولیس بونده نکره
اعاده اولنمش و شول محلده که نکره ینه عینیله ینه نکره
اعاده اولنسه ثانیه اولینك غیری اولور یسی معنی
ان مع العسر یسرین دیمك اولور ان مع الامیر غلاما
ان مع الامیر غلاما دیسك امیر واحد و انکله برابر
ایکی غلام اولمق اولور و لکن ان مع امیر غلاما ان
مع امیر غلاما دینسه ایکی امیر و ایکی غلام اولمق
لازم کلور و لکن ان مع الامیر غلام ان مع الامیر غلام
دیسك امیر واحد غلام دخی واحد اولور کذا
فی شرح التأویلات و تفسیر المدارك بو حدیث شریف

دخی بومعنا

دخی بو معنایه مؤید اولورکه بیهقی شعب الایمانده ابن مسعود رضی الله عنه
اسناد ایتکله بو حدیث شریفی حضرت نبی دن علیه السلام
روایت بیورمشلر قال علیه السلام لو کان العسر فی جحر لتبعه
الیسر حتی یدخل فیخرجه ولن یغلب عسر یسرین ان الله یقول
ان مع العسر یسرا نظم بو محله مناسب قتی خوب بیورمشلردر
شاد باش که دام غم نیست ٭ کامدن غم بسبب هر غیبت ٭
ان مع العسر جو یسرش قفاست ٭ شاد باش که کلام خداست ٭
قال علیه السلام ما جائت ترحة الا و تبعتها فرحة ٭
باملک مکن نواز ملول اه سرد ٭ در وجود در وجود درمان درد
اگر عشاق ایلای درد و محنت دخی بر نوع منحت و نعمت
بیلوب اندن ظاهرا و باطنا شکایت ایتمیوب بلکه دوستك
نعمتنه نیجه شکر ایدرلرسه اندن کلان درد و محنته و اذا
وارمته دخی اویله شکر ایتمشلردر ٭ کما قال ابن الفارض
فکل اذی فی الحب منك اذا ابدا ٭ جعلت له شکری مکان شکیتی ٭
وما حل بی من محنة فهو منحة ٭ وقد سلمت من حل عقد عزیمتی ٭
و منك شقائی بل بلائی منة ٭ و فیك لباس البؤس اسبغ نعمة ٭
و بو قصیدهیه نظیره اولان حمیه سنده دیرکه ٭ اصبحت
فیك کما امسیت مکتئبا ٭ ولم اقل جزعا یا ازمة انفرجی ٭
و فی الحقیقه اولیاء اللهدن بر صنف واردرکه انلره حضرت
حقدن هر نه کلسه راضیلردر و حقدن کلان قضا و بلادن
خلاصی ایچون انلر دعا بیله قیلمازلر نته کیم حضرت مولانا بیورمشلر

قوم دیگر می شنیدم زاولیا ما که زمان نائبه باشد از دعا
از رضا که هست رام آن کرام ما جستن دفع قضاشان شد حرام
حسن ظنی بر دل ایشان گشوده ما که نپوشد از غزا جامه کبود

وظلام اللیل له سُرُجٌ حتی یَغشاه ابو السرج

ظلام ظلمک اسمیدر ظلمت و روشنالغک ضدیدر
سرج ضم سین ایله سراجک جمعیدر کسر سینله سراج الدر
اولان چراغه دیرلر یغشی یأتی معناسنه در غشیه
غشیانا ای جاءه یقال غشیته ای اتیته ابو السرج شمسک
کنیه‌سیدر شمسه انجمده ابو السرج دیریلر که شمس کواکب
منیره نک اصلی کبیدر نتکم اهل هیئات دیدیلر نور القمر
مستفاد من الشمس یعنی قمر نوری آفتاب عالمتابدن
الدیغیدر مثلو ابی الشمس ابو السرج دینور الاعراب
وظلامده اولان واو ابتدائیه در نتکم والذین کفروا وکذبوا
بآیاتنا نظم کریمنده اصفهانی واوی استینافیه طوتیب
موصولی مبتدا طوتمشدر بونده ظلام لفظاً مرفوع مبتدا
مضاف لیله لاده اولان ضمیر ظلامه راجعدر سرج
مؤخر مبتدا لها مقدم خبردر بو جمله مبتدانک اولینک
خبری اولور حتی انتهای غایت ایچوندر عاطفه اولمقده
جائز یغشاه فعل مضارع ضمیر ظلامه عائد اولور ابو السرج
فاعلدر یغشانک بونده ظلام لیلدن مراد بر سبیل
استعاده مصائب وشدائد کونی اولور وسرجدن

مراد اثنای

مراد اثنای مصائب وایام شدائددر ومکارهده اولان
الطاف خفیه واعطاف متعدده اولور وابو السرجدن
مراد الطاف جلیه اولور وبو بیتده سرج ایله ابو السرج
بینینده جناس تام ورد العجز علی الصدر صنعتی بولنور المعنی
ظلام لیل ایچون سرج منیره واردر حتی الکا ابو السرج
کلور یعنی شمس نوار کلور واول ظلمتی ازاله قلور مراد
کرب شدیده اثناسنده هم نعم الهی واعطاف ربانی
موجوددر که اول واسطه ایله ظلمت غم نوعاً ضعیف
وقلیل اولور لیالی مظلمه ده کواکب منیره اولمغله اول
واسطه ایله ظلمت قلیل وضعیف اولدیغی کبی حتی آفتاب
عالمتاب کلوب عالمه ضیا بخش اولوب ظلمت شبدن
اثر قالمدیغی کبی آیة نهار مشرق وسطوت اولان آفتاب
لطف آلهی دخی سعی تکلف که طلوع قلوب ومبصره
اولوب آیة لیل محنتی محو وازاله قلور محنت منحته وراحته
وظلمت نوره انقلاب ولطافته مبدل اولور قال الله تعالی وجعلنا
اللیل والنهار آیتین فمحونا آیة اللیل وجعلنا آیة النهار مبصرة
لتبتغوا فضلا من ربکم قال الاصفهانی فی تفسیره ان الله تعالی
بیّن وصف الانسان بکونه عجولا ای منتقلا من صفة
الی صفة ومن حالة الی حالة بین ان احوال کل هذا
العالم کذلک وهو الانتقال من النور الی الظلمة ومن ظلمة
الی النور کانتقال نور القمر من الزیادة الی النقصان وبالعکس

دغروب الشمس وظهور الليل وكطلوع الشمس وغيبة الليل الى النهار
سنريهم آياتنا في الآفاق وفي انفسهم آيه كريمه سنك
مرصد افقنده حق سبحانه وتعالى آفاقده آياتنى نيجه كوسترسه
انفسده دخى اويله كوسترلسر شدايد وكروب آيه ليل
كبى ومسرت وصفا آيه نهار كبى اولور حق تعالى حضرتى
آيه شب كربه دخى محو ايليوب آيه نهار مسرت وصفايى
مبصره واشكاره ايلر تاكم انلك فضل واحسانك
قوللر طلب قلهلر ونا امید اولمیه لر بری اولالر زیرا
الله تبارك وتعالى مؤمن قوللرينك وليسيدر انلرى
انواع ظلمتدن اخراج ايليوب نورانيت مرتبه سنه ايصال
ايلر كما قال الله تعالى الله ولي الذين آمنوا يخرجهم
من الظلمات الى النور يعنى خداى دوست آن كسانست كه
از روى صدق بوى وبه پيغمبر وى كرويده وايمان آورده اند
بيرون مى آيد ايشانرا از تاريكيهاى ضلالت ومعصيت
بروشنائى هدايت وطاعت ويا از ظلمات دنيى بروشنائى
عقبا ويا از تاريكى قبر بنور بهشت ويا از ظلمات جهل وغفلت
بنور علم وانتباه ويا از ظلمات شك بنور يقين ويا
از ظلمات نفسانيه بانوار قلبيه ويا از ظلمات اوصاف
بشريه بانوار اوصاف الهيه ويا از ظلمات وحشت
بعد وفرقت بانوار وصلت وقربت ويا از ظلمات غموم
وكربت بانوار مسرت وسلوت بيرون آرد بيت

بعد نومیدی

بعد نومیدی بسی امیدهاست — در پس ظلمت بسی خورشیدهاست
وهذا وارد على قوله تعالى ولا تيأسوا من روح الله انه لا ييأس
من روح الله الا القوم الكافرون بالله وصفاته
فالعارف لا ييأس من روح الله في كل حال من الاحوال
بلكه عارف اولان بيلور كه ظلمتدن صكره نور اولديغى كبى
كدورتدن صكره سرور وعسرتدن صكره هم يسرت وجود
اولمق مقرر ومحققدر كما قال الله تعالى سيجعل الله بعد
عسر يسرا اى بعد ضيق سعة وبعد فقر غنى
وبعد صعوبة الامر سهولة وفي هذا التسليه للفقرا
واهل المشقة واصحاب العسرة دنيكه بو جمله ساعتنه
مرهونه اولوب هانوم كه سعى كله مراد حاصل اولور
نتكم بو بيت بو معنايى تأييد قلور وسحاب الخير لها مطر
فاذا جاء الابان تجى سحاب بولوت ديرلر فتح سينله
وسكون حا ايله سحبدن مشتقدر سحب جر ديرلر
سمى بذلك لان بعضه يجر بعضا فالسحاب اسم
جنس واحده سحابة خير شرك ضدى ابان
كسر همزه وتشديد با ايله وقت وزمان معناسنه در
يقال اكل الفاكهة في ابانها اى في وقتها وزمانها الاعراب
واو عاطفه سحاب لفظا مرفوع مبتدا مضاف خيره
لها ده لام حرف جر محلا مجرور لاهاء عائد در سحابه
جار مجرور ديله مقدم خبر مطر مؤخر مبتدا مبتدا مع خبره

خبریدر مبتدای اولك ومبتدای اول مع خبره مبتدانك خبریدر
بیت اولره اولاندر کلام اوزره فا شرط محذوفه
جوابدر اذا ظرف زمان مستقبلدر غالبا شرط معناسنی
متضمن اولور واستعمال اولنماز غالبا الا محققه اولان
یرلرده ویاخود وقوعی مرجح اولان کالهی زمان ماضی
ایچون دخی ظرف اولور اذکبی نتکم اذ دخی زمان
مستقبل ایچون احیانا استعمال اولنور ومجرد ظرفیت
ایچون دخی کلور واللیل اذا یغشی کبی جاء فعل لازم
الابان لفظاً مرفوع فاعلیدر جاءنك جمله اعرابدن
محلاً مجرور مضاف الیهدر اذانك تجئ جاء یجئ دن
فعل مضارع فاعلی ضمیردر تحتنده مستتر راجعدر سحابه
الفیض دخی خبر سحابك برعظیم بحوری ویاخود برنوع
بحوری واردرکه نازل اولدقده زمینه ولره اولان
خس وخاشاك غم وکربی ازاله قلور لکن الاسود
مرهونة باوقاتها مصداقنجه هرامرك مصوب وقت
وساعتلك کلماسنه موقوفدر بر وقت وزمان کلدکده
اول سحاب خیر کلور وباراننه دخی ازاله وافاضه
قلوربی هیچ بروجهله نا امید اولمیه ودجاء قطع
قلمیه کرك کما قال الله تعالی وهو الذی ینزل الغیث
من بعد ما قنطوا وینشر رحمته وهو الولی الحمید الی آخره
ای المطر النافع ونشر الرحمة عموم مطر الارض اذ هی عامة

فی کل رحمة

فی کل رحمة سوی المطر وهو الولی الذی یتولی امور عباده الحمید
علی کل ما یفعله مشایخ صوفیة اسمان معنویدن نازل اولان
فیوضاتك انواعنه امطار تعبیر ایدرلر نتکم کنز الاثار صاحبی
دیر ثم یمطر علی النفس خمسة امطار مطر الهدایة علی النفس
ومطر الفصاحة علی اللسان ومطر العظمة علی القلب
ومطر الاخلاص علی الروح ومطر الاسرار علی السر فینبت
من مطر اللسان الشکر والثناء ومن مطر النفس الطاعة
والقناعة ومن مطر القلب الصدق والصفا ومن مطر
السر الشوق والحیا ومن مطر الروح الرؤیة واللقا
حضرت مولانا بو محله مناسب مثنویلرنده بیوررلر مثنوی
نیست آن باران ازین ابر شما هست باران دیگر ودیگر سما
غیب را ابری وآبی دیگرست آسمان وآفتابی دیگرست
ناید آن الا که بر خاصان پدید باقیان فی لبس من خلق جدید
خاصانه خدا آسمان الهیه سما وعقول وافکاری سحاب
واندن نازل اولان علوم ومعارف باران غیبی بلورلر
نتکم نجم الدین حضرتلری وانزل من السماء ماء آیتنده بیوررلر
المراد من السماء سماء الاسماء الربوبیة او سماء ارواحکم
وانزل من السماء ای من تلك السماء ماء العلوم والمعارف
وماء علم التوحید علی اراضی القلوب والابدان فاخرج به
من تلك الاراضی نبات الاسلام والاعمال والطاعات
رزقا لکم ای لیرزق قلوبکم ثمرات الایقان والاحوال

والارادة وثمراة الهدى والتقى والنور والرحمة والنظار
والصحة والفلاح والحكمة فافرج ثمار العلم والعرفان هذه
الثمرات من ارض قلوب عباده رزقاً مختصاً بالانسان
فلا تجعلوا لله انداداً وانتم تعلمون فالانداد عند اهل العرفان
كل ما سوى الله ودانه مولانا جمال فالسرور الانفس والمرح
فوائد فائده نك جمعيدر فائده هر نسنه نك نفعنه
والمكنه ديرلر يقال الفائدة استحداث المال والخير ويقال
هي ما استفدته من علم او مال ويقال هي ما حصل
من الاشياء النافعة في الدنيا والدين وبابه باع ما
مولاسيد وناصره ديرلر جمل انواع كثيره معناسنه در
جمل نك جمعيدر سروج ضمتيله سرج لسرج سروحاً وله
سرحت الدابة ديرسن تحته مواشي مراكاهه ارسال
ايلمك طلب حظوظ نفسانى فلان ني ادمك نفوس
مراكاهه وارمق كلان حيوانانه تشبيه اتمشدر النفس
نفسك جمعيدر لفظ نفس مشايخ صوفيه اكى معنايه
اطلاق ايدرلر كاه اولور كه نفس الشيء ديرلر واندن اول
شيئك ذاتي وحقيقتي مراد ايدرلر نتكم فلان شيء كندو
نفسيله قائم در ديرلر وكاه لفظ نفسي اطلاق ايدرلر
واندن انسانك نفس ناطقه سنه مراد ايدرلر قال القشيري
نفس الشيء في اللغة وجوده وعند القوم ليس المراد من اطلاق
لفظ النفس [illegible] ولا القالب الموضوع وانما ارادوا

بالنفس ما كان معلولاً من اوصاف العبد مذموماً
من افعاله واخلاقه اوصاف ذميمه ايله موصوف
اولانه نفس اماره ديرلر واكثر صلاح اوزره اولوب
بعض زمانده خطا ايدوب كندوي ملامت قلانه
لوامه ديرلر وذكر حق ووجود مطلق ايله سكون
طمانيت حاصل قلانه نفس مطمئنه اطلاق ايدرلر
حاصل كلام بحسب مراتب مختلفه هر مرتبه ده كه وصفي
كسب ايده اول صفتله اكا تسميه ايدرلر نتكم احكام
حقه امتثال قلمقده بالكليه كندوسندن كراهت كيدوب
اندن هر نه كلورسه راضي اولسه اكا نفس راضيه ديرلر
وجناب عزت اندن راضي اولدوغي حيثيتدن اكا
نفس مرضيه تعبير اولنور مُهَج مهجه نك جمعيدر
قال الجوهري المهجة الدم وقيل دم القلب وقيل الروح
بونده روح مراد اولنور قلب مراد اولسه دخي جائزدر
در دمك حقنده قيل وقال چوقدر مثنوي شرحنك
اولنده ومكان الروح من جسدي قولنك شرحنده
ودخي بيت تن زجان وجان زتن مستور نيست ال بيتنك
شرحنده تفصيل وتحقيق اولنمشدر اندن طلب اولنه
ودل دخي بر لطيفه ربانيه در كه شرح وتحقيقي مطالع النظارده
وشرح مثنويده نيجه محلده ذكر اولنمشدر بونده تطويل
كلام اولنمسه كوكلي اولمدي وادعا طرفنه

فوائد لفظا مرفوع مبتدا مضافدر مولایه مولادهی مضاف
ضمیر متکلمه که اول نادر حمل لفظا مرفوع خبریدر مبتدانك
مبتدا مع خبره معطوفدر سحاب الخیر اوزره لسروریده
لام جار لفظنه متعلقدر سروح رحی مضافدر انفسه
وسروحك انفسه اضافتی صفتك موصوفه اضافتی
قبیلندندر اخلاق ثیاب وکری عمامه وجرد قطیفه
دیرکلری کبی زیرا تقدیر کلام للانفس السوارح والارواح
السوارح دیمك اولور والمنح معطوفدر انفسه اوزره
المنح بزم سیدمز وناصرمز ومعینمز اولان خدای تعالی
حضرتلرینك فوائد وعطایای سوارح انفس وارواح ایچون
وافره ومتکاثره در کما قال الله تعالی وان تعدوا نعمة الله
لا تحصوها قال العلامة النیسابوری فی تفسیرها ای لا تقدروا
على تعدد نعم الله تعالى لكثرتها بل لعدم تناهيها ومن
تأمل فی تشریح الابدان وفی اعضاء الحیوان ووقف
على منافعها عرف بعض نعم الله تعالى على عباده واذا جاوز
من الانفس الى الآفاق وسار فكره فی احوال الاجرام
السفلیة والعلویة وعبر من الملك الى الملكوت تاه
فی اودیة الحیرة والدهشة وتلاشی عقله عند ادنى
سرادقات العزة والقدرة قال الحكیم الالهی اذا اخذت
اللقمة الواحدة لتضعها فی الفم فانظر الى ما قبلها والى
ما بعدها اما الذی قبلها فكان الزرع والخبز والطحن وغیر

ذلك

ذلك من الآلات المعینة والاسباب الفاعلیة والغائیة
حتى تنتهی الى العناصر والافلاك وان بعد هذا
فكالقوى المعینة على الجذب والامساك والهضم
والدفع والاعضاء الحاملة لتلك القوى وكسائر
الامور النافعة فی ذلك ابواب خارجة من البدن
وداخلة فیه فانها لا تكاد تحصى واذا كانت نعم الله
فی تناول لقمة واحدة تبلغ هذا المبلغ فكیف فیما وراء
ذلك هذا اذا كنت فی عالم الاجسام فاذا تخطیت
الى عالم الارواح واجلت طرف عقلك فی مبادی
القدس فلعلك تعرف من نعمه والنعم هنالك
على وفق الاستعداد وادراك النعم بمقدار الفهم
والرشاد فان كنت اهلا لها والا فلا تلم الا نفسك
انتهى كلامه بعض نسخه ده سروح یرینه شین معجم ایله
شروح واقع اولمشدر شروح شرحك جمعیدر بو تقدیر
اوزره معنى هو سبحانه وتعالى نك فوائد ونعمی شروح
انفس وارواح ایچون وافره ومتكاثره در دیمك
اولور دیو انشراح صدر وانفتاح قلبك علامتی
اولدركه دار غروردن تجافی ایدوب دار سروره
انابت قیله واولمزدن اول اولمكه مستعد اوله
بو ایسه اسلام وایمان نورینك قلبه داخل اولمسنه
موقوفدر كما قال رسول الله علیه السلام اذا دخل النور

في القلب انشرح وانفتح قالوا وما علامة ذلك يا رسول الله
قال التجافي عن دار الغرور والانابة الى دار القرار
والتأهب للموت قبل نزوله وايمان واسلام نورينك
قلبه دخولی وبر كمسنه نك مرتبهٔ اسلام وايمانه
وصولی منعم حقیقینك انعامی وهدايتيله مرهوندر
كما قال الله تعالى فمن يرد الله ان يهديه يشرح صدره
للاسلام ومن يرد ان يضله يجعل صدره ضيقاً
حرجاً كأنما يصعد في السماء [illegible] في التسهيل فمن
يرد الله هدايته يفتح قلبه وينوره حتى يقبل الاسلام
ومن يرد ضلالته يجعل صدره ضيقاً ذا حرج يمنع قبوله
حتى لا ينفذ فيه الخير واذا سمع ذكر الله اشمأز
والمعنى ان الايمان والاسلام يشق عليه صعود السماء
پس شرح نفوس وقلوب حق سبحانه وتعالى نك
فوايد معنوی وعوايد روحانيه سيله اولور اول قوللرینك
صدورلری قبول ايمان واسلام ايچون شرح ومنفسح
ايله اكا عظيم عطا ايلمش اولور واول كمسنه
افمن شرح الله صدره للاسلام فهو على نور من ربه
آيه كريمه سنك مصداقنجه قلب اسلاميه خالی
اولوب صدوری منشرح اولميان ايله آخرت جانبنه
ميل قلانی برابر دكلدر حق تعالى ايمان واسلام نعمتنی
بونه بر قولنه عطا ايليه اكا جنت نعمتلرينه ويرمك

ونار جحيمده

ونار جحيمدن خلاص ايدوب سعادت سرمديه مرتبه سنه
ايركورمك هم مأمول ومرجودر كما قال رسول الله
عليه الصلوة والسلام من تمام النعمة دخول الجنة
والفوز من النار رواه الترمذي عن معاذ بن جبل رضي الله عنه
ونار درج [illegible] ابداً ٥ فاقصد محيا ذاك الارج ٥
ارج تحتنى ايله مشك وعنبر وبونلره بكزر قوقولو
شيلرك قوقمسنه ومنتشر اولمسنه ديرلر يقال ارج
الطيب ارجا وارجاً اذا فاح وانتشر وبابه طرب
محيى افعال بابندن در اسم فاعل صيغه سی اوزره زنده
قلبجی وحياة ويريجی معناسنه در ابد دائم معناسنه در
فاقصد قصد يقصد دن امردر من باب ضرب عزيمت
ايله معناسنه در محيا فتح ميم ايله حياتدن اسم زمان
واسم مكاندر محل حياة معناسنه در ذاك ذا
اسم اشارتدر كاف خطاب ايچوندر اعرابدن محلى يوقه
بونده مشار اليه ارجدر الاعراب واو عاطفه در لهاده
لام حرف جر متعلقه حاصل در متعلق محذوفيله مقدم
خبردر ضمير محلاً مجرور عائددر فوايده ارج موخر مبتدا
محيى تقديراً مرفوع صفتدر ارجك ابدا صفتدر
مصدر محذوفك تقديری احيا ابدا ديمك اولور
وبو جمله بيت سابقه اوزره معطوف اولور فا شرط
محذوفه جواب اقصد امردر فعل ضمير تحته مستتر

انت محيا تقديرا منصوب مفعوليدر ... مضاف اسم اشارة
ذلك الادج محلا مجرور مضاف اليدر اكا المفني
اول فوايد الهى وموايد ربانى ايچين برايحهٔ طيبه ونفحهٔ
نفيس واردركه اول ابدى احيا ايدكى ونفوس
وارواحه دايما حيات وير يجيدر فاذا كان كذلك
اول ادج شريفك ونفحهٔ لطيفك محل حياته قصد
وتعرضه ايله تكم شيخ عارف ابوعبدالله محمد بن على الترمذى
قدس سره العزيز نوادر الاصولك الاصل السادس والثمانين
والمائه ده انس بن مالك رضى الله عنه حضرتلرنه اسناد
ايتمكله بو حديثى روايت بيوررلر قال رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم اطلبوا الخير دهركم وتعرضوا لنفحات رحمة الله
عز وجل فان لله سبحانه نفحات من رحمته يصيب بها
من يشاء من عباده واسألوا الله يستر عوراتكم ويؤمن
روعاتكم ونيه اول اصلده محمد بن سعيد انصارى
رضى الله عنه حضرتلرنه اسناد ايتمكله روايت ايدرلر
قال وجد فى قائمة محمد بن مسلمة رضى الله عنه كتاب فيه
بسم الله الرحمن الرحيم سمعت رسول الله صلى الله تعالى
عليه وسلم يقول ان لربكم فى بقية ايام دهركم نفحات
فتعرضوا لها لعل دعوة توافق رحمة فيسعد بها صاحبها
ثم لا يشقى بعدها ابدا وشرحنده بويله بيوررلر كه
النفحة الوقعة من الحضرة يبطئ فى دفعة واحدة

ملسبقون لجميع النفحات من فتحات ابواب خزاين ذى المنن
جودا وتفضلا لا على طريق الجزا وخزاين الثواب مقدار
وعلى طريق الجزا فوقت النفحة غير معلوم دايما غيب
علمه ليداوموا على الطلب والسؤال المنادك ويكونوا
مترصدين له فى كل وقت قايما وقاعدا ومضطجعا
فمن داوم على ذلك اوشك ان توافق دعوته
الوقت فيكون قد ظفر بالفتح الاكبر وسعد بسعادة
الابد مثنوى كفت پيغمبر كه نفحتهاى حق اندرين ايام مى آرد سبق
گوش هش داريد اين اوقاترا در ربايد اينچنين نفحاترا
نفحه آمد مر شمارا ديد ورفت هر كرامى خواست جان بخشيد ورفت
نفحهٔ ديگر رسيد آگاه باش تا ازين هم وا نمانى خواجه تاش
جان نارى يافت ز دا نشكشى جان مرده يافت از وى جنبشى
بو تقدير اوزره محيادن مراد محل اجابت اولان ساعتا
مباركه اولور كه آنده دعا مقبول اولور اما محيادن مراد
محل حيات قدسيه اولهنى اولياء كرينه علماء عاملين
اولسه اوجدن مراد رايحهٔ روحيه لرى وفايحهٔ
علميه لرى اولسه هم محلا انسب اولور زيرا عطيات
الهيه نك معدنلرى وحيات ابديه ونفحات قدسيه نك
محل ومنبعلرى اهل اولياء الله وعلماء بالله در
وكل انسى موتى الا العالمون حديثنك مصداقنجه موتى
حكمنده در الا علماء ربانى دكل وحضرت على كرم الله تعالى

وجهه ورضی الله عنه حضرتی بیورلر فقم بعلم ولا تبغی له بدلاً
فالناس موتی واهل العلم احیاء ** هستند همه عنی بجا نایده زنده
وز دیدن این قوم شود جان زنده ** چون آب حیاة در از لب شیرین
مردم همه مرده اند وایشان زنده ** شیخ عبدالله انصاری حضرتلری
منازل السائرنده حیاتی اوچ رتبه اوزره تقسیم وتعبیر ایدر
قال قدس سره الحیوة الاولی حیوة العلم من موت الجهل
یعنی ان العلم یحیی القلب ویحرك صاحبه فی طلب الحق
والحرکة من خواص الحیوة والجهل یموت القلب ویسکنه کالمیت
فلذلك استعیر الحیوة للعلم والموت للجهل قال علی کرم الله
وجهه ورضی الله عنه حیوة القلب علم فاغتنمه وموت
القلب جهل فاجتنبه ** او من کان میتاً فاحییناه وجعلنا له
نوراً یمشی به فی الناس ایة کریمه‌سی هم بو معنایه مؤول اولور
والحیوة الثانیة حیوة الجمع من موت التفرقة والمراد بحیوة
الجمع هو الحیوة القلبیة التی جمع بین الهم والخواطر ای حیوة
القلب التی تجمع الهمة فی التوجه وصحة القصد الی الله
فی السلوك علی اختلاف مراتبه وانما سمی هذا الجمع
حیوة لانه یؤدی الی الحیوة الابدیة بل هو عین الحیوة
الابدیة لان حیوة روحانیة فی عالم القدس وموت
التفرقة هو توزع الخاطر بسبب تعلق النفس بالاشیاء
المیتة فالقلب المتعلق بالجمادات المتبع لهوی النفس
میت فی دار البلاء والحیوة الثالثة حیوة الوجود وهی

وهی حیوة بالحق والمراد بحیوة الوجود حیوة حضرة الجمع
وهی حیوة بالحق لاضمحلال العبد بالفناء فیه وبقائه بوجوده
وحیوته بحیوته وهو مشهود وقیومیة الحق للکل بحیث لا یری
شیئاً من الاشیاء الا وهو قائم بالله ولا یری شیئاً
الا وهو یفعل ما یفعل بالحق پس طالب وعاشقه
لازم اولان اصل اولدرکه بو ذکر اولنان انواع حیاتلری
محبتنی قصد ایله تا آنك ادراکنه وقوفدن
فرصت بولوب حیات ابدیه بولوب زنده دل اوله
فربّتما فاز من محبا ** یجود الموج من البحر
قال الجوهری حرف خافض لا یقع الا نکرة یشدد ویخفف
وقد تدخل علیه التاء فیقال ربّتما وتدخل علیه ما لیمکن ان یتکلم
بالفعل بعده کقوله تعالی ربما یود الذین کفروا
ابو السعود افندی بو آیتك تفسیرنده ذکر ایتمشدر بضم الراء
وتخفیف الباء المفتوحة وفیه ثمان لغات فتح الراء وضمها
ومشدداً ومخففاً وبزیادة التاء ایضاً مشدداً ومخففاً
حاصلی کلمهٔ رب بر حرفدرکه لسان عربده اون درت
وجه اوزره ویا خود رضی زیاده ایراد اولنماسی جایزدرکه
اکثر تقلیل ایچون کلور وتکثیر ایچون هم استعمال اولنور کما قال
مولانا حسن فی شرح الکافیة وهذا الذی ذکر من التقلیل اصلها
ثم تستعمل فی معنی التکثیر کالحقیقة وفی التقلیل کالمجاز المحتاج
الی القرینة وقال ابن هشام ولیس معناه التقلیل دائماً

خلافاً للاكثرين ولا للتكثير دائماً خلافاً لابن درستويه وجماعة
من النحاة بل ترد للتكثير كثيراً وللتقليل قليلاً انتهى كلامه وقيل
لا تدل على شيء منهما الا بقرينة پس بو اراده تكثير ايچون
اولمغله محلّه انسبدر فاض فاض يفيض دن فعل ماضيدر
قال الجوهري فاض الماء يفيض فيضا وفيوضة اي كثر حتى
سال على صفة الوادي ترکیده صو طاشدی دیمکدر دیرلر
بابی باعدر محيا فتح ميم ايله ايضاً زمان حياة ويا خود
مكان معنيلرينه در بحور بحرك جمعيدر دريايه ديرلر موج
درياده هوا واسطه سيله مرتفع اولان صويه ديرلر نتكم
ماج البحر ديرلر اذا ارتفع مائه واضطرب لجج لجّه نك جمعيدر
لجّه معظم اولان صويه ديرلر الاعراب فلم تعاد فاشرط
محذوفك جوابي در لام ابتدائيه در تأكيد ايچون وما
كافّه در عملدن ربّي منع ايدوب لفعللره اول واسطه ايله
فعله داخل اولمسي هم جائز اولور ربما يود الذين كفروا
وفي ربما يقوم زيد كبي فاض فعل ماضي المحيا تقديرا مرفوع
فاعلدر فاضك بحور ده با مصاحبت ايچون اولمقده جائز
وتعديه اولمق هم مناسبدر بحور وفي مضافدر موجه
من اللجج من بيانيه در متعلق محذوفدر كه اول الحاصل در
لجج متعلقه محذوفه قيله الموجك صفتي واقع اولور ديو جهتده
وفي محيادن مراد يا زمان حياة ونفحات اولان
اشرف ساعات واسنى اوقات المدر ويا خود بر محل

حياة قدسي

حياة قدسي وضع انزاليه اولان عالم ربّاني وعارف
يزدانيه اولور كه ناظم حضرتي قدس سره العزيز محل
حياة قدسيه اولان شيخ كامل وعارف واصلي شمول
تشبيه ايمش اولور كه آنده كثرت ماء اوله حتى كمال وفرت
وزيادة كثرتدن اول آب واديك جوانبنه سيلان
ايدوب تجاوز قيله بو ايكيسنك ما بينده وجه شبه
دارات فيضان ايلمسي ماء جاريه محل مجراسي اولمسي
ومحل حياة قدسيه اولان عارفك آب حياة علوم
ومعارفه منبع اولمسي اولور مشبه به طي اولنوب
انك لوازمي ذكر اولنمغله اول قضيده محياي واديه تشبيه
ايتمكه استعاره بالكنايه ديرلر واكا فاض اثبات ايتمكه استعاره
تخييليه تعبير ايدرلر اندن صكره اول محيادن ظهور كلان
علوم واسراري وفيضان ايليان معارف وانواري
بر سبيل استعاره اصليه مصرحه بحور ده تمثيل
ايدوب اندن صكره استعاره مرشحه قاعده سي
اوزره مبالغه قصد ايدوب اكا موج ولجج اثبات
ايتمكله ترشيح ايدرك ودخي بو بيتده محسنات بديعيه دن
ائتلاف واردر كه اول موج ولجج كبي مناسب اولان
لفظلرك مباني جمع ايتمكدر وايغال وتتميم دخي واردر
پس تقدير معنى بويله ديمك اولور كه ايها المخاطب
چونكه سن امر مذكوره امتثال ايدوب زمان حياة زنده

ومحل نفحات مذكوره جانبنه قصد وعزيمت ايله سن پس
تحقيق اول زمان حياة ومبارك وشيمى اولان اوقات
فيضان ايلرلجي رحمانيدن حاصل اولان بحور متموجه يه
ملتبس اولديغي حالده ديمك اولور يا تقديره تجينه اولديغي
معنى اول زمان حياة لجي رحمت الهيه دن حاصل اولان
بحور متلاطمه يه يعني فيوضات متواتره ومتكاثره يه
سكا افاضه ايلر ديمك اولور واكر مجازدن محل اسناده
علوم وعرفان اولان عالم ربانى جانبنه صدقله قصد وتوجه
ايله سير تخفيفا اول محل حياة قدسى افاضه ايلر سكا
لجي معاينيدن حاصل اولان بحور متموجه يه كه اندن مراد علوم
ومعارفدر ويا مصاحبت ايچون اولديغي اوزره معنى
ايها المخاطب اكر سن امر مذكوره امتثال ايدوب محل
مزبوره جانبنه صدقله قصد ايلرسك تخفيفا اول محل
حياة قدسى اولمغله عارف اسرار ومعارف حق
فيض ونثار ايلر لجي علوم الهيه دن حاصل اولان معانى
متموجه بحورنه ملتبس اولديغي حالده ديمك اولور
تكلم بوكلمه مناسب عالم ربانى ومفيض اسرار يزدانى ابو عبد الله
محمد بن على حكيم ترمذى قدس سره العزيز نوادر الاصولك
ترجمه دورنجي اصلنده بيورولر فاعلم انما بدأ من الله
عز وجل الى الرسل ومن الرسل الى العلماء ثم من العلماء الى
الخلق فالعلم بمنزلة البحر فاجرى منه واديا ثم اجرى من الوادي

نهراً ثم

نهراً ثم اجرى من النهر جدولاً ثم من الجدول الى ساقية فلو اسال
الى الجدول ذلك الوادي لغرّقه وافسده ولو سال
البحر على الوادي لأفسده وهو قوله تعالى في تنزيله انزل
من السماء ماء فسالت اودية بقدرها فاحتمل السيل
زبداً فبحور العلم عند الله تعالى فاعطى الرسل منها اودية
ثم اعطت الرسل من اوديتهم انهارا الى العلماء ثم اعطت
العلماء جداول صغارا على قدر عقولهم ثم اجرت العوام
الى سواقيهم من اهاليهم واولادهم بقدر طاقتهم تلك
السواقي ومن هٰهنا ورد في الخبر ان لله تعالى سراً لو افشاه
لفسد التدبير وللانبياء سراً لو افشوه لفسدت نبوتهم
وللعلماء سراً لو افشوه لفسدت عقول الخلائق
وانما يفسد ذلك لان العقول تحمل فلما زيدت الانبياء
في عقولهم قدروا على احتمال النبوة وزيدت العلماء
في عقولهم وبذلك نالوا العلم فقدروا على احتمال
ما عجزت العامة عنه وكذلك علماء الباطن وهم
الحكماء الالهية زيدت في عقولهم فقدروا على احتمال
ما عجز عنه العلماء الظاهر الى ما اعطاهم الله تعالى عز وجل
فابصروه واستمعوا من مقالتهم الى هنا فعلماء الباطن
ذو سعة من الله تعالى وعلماء الظاهر ذو حرج وقلة
بالنسبة اليهم كما قال الناظم رحمة الله تعالى عليه لو
والظن جميعاً في يده ان ذو واسعة وذو ذو حرج

خلق مصدردر بونده مخلوق معناسنه اولور جمیع بونده تأکید
ایچون مستعملدر کلّ معناسنه نتکم جاء القوم جمیعهم دینور
کلّهم معناسی ویریلور بو لفتعربده اکرم جارحه معناسنه در
لکن قوّت وقدرت معنالرینه استعمال اولنور کقوله تعالی والسماء
بنیناها بأیدٍ ای بقوّة وقدرة بونده دخی قدرت وتصرف
معناسنه اولور وذووا صاحب معناسنه اولان ذونک
جمعیدر سعة علم یاءدن وسع یسع وسعة ایری مضارعنده
واو یاء مفتوحه ایله کسره مقدره مابینده اولدیغیچون حذف
قلندی وفتح سیندر سعة قاری سعة طاقة وغنایه دیرلر
فرج ضیقه وزحمته دیرلر الاعراب واو ابتدائیه در الخلق
لفظاً مرفوع مبتدا جمیعاً حالیه اوزره منصوب دردر بده
متعلق محذوفله خبریدر مبتدانک مبتدا مع خبره اعرابدن
محل یوقدر جملهٔ مستأنفه در فذووا ده فا التفصیلیه در
ذووا اسماء ستهٔ معتله مضافه اولان ذونک
جمعیدر که لفظاً مرفوع مبتدادر سعة قوله مضافدر
بو تقدیرجه خبری محذوف اولمق تقدیر کلام فمنه
ذو سعة دیمک اولور هر بر سبیل عطف مبتدای محذوفلک
خبرلری اولور فبعضهم دخی واسعة وبعضهم فرج دیمک
جائز اولور وسعة وفرج ده اولان تنوینلر تنویع وتکثیر ایچون
اولور وبو بیتده جمع وتفریق واردر که اول ایکی شیء اولدیغی ذکر
جمع ایلیوب بعده ایکیسنک مابینی فرقه ایلمکدر نتکم ناظم حضرتلری

خلقی اولو

خلقی اولو نفوذ وقدرتده جمع ایلیوب بعده ذووا
سعة وذووا فرج اولمقله مابینلرینی تفریق ایلدی ومصرع
ثانیده صنعة طباق وهم تردید واردر تردیدی بر لفظی
بر معنایه اولو تعلیقه ایرد اندن صکره بر آخر معنایه
دخی تعلیقه دیرلر نتکم حضرت ناظم ذووا لفظنی اولا سعة
ثانیاً فرجه تعلیق ایلدی نتکم بو آیة کریمه ده واقع اولدی
لا یستوی اصحاب النار واصحاب الجنة اصحاب الجنة هم
الفائزون یعنی خلق عالم جمیعاً اول الله تعالینک
ید قدرتده وقبضهٔ تصرفنده مغلوب ومقهور بلوردر پس
بونلرک بعضیسی سعت وبعضیسی فرج ورحمت صاحبیدر
پس بونلرده حکم بالغه سی اوزره کیف مایشاء تصرف
ایلر سعت وفرج وغنا وفقر وعلم وجهل ومنفعت
ومضرت وراحت وزحمت وبونلر امثالی اولان حالاته
شامل اولور شول کمسنه لرکه علم الله ده غنا وثروت مستعد
اگر انلری حق تعالی فقیر وضعیف ایلسه انلره ضرر قیلور
وشول کمسنه لرکه فقر وفاقه یه مستحقدر اگر انلری غنی
قیلسه ونعم وارزاقی انلره باسط ایلسه انلرک هر بری
طاغی وباغی اولمغه مضطر اولور کما قال الله تعالی ولو بسط الله
الرزق لعباده لبغوا فی الارض ولکن ینزل بقدر مایشاء
انه بعباده خبیر بصیر عن انس ابن مالک رضی الله عنه
عن رسول الله علیه الصلوة والسلام عن ربه عز وجل

ان من عبادی المؤمنین لمن لا یصلح له الا السقم ولو صححته
لافسده ذلک وان من عبادی المؤمنین لمن لا یصلح له
الا الغنا ولو افقرته لافسده ذلک وان من عبادی
المؤمنین لمن لا یصلح له الا الفقر ولو اغنیته لافسده
وان من عبادی المؤمنین لمن یسألنی الباب من العبادة
ولو اعطیته ایاه دخله العجب فافسده ذلک انی
ادبر عبادی بعلمی بقلوبهم انی علیم خبیر
ونزولهم وطلوعهم که فعلی درکات وعلی درج
نزول عفلادیا حسابر شیئک اعلادن اسفله نقل
اتمسنه دیرلر وطلوع آنک خلافیدرکه بر شیئک اسفلدن
اعلایه صعود اتمسنه اطلاق ایدرلر درک درکه نک
جمعیدرکه دریک چوقوره دیرلر اقصای قعر مناسنه
استعمال ایدرلر درک اسم جنسدر نزولهم جمعنه لو
مطابقتدن اولوری جمع مراد اولنمشدر نتکم استوی
علی التقوی من اول یوم آیتنده واقع اولان من اول
الایام دیمکله تفسیر قلنمشدر ولقیت کل رجل دیمک
لقیت کل الرجال دیمک دخی بوکا نظیر اولمشدر درج
وجهیدر درج کتیفله درجه نک جمعیدر طبقات مرتفعه
دیرلر ولهذا اهل نارک منزلنه درکات واصحاب
جنتک مراتبنه درجات تعبیر ایدرلر الاعراب
ونزولهم ده واو ابتدائیه آنده اما مقدر اولور نتکم

مصرع ثانیده

٥٢٠

مصرع ثانیده اولان فا بوکا دلالت قلور تقدیری واما
نزولهم دیمک اولور وطلوعهم نزولهم اوزرینه معطوفدر
جمع ضمیرلری بیت اولده اولان خلقه عائد اولور فعلی ده
فا مصرع اولده مقدر اولان امایه جوابدر دینسه ده
جائزدر ویاخود فا تفریعیه ایچون دینسه وجهیدر مثلا
دخلت مکة فالمدینة ده اولان فا کبی بعض نسخه ده
علی برینه الی واقع اولمشدر والی درج معطوفدر الی
درک اوزرینه علی ظرف مستقردر خبردر مبتدانک
درک نزوله کوره درج طلوعه کوره لف ونشر مرتب
واقع اولمشدر وایکی مصرعده بیله هم صنعت طباق
وهم مناسبت لفظیه واردر ومصرع ثانیده تردید
ودخی درک ایله درج لفظلرنده جناس لاحق واردر
المعنی اما بو مخلوقاتک نزولی وطلوع وعروجی
بعضیسنک درکات اوزره وبعض اخرینک درجات
اوزره در یاخود بعضنک سوی درکاته وبعض
اخرینک سوی درجاته در دیمک اولور همیشه
کار الهی کمنی دفع ایدوب کمنی خفض ایتمکدر کما
قال الرسول صلی الله تعالی علیه وسلم ان الله لا ینام
ولا ینبغی له ان ینام یخفض القسط ویرفعه الاخره
شراح مشارقه ومصابیح اوندن بویله دیرکه فهو ممثل
لما یقدره الله وما ینزله بحلاف بیده المیزان یخفض

تارة ویرفع اخری ویقلّل لمن یشاء ویکثر لمن یشاء وقیل معناه
انّ الله یرفع بعدله المطیعین ویخفض به العاصی والله
فی ذلك عادل فهو المعتبر بقوله تعالی کلّ یوم هو فی شأن
عن عبد الله ابن المسیّب تلی رسول الله صلی الله علیه وسلم
هذه الآیة قلنا یا رسول الله وما ذاك الشأن قال
علیه السلام یغفر ذنبا ویفرج کربا ویرفع قوما ویضع آخرین
تفسیر اصفهانیده وتفسیر مدارکده دخی بو آیتك
تفسیرنده حکایه ایدوب دیدیلر که سأل بعض الملوك
وزیره عن معنی الآیة فاستمهله الی الغد وذهب کئیبا
حزینا یتفکر فقال له غلام اسود یا مولای اخبرنی ما اصابك
لعلّ الله یسهل لك علی یدی فقال ان افسّرها
للملك فعلّمه فقال الغلام ایّها الملك شأن الله
انه یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل ویخرج الحی
من المیت ویخرج المیت من الحی ویشفی سقیما ویسقم
سلیما ویفقر غنیا ویغنی فقیرا ویعز ذلیلا ویذل
عزیزا فقال الامیر احسنت وامر الوزیر ان یخلع ثیاب
الوزارة ویکساها الغلام فقال یا مولای هذا شأن الله
یخفض من یشاء من عباده ویرفع من یشاء الی اعلی
الدرجات خافض ورافع اولدوغی الله تعالی حضرتلرینك
اسماء حسناسندندر وخفض ورفع ایلمك آنك
شأن شریفندندر نتکم طیبی مشکوة شرحنده بو ایکی

اسمك

اسمك تفسیرنده دیر الخافض للشیء عن مرتبة الی ما
هو ادنی منها الرافع لمن یشاء عن مرتبة الی ای مرتبة
شاء او یخفض الکفار بالخزی والصغار ویرفع المؤمن
بالنصر والاعزاز ویخفض اعداءه بالابعاد ویرفع
اولیاءه بالتقرب والاسعاد او یخفض اهل الشقاء
بالتبعید والاضلال ویرفع ذوی السعادة بالتوفیق
والارشاد وقیل یخفض ارزاق عباده تارة ویرفعها
ویوسعها والحکم لله   ومعایشهم دعوا بهم ك
لیست فی المثنی من جوره ك معایش معیشتك جمعیدر
معیشت دیرلك معناسنه در مصدر اولمغه وهم
ما یعاش به اسمی اولمغه صالحدر یعنی مطاعم
ومشارب وملابس ودنیاده بونلره مشابه اولان
شیلردن هر نه وار ایسه انلره اطلاقی صحیح اولور
وهمزه ایله اولمسی شاذدر وعند البعض لحندر زیرا
بونك یاسی نفس کلمه دندر صحایف یاسی کبی دکلدر
عواقب عاقبتك جمعیدر عاقبت برشینك آخرینه
دیرلر وسعادت وشقاوتده برشینك عقبنده
کلان امره دخی اطلاق ایدرلر لیست افعال ناقصه دندر
بعضیلر عندنده فعلدر ماضیسندن اون درت وجهله دوره
کلدوکی اعتباریله اما عند المحققین کلمه نفی در لکن
بر سبیل التجوّز الکا فعل دیدیلر مثنی مصدر میمی در

یوربمك معناسنه در عوج کسر عینله ضرب بابندن اکریلکه
واقع اولمغه دیرلر بونده استقامتك ضدی مراد
اولنور الاعراب واو عاطفه معایش مبتدا وعواقبهم
معایشه اوزره معطوفدر لیست افعال ناقصه دندر
ضمیر مستتر آنك اسمیدر ماقبلنده اولان معایش
وعواقبه عائد اولور فی المشی ده اولان الف ولام
مضاف الیهدن عوضدر اولور تقدیری فی مشیها
دیمك اولور وماقبلنه ظرف اولور وعلی عوج متعلقه
محذوفیله لیس نك خبری اولور بوجمله اعرابدن محلا
مرفوع اولور خبری اولور مبتدانك مبتدا مع خبره بیت
اولده اولان نزلنهم اوزره معطوف اولور بو شعرده
اولیه که ناظم حضرتلری رحمة الله تعالی علیه معایش
وعواقبك شیئاً فشیئاً آناً فآناً کلوب حاصل اولدیغی
اعتبار ایله سوقیا ورسالها یورر بر شخصه تشبیه ایلیوب
اکا مشی اثبات ایلدی ایلری ماشی اولان شخصه
تشبیه ایلدوکنه استعاره بالکنایه دیرلر وانلره مشی
اثبات ایلمسنه استعارهٔ تخییلیه تعبیر ایدرلر وتقدیر
الکلام ومعایش المخلوقات فی الدنیا من مطاعم وملابس
وعواقبهم فی الاخرة من سعادة وشقاوة لیست
فی المشی والجریان علی طریقة سقیمة بل علی طریقة
مستقیمة وحکم بالغة فاتح مراده ومقدرة لله تعالی

توجه الیهم

توجه الیهم فی ادنا لطائف المخصوصة المعنی بو مخلوقاتك
دنیاده مطاعم وملابسندن اولان معیشتلری واخرتده
سعادت وشقاوتنده ظهوره کله جك صفتلری
وقوع وجریانده عوج وسقامت اوزره دکل بلکه انلر
حکمت واستقامت اوزره در که حکیم مطلق هر کسی
استعداد ازلیه سنه کوره بر کاده لهدایت قلمشدر
تنکم سبح اسم ربك الاعلی الذی خلق فسوی والذی
قدر فهدی آیتنده مفسرلر بو محله مناسب بو آیتی
تفسیر بیورمشلردر مجاهد رحمة الله تعالی علیه
فسوی صورت وقدر معیشت فهدی ایلدیلر اصفیادن
هم مجاهددن روایت اولدی فهدی الانسان
سبیل الخیر والشر والسعادة والشقاوة بو تفسیر
ایله قال الواسطی قدر السعادة والشقاوة ثم یسر لکل
واحد من الطائفتین سلوك ما قدر علیه قل کل
یعمل علی شاکلته آیتنده اصفیادن دیرکه قل یا محمد
کل واحد یعمل علی شاکلته ای علی سیرته وطریقته
التی جبل علیها وتشاکل حاله فی الهدی والضلالة
والدلیل علیه فربکم اعلم بمن هو اهدی سبیلا ای ارشد
مذهبا وطریقة انسانه هنوز ذهن رحم ده کلمزدن
مقدم رحم مادرده ذوقی واملی وعملی وشقاوتی
بر مقدار ای استعداد ازلی مقدر ومکتوب اولور

تكم ابن مسعود حضرتلرندن روايت اولنان بو حديث
شريف بو معنايه دلالت وشراحدن قلودكه بيورلر
قال عليه السلام ان احدكم يجمع خلقه في بطن امه
اربعين يوما ثم يكون علقة مثل ذلك ثم يكون
مضغة مثل ذلك ثم يرسل الله اليه الملك فينفخ فيه
الروح ويؤمر باربع كلمات يكتب رزقه واجله
وعمله وشقي او سعيد الى آخره تيسر انسانه اجلدن
قاچه خلاصي ممكن اولمديغي كبي رزقندن
هم فراغت ايسه خلاصه مجال اولماز كما قال عليه السلام
لو ان ابن آدم هرب من رزقه كما يهرب من الموت
لادركه رزقه كما يدركه الموت رواه جابر رضي الله
عنه معيشتك مقسومه ومقدره اولديغنه
بو آيت كريمه دلالت ايلركه سورۀ زخرفده حق تعالى
حضرتلري بيورر نحن قسمنا بينهم معيشتهم في الحيوة الدنيا
اي نحن قسمنا الرزق والمعيشة في الحيوة الدنيا
على حسب علمنا عن مصالح عبادنا فليس لاحد
ان يحكم في شيء من ذلك ديمك اولور پس
بو خلايقك جمله سنك اكر معاشلري واكر معادلري
تمام حكمت بالغه وعدالت كامله اوزره در چشم
حقيقت بينله نظر قلنسه انحراف واعوجاجدن اصلا
بر شيء كورميوب بلكه بو جمله سي صحايف كوني اوزره

برقدرتله

بر قدرتله يازلمش نقوشه بر عبرت ودست حكمتله دوقنمش
صنايعلي كبي كورمك محقق ومقرر اولديغي تكم بيورلر
حكم نسجت بيد حكمت في ثم انتسجت بالمنسج في
حكم حكمتك جمعيدر واصل الحكمة في كلام العرب
المنع من الفساد يقال للحديدة المعترضة في فم
الدابة حكمة اللجام لانها تمنع الدابة عن الاعوجاج
والحكمة تمنع من الباطل كذا في تفسير الاصطلاح
حكمتي وجوه شتى اوزره تعريف ايتمشلردر بو جمله دن
بري الحكمة هي العلم بحقايق الاشياء والعمل بمقتضاها
ديمشلر وبعضيلر دخي هي تحقيق العلم واتقان العمل
ديو تعريف ايتمشلردر بو آراده حكمدن مراد مقدرات
الهي اولور نسج طوقمق واورمك ديرلر تكم نسج
الثوب ديرلر ضرب بابندن فتحه بركسنه بر كرباسي
طوقدي ويا اوردي ادر نسجت نونك ضمه سيله
فعل ماضي مجهولدر يعني بونده قدرت معناسنه در
تكم ذكر اولنان حكمت فتحات ثلاثه ايله فعل ماضيدر
قضت معناسنه انتسجت نسج مذكورك افتعالدن
فعل ماضي مطاوعدر منسج اسم فاعل صيغه سي
اوزره جمع مؤلفدر منسجدن مراد بونده خلق
عالم اولور كه تار وپود قضا وقدرله هر بري
منسج اولوب ائتلاف وامتزاج قلنمشلردر

الاعراب حکم لفظاً مرفوع مبتدای محذوفک خبریدر
تقدیری هی حکم ویاخود تلک المذکورات من سعة
وخرج ونزول وطلوع ومعاش وعواقب حکم دیمک
اولور وتنوینی تعظیم معناسنی افاده قلور نسجت
فعل ماضی مجهول اعرابدن محلاً مرفوع صفتیدر حکمک
بید نسجته متعلقدر حکمت محلاً مجرور اولوب
بیو صفتی اولمقده جائزدر اما محلاً مرفوع الحب
حکم کلمه سنه صفت اولسه دخی وجهدر ومفعولی
محذوف اولور اولکی وجه اوزره تقدیر کلام
حکم عظیمة نسجت بقدرته حاکمة علی الاشیاء
دیمک اولور وایکنجی وجه اوزره معناسی هی حکم
حاکمة علی کل الاشیاء نسجت بقدرة الله تعالی
دیمک اولور ثم تراخی ایچوندر انشادک نسجدن
من حیث الوقت ولکن رتبة متأخر اولدیغنی افاده
ایلر علتدن معلولک متأخر اولسی کبی انتسجت
فعلنک ضمیری حکمه عائد اولور بالمنسج آتیه
متعلقدر حضرت ناظم رحمة الله تعالی علیه حکم
ومقادیری مخلوقه نعمه ایلمه ده ومخلوقاتک دخی
اول حکم ومقادیر ایله ارتفاعا وانخفاضا اختلاط
وامتزاج قلدیغنی واوزن متأثر ومنفعل اولدیغنی
شول حبوطه تشبیه ایدیکه اونسج اولنه آلت

حبوطه

حبوطه تشبیه ایدیکنه استعاره بالکنایه دیرلر
واکا نسج اثبات ایلمسنه استعاره تخییلیه تعبیر ایدرلر
وذکر ید ترشیح استعاره ایچون اولورکه نسج وحبوطه
مناسب وملایم کلور وبو ترکیب ایکلا حاصل اولور
حکم ایله حکمت لفظلرنده جناس محرف ونسجت ایله
انتسجت میانده اشتقاق ونسجت ایله منسج لفظلرنده
ازدواج واردر ومعنای بیت بویله دیمک اولور اول
سعت وخروج ونزول وطلوع ومعاش وعواقب
واستوا وعوجدن مذکوره اولان شیلر شول حکم
عظیمه ومقدرات جسیمه درکه اول جمیع اشیا اوزره
حاکمه ومتصرفه اولان بر قدرتله نسج اولنوب وترتیب
قلندی اوزن صکره منسج ومؤتلف اولان مخلوقلر
اول مقدرات منسج وممتزج اولدی توضیح معنا اولدرکه
کتب الله تعالی مقادیر الخلایق کلها قبل ان یخلق
السموات والارض بخمسین الف سنة وعرشه علی الماء
حدیث شریفنک مضمونجه الله سبحانه وتعالی حضرتلری
هنوز زمین واسمان اولمزدن اللی بیک ییل مقدم
عرش عظیمی ماء اوزره ایکن خلایقک ازلدن
ابده وارنجه واقع اولان مقدارلرینی ماکان ومایکون
هرنه ایسه صغیر وکبیر نقیر وقطمیر دست قدرتیله لوح
محفوظ اوزره کتب وتسطیر قلدیکه انا کل شیء خلقناه

درجی وکل صغیر وکبیر مستطر آیتلری درجی بیورلمغله
اولان آیات واخبار بو معنایه دلیل وشاهد اولدی
ازلدن صکره آسمان وزمینی وبینهما ده اولان خلایقی
ازلده تقدیر ایلدیکی حکم بالغه اوزره بلا زیادة
ولا نقصان ایجاد ایلیوب اول مقدرات ازلیه بو خیلر
منتسج ومختلط اولدی وبونلر دخی تار وپودك
ائتلاف وامتزاجی کبی اول مقدراتك مقتضیاتیله
بر مرتبه انتساج وامتزاج ایلدیلرکه دست قدرتك
ازلده نسج ایلدیکی حکمدن خارج اصلا وقطعا بر امر
کار وکردارده دخی قادر اولمدیلر وازلده منتسج
ومنتظم اولدقلری نظم وترتیبدن خروج وعبور قلمدیلر
پیر طریقت خواجه عبدالله انصاری حضرتلرینك
کلمات قدسیه لرندندرکه بیورلر عارف طلب از یافت
یافت نه یافته از طلب وحبیب از منعم رسید نه نعیم
از سبب مطیع را طاعت نه خود بردارد نه خلاصی
از طاعت وعاصی را معصیت از عذاب رسید نه
عذاب از معصیت چراکه سابقهٔ اصل وخاتمه منوط
وسلسله روست بیت کار عارف راستی کو اهریست
چشم او بر کشتراه اوست ای که کندم کاشتی وجو
چشم او بجاست روز شب کردی یعنی قدرت خلقه جمله بارك
عاجزانه حیون یعنی سوزن کارکه

فاذا اقتصدن

اقتصدن

فاذا اقتصدن ثم انفرجت فمقتصد ومنفرج
اقتصدنك فعل ماضی مؤنثیدر ثلاثیسی قصد دندر
من باب ضرب واقتصاد بین الامرین توسط ایلمکدر دیرلر
تکلم فلان مقتصد فی النفقة دیرلر اسراف وتقتیر میانه ده
متوسطدر دیمك معناسنه دیرلر انفرجت باب
انفعالك ماضیسیدر انفراج اکری اولمغه وقصددن
میل وعدول قلمغه دیرلر مقتصد صادك کسریله
ومنفرج رانك کسریله ذکر اولنان ایکی فعلك اسم
فاعلدرلر الاعراب فاذاده فا عاطفه در اذا
زمان مستقبل ایچون ظرفدر تکلم ذکری اذا جاء الاذن
مرور ایلدی وغالبا شرط معناسنی متضمن اولور
بوا جلدن جوابنه فا داخل اولور ثم حرف عطفدر
وثم ایله ایراد اولنمسنده نکته انفراجك اقتصاددن
من حیث المرتبه دونده ومتأخر اولدیغی اقتصارك
فضل وکثرتنی اشعار ایلر اقتصدت وانفرجت
فعللرینك ضمیرلری بیت سابقده اولان حکمه
عائد فمقتصد فا جوابیدر اذانك با مع معناسنه
مصاحبت ایچوندر دینمك جائزدر بانك متعلقی
محذوفدر متعلقه محذوفه با قرینه کلامدن مستفاد
اولان مبتدای محذوفك خبری اولور تقدیر کلام
فاقتصادها وانفراجها کائنان مع مقتصد ومنفرج

دیمک اولور و بو بیتده محسنات بدیعیه دن صنعت
طباق واردر و مناسبت لفظیه و لف و نشر مرتب
و دخی ارصاد واردر معنای شریفی بر ادراکم حیله
و مقادیر جزئیه شول زمانده که اقتصاد و اعتدال
ایلدی اوزن حکمه منعرج و منحرف اولدی بس آنک
اقتصاد و انحرافی و منعرج اولان مخلوقلر ایله اولیجق
اول دکلدر که مقتصد و منحرف اولان کسه لر حکم
سابقه و مقادیر ثابته یه نوعا مخالفت قلالر
سایه نک شخصه مطابقی ممکن اولمدیغی کبی بو اجسام
و اشباحک دخی مقدرات سابقه یه و اعیان ثابته یه
مطابقی ممکن دکلدر قال بعض المحققین ان الله امر امرا
ایجابیا و امر امرا ایجاریا فلا تدخل المخالفة فی الامر الایجاری
وفی ترجمة العوارف اعتقاد جماعت آنست که حق
سبحانه و تعالی همچنان خالق اعیانست خالق جمیع افعال
بندکانست کما قال الله تعالی والله خلقکم وما تعملون
و هیچ مخلوقه قدرت از خیر و شر و نفع و ضر و کفر
و ایمان و طاعت و عصیان هم نتیجه تقدیر و قضاست
و آثار مشیئت و ارادت خداست کما قال الله تعالی
وما تشاؤن الا ان یشاء الله قال صاحب المدارك
فی تفسیره ای وما تشاؤن اتخاذ السبیل الی الله الا
وقت مشیئة الله وقیل هو لعموم المشیئة فی الطاعة

والعصیان

والعصیان والکفر والایمان فیکون حجة علی المعتزلة
شیخ صدر الدین قونوی حضرتلری اسماء حسنی شرحنده
اسم عدلک تحقیقنده بویله بیوررلر که ما فی الکون
الا والعدل کما ان المؤمن عدل عن الباطل الی الحق
کذلک الکافر عدل عن الحق الی الباطل کما قال تعالی
ثم الذین کفروا بربهم یعدلون اخبر الحق تعالی انه ما
عدل من عدل الی الحق والی الباطل الا به وبارادته
ومشیئته لانه لا حول ولا قوة الا بالله عن النبی
علیه السلام ان لکل حقیقة حقیقة وما بلغ عبد حقیقة
الایمان حتی یعلم ان ما اصابه لم یکن لیخطئه
وما اخطأه لم یکن لیصیبه رواه الطبرانی عن
ابی الدرداء رضی الله عنه بو خصوصده آیات
واخبار حقیه دلائل و براهینه نهایت یوقدر
پس هر شیئک خلقی حضرت حقه اولدیغی بیلدک
و دخی صغیر و کبیر و نقیر و قطمیر هر نه قدر شی
وجوده کلورسه قبل الوقوع لوح محفوظده مسطور
و مکتوب اولدیغنه قل کل یعمل علی شاکلته آیتنک
مصداقیجه هر کس شاکلته اولدیغی اوزره عمل قلدیغنه
واقف و عارف اولدکسه بر توضیح معنی و تحقیقه
نحوا بویله دیمک اولور که هر نه زمانده که اول حکم
سابقده و مقادیر ثابته معتدل اوله الا مظهر اولنه

كمه رضى معتزل ومقتصد اولور وهرز ودنده كه
اول منعرج ومنحرف اوله انك مظهرى هم منعرج ومنحرف
اولور وعارف اولنلر اثردن مؤثره استدلال قالور
وكل ميسر لما خلق له سرينى بلور جبر وشرك حملهسى
قضا وقدردن اولديغنه ايمان وشهادت قلوردى
شهدت بعجايبزاده حجج قامت بالامر على حجج دى
علم باغوله فعل ماضيدر شهادتدن شول خبره
ديرلركه قاطع اوله يقال شهد كذا وربما قالوا شهد
الرجل بسكونه الهاء تخفيفا قاعده دركه برفعل
علم باغوله اولوب عينه الفعل حرف حلق اولسه وجه
مذكور اوزره وسطى اسكانه ايلمك جائز اولور
عجايب عجيبه نك جمعيدر وعجيبه شول طكسه
نسنه دركه انى كورن تعجب ايليه حجج ضم حا وفتح جيمله
حجتك جمعيدر حجت برهانه ديرلر قامت ظهرت
ودامت وغلبت معناسنه استعمال اولنور بعض
نسخه ده قامت يرينه فاقت واقع اولشدر اثبات
معناسنه اولمقده جائز زيرك ضدى اولان
امر قولى اولسه ويا خود ازلى وايجادى اولان كن
امرى اولسه جائزدر حجج كسر حا ايله سنه معناسنه
اولان حجه نك جمعيدر ملت وملل كبى بو وجه
ضم حا ايله حججك جمعى اولمغه جائزدر الاعراب

بعجايبزاده

بعجايبزاده باشهدت متعلقدر ضمير مؤنث مقدم
ذكر اولنانه حكمه عائد اولور شهدت فعلنك
فاعليدر قامتك ضميرى حجه يه راجع اولور وحججدن
مقدم اگر كسر حا ايله اولسون واگر فتح حا ايله اولسون
على كلا التقديرين مضاف مقدر اولوب على اهل حجج
ديمك تقديرنده اولور الف ولام مضاف اليهنك
عوضنه اولوب على حجج المكرية بالقضا ويا خود على حجج
اهل الاعتزال تقديرنده ديمشدر وجه مصرع اولده
اولان حججك ولا دنده زياده وضوحى اولديغى اعتباريله
اى مشهده تشبيه ايدوب اندنصكره شهدت
فعلنى مشتق قلمغله استعاره تبعيه دخى اولور ويا خود
حجج شهوده تشبيه قلمغله استعاره بالكنايه
واكا شهادت اثبات ايلمكه استعاره تخييليه در
ديمك جائز اولور وبو تجنيده اگر مصرع ثانيده
اولان حا حجج مضموم اولورسه ردّ العجز على الصدر
ضمنى بولنور واگر مكسور اوقنورسه جناس محرف
اولور وبونده صناعات بديعيه دن تتميم وايغال
دخى واردر تبر معنى اول حكم مذكوره مقادير لوزلك
عجايب وغرايبنه حجج نقليه وبراهين عقليه شهادت
ايلدى اوله حجج كه اول حقلر ظاهره وغالبه اولديغى
اهل سنتى اذهان كه مراد اكثر اعتزال وانفالك

سنبه و شهوردن و نجوم افلاكك تأثيرنه بلوب
نحوست و سعادت ومخلط دريشی وبونلر امثالی شیلری
بونلردن بیلوب طائفه اولور وبونلره اهل سنت
دینور وجیم ضم ها ایله قرائت اولنمش اوزره اهل
مجوسیه قدریه واهل اعتزال اولورکه انلر قبایحی
الله تعالى خلق ایتمدی انی عبد تقدیر وایجاد ایلر دیو
مجبر ابراز ایلدکلری ملابسه ایله انلره اهل مجوس دینور
نتکم بو اعتبار اوزره اهل کلام دخی تعبیر اولنور
واول مقادیر وحکمت عجایب وغرائبنه شهادت
ایدیان مجی نقلیه آیات واخباردن فتی مواددر جملهسی
بری انا كل شیء بقدر ودخی وكل صغیر وكبیر مستطر
ودخی قل الله خالق كل شیء ودخی والله خلقكم وما تعملون
ودخی وربك یخلق ما یشاء ویختار ما كان لهم الخیرة
سبحان الله وتعالى عما یشركون ایتدی وبونلر امثالی
اولان آیات کریمهدر بیضاوی حضرتلری بو آیتك
تفسیرنده دیرکه وظاهره نفی الله الاختیار عنهم
رأسا والامر كذلك عند التحقیق فان اختیار العباد
مخلوقه باختیار الله منوط بدواع الاختیار لهم
فیها واخبار صحیحهدن اولان مجی دخی لا نعتقد ولا نعمل
جملهسی بری كل شیء بقدر حتى العجز والكیس دری
دخی ما منكم من احد الا وقد كتب مقعده من النار

ومقعده

مقعده من الجنة

ومقعده من الجنة قالوا فلا نتكل على كتابنا يا رسول الله
وندع العمل قال عليه السلام اعملوا ما شئتم فكل ميسر
لما خلق له نتكم احادیثه شماعه اولان کتب شریفلك
نقلیاتنده شماعه اولانه بالبدء بونلر امثالی
مجی وبراهینه فتی موقه روایت اولنمشدر وبو خصوصده
مجی عقلیه دخی موقدر ازجمله امام فخر رازی ایاك
ایاك نعبد آیتنده تحریر ایلدکی بو کلمات ایله اکتفا
اولنوری بوررلرکه لا شك ان للعبد قدرة یمکنه
من الفعل والترك وانما یحصل الرجحان بمرجح فما لم یحصل
المرجح لم یحصل الرجحان وذلك المرجح لیس من العبد
ولو كان ذلك المرجح من العبد عاد الكلام الیه
فلا بد ان ینتهی الى الله تعالى دفعا للتسلسل فثبت
ان العبد لا یمكنه الاقدام على الفعل الا باعانة الله
وایضا ان كل الخلائق یطلبون طریقة الحق ولا یفوز
به الا بعضهم فلیس ذلك الا بارادة الله تعالى
واعانته فثبت انه لا حول عن معصیة الله الا بعصمة
ولا قوة على طاعة الله الا بتوفیقه ای لا حركة
ولا قوة الا بمشیئة الله تعالى قال العلامة النیسابوری
اعلم ان كل ما سواه تعالى ای حصل بتخلیقه وتكوینه
حتى الافعال التی تصدر اختیاریة بلا ثانیه وذلك
ان مشیئة الانسان محدثة منتهیة الى الله تعالى

فهو مقطر في صورة مختار الى لهنا كلامه تبتر عبده
لديه اولان قضايه رضا ويرمك دنادر اولرتجه
كندوكى تسليم وتفويض مرتبه سنه ايركور يكدر اللهم
لا تبلنا الا بالتى هى احسن يا مقلب القلوب
والابصار ثبت قلوبنا على طاعتك يا ذا الفضل والمنه
وَرَضِيَ بِقَضَاءِ اللهِ حُجَى كا فعلى مركوزنه فهو
رضى علم بابندن مصدردر خشنود اولمق معناسنه
قضا حكم وتقدير معناسنه در ممدوده ومقصوره
اولور بونده ممدوده اولمشدر قال صاحب التعريفات
القضاء الحكم لغة وفي الاصطلاح عبارة الحكم الكلى
الالهي على الاشياء في الازل اجمالا لاهي عليه جارية
من الازل الى الابد والقدر تعلق الارادة الذاتية
بالاشياء في اوقاتها الخاصة الله اسم ذات
مستجمع جميع صفاتدر وبو اسم جلالك فتوحات
عينيه نام فاتحه تفسيرنده جلدسا بعك ابتداسنده
تحقيقه وتفصيلى مذكور ومسطوردر اولمشه رائده
طلب اولنه وخواص اسرارك استيفى منهاج
الفقرا نام كتابمزده قسم ثانيده طلب اولنه حُجى
بفتح الحاء وبفتح الجيم حقيقه ومدير واولى معنالرينه
من قولهم حجى بالمكان اذا قام وثبت فيه كذا قال
ابن الاثير في النهاية حجى كسر حاله عقل معناسنه در

داكيسى بيله مقصوره در عجاج بيوج ده امرد قال
يقول دين قل كبي عجت ابجيه اعوجيه عوجا ومعاجا
وبرسمه اذا عطفت رأسه بزمامه يعنى فتحى
دده نك باشنى بولارابله برجانبه ميل اتديرسك
مركوزه بونده مركز معناسنه در ومركز دائره نك
ميانه ديرلر كما تكم مركز الدائرة ومركوز ربط او سطحيدر محل
الاعراب رضى تقديرا مرفوع مبتدا بقضاء الله ده بادنا
كلمه سنه متعلقدر قضاده مضاف اولديغى لفظ جلاله
حجى ده تقديرا مرفوع خبر بوده مبتدانك فعلى ده فا
دائره در على غير لفظنه متعلقدر وعج كلمه سنك هم
مفعوليدر وتقديمى قصر افاده ايتمكيجين اولوردر زيرا معنا
فعلى مركوزنه لا على غيره ديمك افاده قلور وعج
لفظنك على اليه تعديه قلمسى عطف معناسى متضمن
اولديغچوندر ومركوزنه ده اولان ضمير رضايه راجع
اولور فتح ده فا شرط محذوفك جوابى اولور واكر
كسر حاله عقل معناسنه اولورسه مضاف تقدير
اولنوب بثمره حجى وياخود مقتضاء حجى ديمك جائزدر
بونده ناظم مقتضى رضايى دائره يه تشبيه المحبوب
وانك اشرف واعلا اولدوغى مرتبه سنى مركز دائره يه
تمثيل قلدى وجميع جملة عطف ومبر معناسنه اولان
عرضى الكا ترشيح ايلدى المعنى الله تعالى حضرتلرينك

قضا و قدرنه رضا لفظ عبد مؤمنه لايق وسزادر و ياخود
معنى الله تعالى حضرتلرينك قضاسنه رضا ثمرهٔ عقلدر
و ياخود مقتضاى عقلدر و يا مبالغه مراد اولوب
محض عقلدر ديمك جونكه قضاء الٰهيه رضا عبد
مؤمنه واجب وسزا اولدى اى مؤمن موحد اولديه
كمسه لر بر هاله اول رضا دائره سنك مركزى
اوزره كزوك دونر و رهبرون انلك اشرف و اعلا
اولان مقامنه توجه و عزيمت ايروب كزوك اول
مركز و مداردن دور و مهاكر اتمه كوركه حديث قدسده
الله تعالى حضرتلرى من لم يرض بقضائى ولم يصبر على بلائى
فليطلب ربا سوائى بيورمش رواه البيهقى عن انس رضى الله عنه
وفى الاخبار ان الله ان نبيا من الانبياء اشتكى الى الله تعالى
من الجوع والفقر والقمل سنين ثم كل ذلك ينظر فى مسئلته
ثم اوحى الله تعالى اليه كيف تشكو وهكذا ابدوك عندى
قبل ان اخلق الدنيا افتريد ان ابدل ما قدرت عليك
من اجلك ويكون ما تحب فوق ما احب وما تريد فوقه
ما اريد وعزتى وجلالى لان تلجلج فى صدرك هذا مرة
اخرى لامحونك من ديوان النبوة كذا فى قوت القلوب
نصر الخطاب دخى بيورلر كه بزركترين جيزيكه بنده را
سبحانه و تعالى رساند رضاى بنده است از خداوند
تعالى بحكم او و فى الحديث اذا احب الله عبدا ابتلاه فان

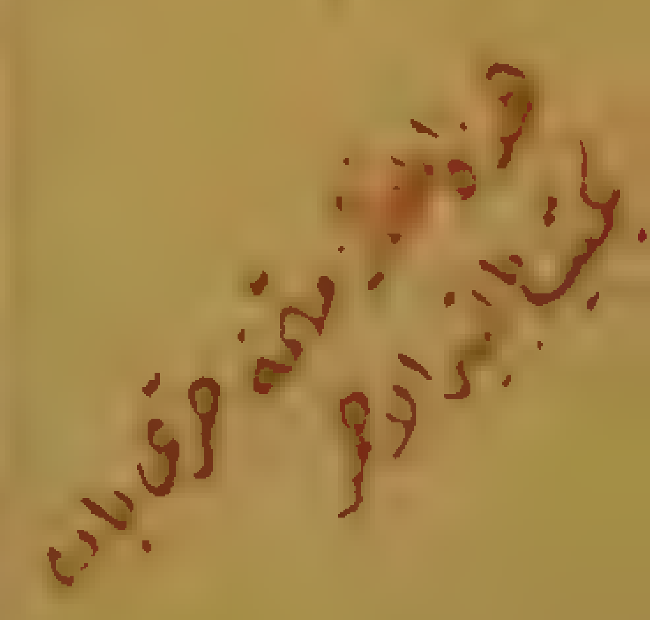

فان صبر اجتباه وان رضى اصطفاه رضا نيكو
كمانيست بخداوند و نيكو كمانى از كمال معرفت حاصل
شود و كمان نيك بردن بخداوند عين مسلمانيست
رضا عبارت از رفع كراهيت در احكام قضا و قدر
و رفع كراهيت نتيجه رفع اختيار خوداوست و ملاحظه
فضيلت اختيار خود است و فى ترجمة العوارف رضا
مقام واصلانست نه منزل سالكان چنانچه بشر حافى
در جواب سؤال فضيل عياض كفت كه الرضا افضل لانه
الزهد فى طريقه والرضى واصل وجه خوشترست ازآنكه
كسى را درين مرتبه هركز مكروهى نرسد از امير المؤمنين
على بن منقولست كه خود مى فرمايد من جلس على
بساط الرضا لم ينله مكروه ابدا رضاى بنده از خداوند
آنست كه اختيار خويش را از ميانه بردارد تا راضى باشد
بهرچه خداى تعالى بلند از محبوب و مكروه كه كل ما فعله
المحبوب فهو محبوب ابو يزيد بسطامى قدس سره كفته است
رضاى من از ضعه بانه جايكاه رسيده است كه
اكر مرا جاودانه بدوزخ برى او را راضى باشم
از آنكه بجنت اعلى برد شبلى كفت اكر حق تعالى در روز
قيامت مرا در ميانه بهشت و دوزخ مخير كرداند
و رضاى او در بودن من باشد بدوزخ من دوزخ اختيار
كنم بهتر از آنكه بهشت مراد منست و دوزخ مراد دوستست

وهركه اخبار خوشتر باعتبار دوست كزيند محب باشد
رسالهٔ قشيريه بويله دركه وتكلم الناس في تعريف الرضا
فكل عبر عن حاله قال بعضهم الرضا بالله هو الذي لا يعترض
على تقدير الله واعلم ان العبد لا يكاد يرضى عن الحق
الا بعد ان يرضى عنه الحق لان الله قال رضي الله
عنهم ورضوا عنه وقال رويم الرضا ان لو جعل الله
تعالى جهنم على يمينه ما بال ان يحولها على يساره
وسئلت عن رابعة رضي الله تعالى عنها متى يكون العبد
راضيا عن الله تعالى قالت اذا سرته المصيبة
كما سرته النعمة وقال المشايخ الرضا بالقضاء
باب الله الاعظم يعني من رضي بالقضا واكرم
بالرضا فقد يحيى بالترحيب الاوفى واكرم بالتقريب
الاعلى وقيل الرضا باب الله الاعظم فمن دخل فيه
سلم واستسلم اللهم اني اسئلك علما نافعا ويقينا
صادقا حتى اعلم انه لن يصيبني الا ما كتب لي
والرضا بما قسمت لي يا رب التوفيق والهدايه
واذا انفتحت ابواب هدى كا فاعجل بجزاء لا ولج كه
انفتاح مطاوعه فتحدر اجلمه معناسنه ابواب
بابك جمعيدر هدى سوى وزننده مصدردر دلالت
معناسنه قال الجوهري الهدى الرشاد والدلالة
يؤنث ويذكر قال هديته الطريق والبيت هداية

دوسوده لم يكن

اى عرفنه هذه لغة اهل الحجاز وصاحب كشاف
هدى هو الدلالة الموصلة الى البغية بيلدى ونوع الضلالة
في مقابله ديمكله تعريف ايمشدر واما م فخر الدين بو تعريفه
اعتراض قلمشدر تكلم فاتحه تفسيرنده بيان ايلدك
آنده طلب اولنه اعجل عجلدن امردر عجله حركات ثلاثه ايله
سرعت وشتاب ايتمكه ديرلر طرب بابندن جزاء
كسر دال ايله خزينه نك جمعيدر خزينه برشيئي حفظ
واحرازايچون مكانه ديرلر ولج كسر لام ايله ولج يلج
فعلنك امريدر ضرب بابندن عددن نده او فعل
معناسنه الاعراب اذا ظرف زمانه تخصيص مردر انتزى
ابواب لفظا مرفوع فاعليدر انفتح فعلنك مضافدر
هدايه ديو جمله شرطيه در فاعجل جوابيدر بجزاء لا
لام حرف جر متعلقي محذوفدر مثلا يا قاصدا ويا جود
توجها ولج معطوفدر اعجل اوزرينه بونده ابوابدن
موانع نفساني ومحجبات جسماني دركه بونلرده بلك
دار هدايته داخل اولماسنه مانع اولديغي كبي
وانفتاح ابواب تلك الموانعدن ارتفاع وزوالندن
استعاده اولور عجله جد وسعيدن وقوة عزمدن
عبارت اولور ولوج مقامات هدايتك دروننه
وصول ودخولدن كنايت دلور وتقدير المعنى
بويله ديمك اولور كه شول زمانده كه اى طالب سالكا

هدایت قیلری اجله برسی آنلك خزینه لری جانبنه
قاصد اولربنلك و عزیمت قلدوغلك حالده سرعت
وشتاب قیل وانلك خزینه لرینه داخل اول التؤدة
فی کل شیء خیر الا فی عمل الاخرة حدیث شریفلك مضمونجه
امور دنیویه هرشیده تأنی قلمق واهسته دوران
اولمق مندوب و مستحبدر الا طلب هدایت وکار اخرتده
دکلکه بو خصوصده عجله و سرعت احسن واجیددرکه
بو خصوصده تأنی وتأخیر ایمده آفت وسرعتده شتاب
قلمامقده نیجه مخافت واردر مثنوی هیچ مکر فردا که
فردا ها کذشت تا بکلی بکذرد ایام کشت
ان ضلك ازاکه اوا یام جشن مغتنم دار دکذارد وام
تا ببینی عالم جان جدید عالم بی رانك بی ...
بو بیت بر مقدمه یه تکمله محتاجدر اول مقدمه لوددرکه
هدایتك انواعی چوقدر وآنلك اقسامنه نظریت
یوقدر لکن بو جملدن قرآن عظیم الشأنده اونده
وجه اوزره کلمشدر اولا بمعنی بیان وتبیان نتکم
هدی للمتقین ای بیان لهم وهدیناه النجدین ای
بینا له الخیر والشر معنالرینه دیرمشلردر ثانیا
بمعنی ایمان واسلام واقع اولمشدر نتکم وانك
لعلی هدی آیتنده ای انك لعلی دین الاسلام
بو تفسیر قلمشلر ثالثا بمعنی توحید کلوب

اکون حدرنا

اکون حدرنا علی الهدی آیتنده ای علی التوحید دیمشلر
رابعا بمعنی دعوت کلوب وانك لتهدی الی صراط
مستقیم آیتنده لتدعو الیه معناسنه دیرمشلر خامسا
بمعنی عرفان اولوب وبالنجم هم یهتدون آیتنده
ای یعرفون الطریق معناسنه دیرمشلر ودخی
انی لغفار لمن تاب الی قوله ثم اهتدی آیتنده هم
ثم عرف الحق معناسنه در دیمشلر سادسا قرآن
معناسنه کلوب نتکم من بعد ما جاءهم الهدی یعنی
القرآن بو تفسیر ایلدیلر سابعا سنت وطریقت
معناسنه فبهداهم اقتده ای بسنتهم وبطریقتهم
ثامنا اصلاح معناسنه وان الله لا یهدی کید
الخائنین ای لا یصلح تاسعا بمعنی الهام والذی
قدر فهدی ای الهم عاشرا جنت اعلایه دلالت
ایدر الحمد لله الذی هدینا لهذا وما کنا لنهتدی
لولا ان هدانا الله کبی بونلردن غیری دخی نیجه
معنایه کلمشدر لکن بو اون وجهله اکتفا اولنوب
بس بو ذکر اولنان انواع هدایتك خزائنی قلعب
اولیا و صدورنا صفیا وانقیا اولور چونکه بو مقدمه
معلوملك اولدی توضیح معنا وتحقیق فحوی بوله
دیمك اولورکه ای طالب انوار هدایت وای راغب
اسرار عنایت شول زمانده که سکا ابواب الهدایت

كشاده اولوب موانع صوری ومعنوی كيده وحجبات
نفسانی وشهوانی دست توفيقه دفع ايده اول
انواع هدايتك خزينه لری اولان قلوب اوليايه
اوليا واصفيايه رعايت ايتمكه سعی وهمت ايله
واندرك بيت الله اولان كوكللری خانه سنه نيجه
خدمت وعبوديت ايله داخل اول تاكيم منظور آلهی
اولەسن وهدايت وعنايتك جواهرينه وصول بوله سن
مثنوی آفت ايزدرهوا وشهوتت ٭ ورنه اينجا شربتست اندر شربت
... ... بارى خدايی ايتوزدر ٭ چون حبيبه كرری خدا بابزرلر
كفت ادخل في عبادی تلتقی ٭ جنة من رؤيتی يا متقی
قال رجل لابايزيد قدس سره دلنی علی عمل اذا عملته اجتنى الله
قال ادخل قلباً من قلوب اوليا الله تعالی فان لله في
كل يوم ثلثمائة وستين نظرة ينظر بها اهل الارض
فمن ادركته تلك النظرة يصرف عنه شر الدنيا وشر
الاخرة اعطاه خير الدنيا والاخرة وارجو من الله
لم يدرك كلك بعض لحظاته فيصرف عنك شر الدنيا
والاخرة ورزقك حسن التوفيق والهداية هو
واذا حاولت نايتها فاحذر اذ ذاك من العرج
تا خطابه محادله وحذر المحاوله طلب الشیء بحيلة كذا في الترا
نهايت غايته ديرلر بدايتك ضديدر احذر حذردن
امردر علم بابندن حذر احترازاتمكه ديرلر وهاذ هنا
معناسنه كلور
قدره من ان يكتب بالتبر الاصفر

معناسنه كلور اذ زمان ماضی ايچون ظرفدر ذاك اسماء
اشارتدندر عرج فتحتينله اقسقلغه ديرلر بوزه اولنر
اولمادن وكسنا حلقه قلمادن استعاره اولوردی لاعراب
اذا شرطيه نهايت حاولت فعلنك مفعولی اولور
ضمير مؤنث هدايه عائد اولور فاحذر جواب شرطك
من العرج ده من احذر متعلق اولور المعنی شول
زمانده كه سن اول هدايتك نهايتنی طلب ايده سن
بس سن اول حينده عدم استقامتدن وبی ادب
اولمقدن حذر ايله تاكيم اول هدايتك نهايت مرتبه
واصل اولەسن كه آنك نهايتندن مراد اخص خواصه
اولان عارفلرك ومقربلرك مرتبه سيدر هدايتك
بدايتی ونهايتی واردر بدايت عوام ناسه ايچون ونهايت
مقربان دركاه الهی ايچوندر تكلم نجم دايه رضى الله
عنه ايه در آنته در بوورلر وللهداية مراتب فان الله
هدى جميع الحيوانات بجلب المنافع ودفع المضار
كما قال الله تعالی ربنا الذی اعطی كل شیء خلقه ثم هدى
وهذه الهداية للعامة فلا يختص بها احد دون احد واما
هداية الخواص فهي هداية للمؤمنين الى الجنة يهديهم
ربهم بايمانهم واما هداية الاخص فهي الهداية
الحقيقية التي من الله الى الله كقوله تعالی في تعرض
الامتنان علی نبيه ووجدك ضالاً فهدى ووجدك

حائرانه وبنورك فطلبتك بنورى وجذبتك
بفضلى وهديتك بجذبات عنايتى وبنور هدايتى
الى وجعلتك نورا وانزلت اليك نوراً فاهدى
بك الى من اشاء من عبادى واهديهم الى صراطك المستقيم
ولهذا قال عليه السلام عرفت ربى بربى ولولا ربى ما عرفت
ربى فالهدى ههنا هو معرفة الله على وجه يقينى
ديو غايت هدايتكه مرتبهٔ معرفت ومقام حقيقتدر
طالبه ادب واستقامتله حاصل اولور قال الامام
القشيرى ومن لم يكن مستقيماً فى احواله ضاع سعيه
وخاب جهده ومن لم يكن مستقيما فى اوصافه لم يرتق
من مقام الى مقام فمن شرط المستأنف الاستقامة
فى احكام البداية كما ان من حق العارف الاستقامة
فى آداب النهاية پس مبتدى اولنلر بدايته سلوكده
ثبات اولمقدن وعناد وسقوط قلمقدن حذر ايلمك
لازمدر وفتور وتوانيدن كذر ايليوب نهايت مراتب
هدايته ايرشه دك ودوى حقيقتى كوره جكه دك
سعى وعزيمت ايلمك كركدر نتكم بيورلور ما
ليكونه من انتباهه اذا ما جئت الى تلك الفرج
تكن افعال ناقصه دندر شباته ضم سين مهمله وتشديد
باء موحده ايله سابقلك جمعيدر سبقت ايرشمك
معناسنه در اذا ماده ما زائده در جئت اتيت معناسنه در

مجيئك

مجيئك معنى مجاشيدر اجوف يائيدر بونده قدم
عقلله اولانه سير وحركت مراد اولنور تلك
اسماء اشارتدندر ذلك مذكره اشارت اولديغى
كبى تلك مؤنثه اشارت اولنور بونده مشار اليها
فرجدر و فرج ضم فا وفتح را ايله مكان واسع
معناسنه اولان فرجه نك جمعيدر الاعراب
يكونن ده اولان لام جيئا سابقده اولان احمد
كلمه سنه متعلقدر اذا ظرفدر ما قبلنه تضمنيه
اولنانه مقدر فاحداً كلمه سنه متعلقه اولمقده
جائز وجئت فعلنه دخى متعلقه اولمق جائزدر
وتقدير المعنى شول زمانه كه سن اول هدايتك نتيجه
طلب ايدن بر سن حضرتيله اول حيرتكه عروج
وعروجدن تاكيم سابقيه زمره سندن اوله سن
شول زمانده كه سن اماكن واسعه ومراتب عاليه
جانبنه كلمه كچين وارتحال قيلسن پس السابقون
اولئك المقربون نظم كريمه مشار اليهم اولان مقربلر
عدادنده اولسن ديمك اولور وعلامهٔ نيشابورى
بو ايتك تفسيرنده بويله بيورلركه اى الذين سبقوا
الى ما دعاهم الله اليه من التوحيد والاخلاص وله
اولئك المقربون الى مقامات لا ينكشف عند الكمال
غير الخيال فى جنات النعيم بيان محل اجسادهم اوهى

جنة الروحانية النورانية بشر بوجنته رضى فرحت
مراد یا آخرتده اولان جنت آجله اولورکه اکا مشایخ
صوفیه جنت اعمال رضى دیرلر ویاخود مراتب سلوکده
اولان جنت عاجله مراد اولورکه اکا عارفلر جنت معرفه
تعبیر ایدرلر کما قال النفزی فی شرح الحکم حاکیا عن بعض
العارفین ان فی الدنیا لجنة عاجلة من دخلها لا یشتاق
الی الجنة الآجلة قیل وما هی قال معرفة الله وحضرت
نبینا علیه السلام لکل قرن من امتی السابقون
بوردیغی حدیث شریف موجبنجه بر امتیکه هر قرنده
سابقلر واردر وانلر ومنهم سابق بالخیرات آیه کریمه سنک
مصداقنجه خیراته وطاعاته سبقت ایدنلر و علم
ومعرفت یولنه استقامتله کیدنلر وکوزلری
مقرب درکاه الهی دلیلی عیشلر ابدی وحیاة سرمدی مرتبه سنه واصل
اولنلردر فهنا العیش وبهجته فا فلمبتهج وممتهج ها
قال الجوهری هنا وههنا للقریب اذا اشرت الی مکانه
هنالک للبعید واللام زیادة والکاف للخطاب
وفیها دلیل علی التبعید تفتح للمذکر وتکسر للمؤنث قال
الفراء تقول اذهب ههنا ای فهنا عیش فتح عین مهمله
ایله حیات معناسنه در بهجت کوزللک دیرلر حسن کبی
مبتهج مسرور معناسنه اولان ابتهاجدن اسم فاعلدر
مسرور معناسنه منتهج انفعال بابندن اسم فاعلدر

نهجت الطریقه

نهجت الطریقه ای سلکته قولندن مأخوذدر نهج
ومنهاج طریق واضحه دیرلر وبونده منتهجدن مراد
سالکان طریقه الهی اولان ابرار واخیار مشایخدن
مراد واصلان مرتبه قرب ربانی اولان اصحاب
علوم واسرار اولور الاعراب وهناکه فا تعقیب
ایچوندر هناک اشارات متضمن اولان ظرفدر
مشار الیه بیت سابقده اولان فرح دار العیش مبتدا
هناک مقدم خبردر تقدیم خبر حصر افاده ایلر
ای فهناک لا فی غیره تقدیرنده اولور بهجته عیش
اوزرینه معطوفدر اکا متصل اولان ضمیر عیشه عائد اولور
فلمبتهج ده فا عطفا ایچوندر لمبتهج ظرف مستقردر مبتدای
محذوفک خبریدر تقدیر کلام فهو حاصل للمبتهج دیمک
اولور ممتهج اکا معطوف اولور وایکیسینک تنوینلری
تعظیم ایچوندر معنالری اشعار قلور المعنى بو عیش
ابدی وحیاة سرمدی ودار عیش له بهجت ونضارة
هانه اول فرحه لره در غیر مرتبه لره دکلدر یعنی
اول عیش ابدی قرب الهی ومشاهده لقای ربانی
مبتهج ومسرور اولان واصللر ومقربلر ایچوندر ودخی
طریق هدایه وسبل مصطفایه استقامتله سالک
اولان متقیلر وسابقلر ایچوندر کأنه ناظم حضرتلری
دیرکه اعجبوا الهدی من المسنفر العظیم من بین سائر البشر

فانهما الفائزون العيش الابدی وما عداهما اما هالك
او في الخطر كه افضل البشر حضرتلری علیه الصلوة والسلام
اللهم لا عيش الا عيش الاخرة بيوردقلری وبونی اول حدیثی
انس رضی الله عنه حضرتلری روایت قلدیلر معناسی شریفی
ای لا عيش باق الا عيش الآخرة دیمك اولور لیس
ان العيش الباقی ورحمته فی الجنة قولنك مضمونیكه
اكر متقیلره واكر متهیلره عیش باقی مشاهدهٔ لقای
سامی ان للمتقين في جنات ونهر في مقعد صدق
عند مليك مقتدرك فحوی اوزره استعدادلری وقابلیتلری
مقدارى هر برینه عطا اولنور وانعام قلنور ديو
دنیاده هم اصحاب سلوك جناب عزته مناجات
ايتمه ده لذات جناته مشابه اذواقه نائل اولورلركه
انلر جنات عاجله تعبير قلورلر كما قال سليمان دارانی
ليس في الدنيا شيء يشبه نعيم اهل الجنة الا ما يجده
اهل التملق في قلوبهم في الليل من حلاوة المناجات
وحلاوة المناجات ثواب عاجل لاهل الليل كذا
في العوارف اما كه قرب حق ومشاهدهٔ جمال ذوالجلال
ايله مبتهج ومسرور اولان اصحاب كمالك بو حالده
اولان عيش ونوشی وذوق وصفای هوشی تعبیره
كلمات ونطقه وبيانه صفحات تنكدر حضرت مولانا قدس سره
بونلرك مراتب عليه لرندن خبر ويروب بيورديلر مثنوی

وادهبره

وادهبره ازخانه عادیه تا سالكه كلزار وعبره جاده
بر سر بستر عالم همتش تا مجلس وداد ومدام وزلتش
مقصد صدقی كه عیشان دروی جمله سرسبز وتازه وتازه بد
جهد میكنه تا زنبود باغ ربان تا واحیا بره علم اسما كروا كنی
كنج مستانست علم منبرتی تا ودبوا او كرزتو بیرون شوی

كما قال الناظم رحمه الله تعالى

تا فهج الاعمال اذا ركدت تا فاذا ما هجت اذا نهج تا
اللغات هجّ كسر ها ايله وسكون جيم ايله هاج يهيج
هيجا وهياجا وهيجانا باب امر در ضرب بابندن هاج
شيء ديرلر قجان برشی مضطرب ومتحرك اولسه هاج
الغبار ديرلر توز قوبسه وهاج فلان الشيء ديرلر قجن
بركسه برشی اثاره وتحريك ايلسه زيرا هم متعدی
وهم لازم اولور شكم بونده متعدی واقع اولمشدر
الاعمال عملك جمعيدر ركدت نصر بابندن ركود دنور
ركود سكونه ديرلر شكم ساكن اولان آبه ماء راكد
ديرلر بونده ركدت انقطعت معناسنه استعمال اولنور
هجت بونده هجّ دن ماضی مجهولدر نهج تا مفتوحه
وجيم مكسوره ايله بو ومضی هیجاندندر الاعراب
فا شرط محذوفه جواب ايچوندر زيرا تقدير كلام اذا كان
العيش بمذكور هناك فلتبتهج ولتنتهج جزاء بما كانوا يعملون
فهج الاعمال ابتدا المبتدی انت اذا ركدت ديمك اولور

الاعمال لفظا منصوب مفعولیدر هچ امرنك اذا ركدت
ظرفدر ما قبلنه اذا ماده ما ذا كوردر اذا ظرف زمان
مستقبل ایچوندر نتكم شرحی مرور ایتدی اذا تنوینله هببت
اذا كان كذلك معناسنه اولیجق تنوینه مضاف الیه
بولدر نیجك تحتنده مستتر اولان فاعلی ضمیر اعماله راجع
اولور واذا مایه جواب وضرادلور ومعنای بیت
بویله دیمك اولورکه چونكه اول اماکن واسعه ومراتب
عالیه یه اولان عیش مذكور منتهی اولان مبتهج ومتوسط
اولان منتهج ایچون حاصل واعمال حسنه لری مقابله سنده
انلره واصل اولدی بس سن دخی ای مبتدی اولدقده طلب
اول حسنه یه تحریك ایله شول زمانده كه اول اعمال
ساكنه اوله وجار راكد كبی همانه بریرده قالمه بس
هر زمانكه سنك اعمالك راكده اولدیغی حینده تحریك
ایده سن واكر سوار اولوب ایلرو كیده سن اول اعمال
سنك سعی وهمتندن جان بولور حضرت ناظم رحمه الله
كرم اولان طالبی بر سبیل كنایه سوار كوردكیزده واعمالی
غباره تمثیل ایدوب ویاخود اعمالی اسب كوردكیزده تشبیه
ایتمشلر واكا خطابا كانه بویله سویلمشلردر كه ای طالب
الهی بس سن دخی اول مبتهج ومنتهج اولنلر كبی سبا اعماله
سوار اول چو میدان محبتده اثار اعمالی اثاره قیل شول
زمانده كه اسب عملك طورده وانك غبار اثاری هم راكده

الامین زیف مهم

وساكنه اوله

وساكنه اولسن آنی تهییج وتحریك ایله زیراكه
اول راكد وساكن اولدیغی حینده سن آنی تهییج
وتحریك ایلسك اول زمانده اول اعمال سنك لطفت
وسعیكله متحرك اولور واسب كوردكیز كبی اول مطلب اعلا
ومقصد اسنا جانبنه سیر وحركت قلور اكر سرعت وكرمیت
اوله ازاسه بادی فتور وكسل سبیلنده انك دكود كرنش
راضی اولمحه كركدر نتكم حضرت حبیب الله علیه الصلوة
والسلام بیورر لر احب الاعمال الی الله ادومها وان قل
رواه ابو هریره وعایشه رضی الله تعالی عنهما اتفاقا علی ازوجه
عنها قال شیخ الشارح فی شرح هذا الحدیث فیه اشارة الی
ان القلیل العمل اذا دام خیر من كثیر المنقطع وانما كان كذلك
لان بدوام القلیل بدوم الطاعة والذكر والمراقبة والاخلاص
والاقبال علی الله فالقلیل الدائم ثم یزید الكثیر المنقطع
اضعافا مضاعفة ولهذا انكر اهل التصوف ترك
الاوراد كما ینكرون ترك الفرائض ودیرا فی حدیث كه
عبد الله بن عمرو بن عاص رضی الله عنه حضرتلرندن شیخین
بویله روایت ایدرلركه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
خطابا له وارشادا لامته یا عبد الله لا تكن مثل
فلان كان یقوم من اللیل فترك قیام اللیل والمعنی كان
عبد الله بن عمرو یقوم ویتعبد بعض اللیل وترك القیام
بعضا قال الشیخ الاكمل فی الحدیث حث علی المداومة

على الخيرات والطاعات والنهى عن تركها وان الانسان
اذا عمل عملا لا يتركه وعن عائشة رضى قالت دخل على
رسول الله عليه السلام وعندى امراة من بنى اسد
فقال عليه السلام من هذا قلت فلانة لا تنام الليل
فقال عليه السلام مه عليكم من الاعمال ما تطيقونه
فان الله لا يمل حتى تملوا وكان احب الدين اليه
ما داوم عليه صاحبه الحديث لا يعرض الملال والملال
فتور يعرض للنفس من كثرة مزاولة شىء فيوجب الاعراض
عنه وهذا يستحيل على الله تعالى فيكون معناه فتركه
فسمى فعل الله تعالى ملالا على طريق الازدواج اى ان الله
لا يعرض عن قبول طاعتكم حتى تملوا فان مللتم يعرض
حينئذ عن قبولها كذا فى شرح المشارق للشيخ الاكمل

فائده مداومته ... الله عنه وضد الكسل ضد الدوام

مثنوى حبذا اسباب رزم بيشرو اى بى‌سبب ورنه خزان را كرد
كرم و جوع جسم موسى كليم تا بجر بشر چو برهان كليم
هست سير بشر چون اين بود كاسير ما شر تا بعليين بود
شهرها ران دو سيا قتنا قتنه كاخر بطان دربايكه انداختند

ومعاصى الله سماجتها تزدان لدى الخلوه سيم
معاصى معصيتك جمعيدر معصيت طاعتك ضديدر
سماجت وزنا ومعنا قباحت معناسنه در تزدان
زينتدن افتعال بابك مضارع مؤنثيدر اصلنده تزين
ايدى بروزن تفتعل بابك ما قبلى مفتوح اولديغيچون

الفه

الفه قلب اولرى وتاى افتعال دخى ما قبلى زا اولديغى ملابسى
ايله داله قلب اولنوب تزدان اولدى بونده تزينه
معناسى مراد اولور لدى دال مهمله ايله على وزننده عند
معناسنه در خلق ضم خا معجمه ايله ودخى ضم لام ايله
خوى معناسنه در فتح خا معجمه ايله مخلوق معناسنه
اولور وجه سم كشف وزننده سماجتدن صفت مشبهه در
الاعراب واو ابتدائيه معاصى تقديرا مرفوع مبتدا مضافدر
لفظه جلاله سماجتها مبتدا تزدان جمله سى مبتداى
ثانينك خبريدر ومبتداى ثانى مع خبره مبتداى اولانك
خبرى اولور بو دخى جائزدر كه سماجتها معاصيدن
بدل اشتمال اوله وتزدان جمله سى مبتدانك خبرى اوله
لدى الخلوه اكر ضم خا ايله قرءه اولنورسه برآخر مضاف
تقدير اتمك اوزره مضاف اولور بدرسنز عن الخلوه السيم
تقديرنده اولور تزدان فعلنك فاعلى تحتنده مستتردر
سماجته عائد اولور سيم صفتيدر خلقك المعنى
والله تعالى حضرتلرينك معصيتلرى اول معصيتلرك
قباحتى خلوه قبح صاحبنك قتنده متزينه ومتحسنه اولور
زيرا هربار كه بركمسه بركناهى اشلسه وتوبه واستغفار
قلمز ايسه انك قلبنده برسياه نقطه حاصل اولور حتى انك
قلبنى احاطه قلور واكا دين رينور كما روى ابو هريره رضى

قال عليه الصلوة والسلام ان العبد كلما اذنب ذنبا حصل
في قلبه نقطة سوداء فاذا تاب واستغفر صقل قلبه
وان عادت زادت حتى يسود قلبه فذلك الران الذى
ذكر الله في كلامه قال كلا بل ران على قلوبهم ما كانوا يكسبون
يعنى قلب سياه اوله علامتى اولدركه معصيت آنك
صاحبنه شيرين اولور وطوبى ومستحسن كلور نتكم مضمون
مثنويدن بو بيتلرله اشارت قلنورلر مثنوى
چون كنى اصرار وبد پيشه كنى خاك در چشم تميز خود زنى
آن پشيمانى ويارب رفت ازو شست بر آئينه زنگ پنج تو
مرد آهنگر كه او زنگى بود دود را با روش همرنگى بود
مرد رومى كو كند آهنگرى رويش ابلق گردد از دود آورى
پس چه چاره جز پناه چاره گر نا اميدى را بكش پيش نظر
نا اميدى ها به پيش او نهيد تا ز درد بى دوا بيرون جهيد
جهد كن تا نور تو رخشان شود تا سلوك وخدمتت آسان شود
وبطاعته وصباحنا انوار صباح مبلج
طاعت معصيتك ضديدر طاع يطوع دن مصدردر
امره انقياد ايتمكدر صباحت فصاحت وزننده
حسن باغه كوزل يوزلو اولمغه ديرلر يقال صبح فلان
اى صار حسن الوجه فهو صبيح اى جميل انوار نورك
جمعيدر نور نفسنده ظاهر وغيره مظهر اولان كيفيته
ديرلر صباح صبانك ضديدر مراد قيدر مبلج انفعال

باتون هم قلر

باتون اسم فاعلدر ابلج الصبح ديرلر قچان صباح اغرسه
الاعراب. لطاعته ظرف مستقردر ومقدم خبردر
اكا متصل اولان ضمير مجرور بيت سابقده اولان
لفظة جلاله راجعدر وصباحنا طاعت اوزره
معطوفدر اكا متصل اولان ضمير طاعته عائددر انوار
لفظا مرفوع موخر مبتدادر مضافدر صباحه مبلج
لفظا مجرور صفتيدر صباحك المعنى واول الله
طائجون ورخى اول طاعتك حسن وصبحيت صبح
مبلجك انوارى واردر يعنى الله تعالى حضرتنه اولان
طاعتك انوارى واول طاعتك عالم معنيده اولان
حسن وبهجتى ضيا بخش عالم اولدن صباحك انوارى
كبيدركه اول ظلمت محسوسه يه نجه ازاله ايدرسه بو رخى
ظلمت معقوله يى ادله ازاله ايدر اكر مطيع اولنلرك
نورى محسوس وظاهر اولسيدى صباح نورينه غالب
اولوردى وزمين وآسمان ميانني طولديريدى كما قال
الشيخ ابو الحسن الشاذلى لو كشف عن نور المؤمن المطيع
لطبق ما بين السماء والارض فما ظنك بنور الولى
ولقد سمعت شيخنا ابو العباس يقول لو كشف عن
حقيقة الولى لعبد لان اوصافه من اوصاف الله
ولو كشف الحق تعالى عن انوار قلوب اوليائه لانطوى
نور الشمس والقمر من مشرقات انوار قلوبهم الشمس يطلع

عليها الكسوف والغروب وانوار قلوب اولياء الله تعالى
لا كسوف لها ولا غروب ولذلك قال القائل ان شمس النهار
تغرب بالليل وشمس القلوب ليست تغيب كذا في شرح الحكم
لابن عطاء الله الاسكندري اكرچه بو دنياده نورلرى عين
پيدا دكلدر لكن يوم قيامتده بر مصداق يوم ترى المؤمنين
والمؤمنات نورهم يسعى بين ايديهم وبايمانهم مؤمنلرك
نورى عمللرى قدر اولهرق وصاغ يانلرنده سعى ايلر
كورينور قال عبد الله ابن مسعود رض يؤتون نورهم على
قدر اعمالهم عن قتاده قال مرفوعاً بلغنا ان النبي عليه الصلوة
والسلام قال ان كل مؤمن يحصل له النور يوم القيامة
على قدر عمله فمنهم من يضيء له نور كما بين عدن الى صنعاء
ومنهم من يضيء نوره مثل الجبل ومنهم من لا يضيء له نوره
الا موضع قدميه وادناهم نوراً من يكون نوره على ابهامه
وقد بينا في هذا الكتاب مراراً ان الخيرات والطاعات
كلها انوار كذا قال النيسابوري في تفسير هذه الآية
من يخطب حور الخلد اي يظفر بالحور وبالغنج ٥
يخطب نصب يا نونى فعل مضارعدر كسر خا ايله اولان خطبه
تزوج ايچون عورت طلب ايتمكه ديرلر يقال خطب فلان
المرأة للنكاح يخطب خطبة بالكسر اذا طلب التزوج
قال ابن الاثير في النهاية الحور بضم الحاء نساء اهل الجنة
واحدتهن حوراء وهي شدة بياض العين الشديدة سوادها

زالحور

وقال الجوهري وانما قيل للنساء الحواريين تشبيهاً بالظباء والبقر
مصدرى فتحتينله حور كلور حور كوزك اسودادنه ديرلر
آهونك وبقرك كوزلرى بغايت سياه اولديغى كبى
نساء جنت دخى انلره تشبيه اولنمشلر وقال امين الدين
في مجمع البيان في تفسير وزوجناهم بحور عين قال الحور البيض
النقيات البياض في حسن وكمال والعين الواسعة الاعين
في صفاء وبقاء الخلد ضم خا معجمه وسكون لام ايله دائم
وباقى معناسنه خلود كبى مصدردر وجنات عاليه دن
بريلك اسميدر بونده جنت مراد اولور يظفر علم بابندن
فعل مضارعدر باء ايله وعلى ايله ونصب تعديه ايلر مصدرى
فتحتينله ظفر كلور ظفر مطلوبه نائل اولمغه ديرلر غنج
غينك ضمى ونونك سكونيله ودختيله هم علم بابندن
شيوه وناز ديرلر بعض نسخه ده خلد يرينه عين واقع
اولمشدر قال ابو عبيده العين جمع العيناء وهي عظيمة
العينين الاعراب من شرطيه در يخطب من شرطيه ايله
مجزومدر حور لفظاً منصوب يخطب فعلنك مفعوليدر
مضافدر خلده بالاضافه مجروردر ضمير طاعته هو
راجعدر نظفر جوابيدر شرطك بالحور باء يظفره
متعلقدر والف ولام عهد ايچوندر وبالغنج بالحور اوزره
معطوفدر لفظ ذات تقدير اولنوب ديو ذات الغنج
ديمك منزله سنده اولور [illegible] وبو تقديرجه

صفات ذات موصوف اولدقده عطف اولنوب من الملك
الفرد وابره الامام قبلنده اولدر دنوبده اولانه الف
ولام جنس ایچون اولور بو تقدیر اوزره جمعك مفرد
اضفتی بیلنده الجیوب دوات عنجان مشابه سوره اولدر
الدین شول کسه که اول طاعت سبلیه خالق انسرو جانرك
حور جنان طلب ایلیه اول حورلره والملك شیوه
ونازنه حظ بولور ومرادنه واصل اولور قال رسول الله
علیه السلام ان فی الجنة لمجمعاً للحور العین یرفعن باصوات
لم یسمع الخلایق بمثلها نحن الخالدات فلا نبید ونحن
الناعمات فلا نبوس ونحن الراضیات فلا نسخط فطوبى
لمن كان لنا وكنا له وروی انه علیه السلام قال انه
یسطع نور فی الجنة فیقولون ما هذا قالوا ضوء ثغر
حوراء ضحكت فی وجه زوجها كذا فی النزهة رواه
ابو نعیم عن ابن عباس وعن ابن عباس رض قال علیه السلام لو ان
امرأة من نساء اهل الجنة بصقت فی سبعة ابحر لكانت
تلك الابحر احلى من العسل واخرج امام احمد فی الزهد
عن عمر بن الخطاب رضی الله عنه قال سمعت رسول الله
علیه السلام لو اطلعت امرأة من نساء اهل الجنة
الى اهل الارض لملئت الارض ریح مسك **بیت**
یا تا رحله لطف کوی اشارازل طینت یاکنزنجات
وارزنه آب وکل سرشت ازواج مطهره حقنده وارده

اولان احادیث شریفه فتی چوقدر دبوده ابرادنه امكانه
بوقدر بو قدر له اكتفا اولنوبه دبرمقدار دخی اصحاب
تخفیفك مشربنه كوره برقاچ كلمات طیبه ابراد قلنور
قال العارف الربانی فی الباب الخامس والستین من الفتوحات
قوله اجاله هذا مافن عمل من الاعمال فریضة كانت او نافلة
ولا فعل خیر ولا ترك محرم ولا مكروه الا وله جنة مخصوصة
ونعیم خاص ینال من دخلها فامر الله رسوله ببشارة المؤمنین
وقال وبشر الذین امنوا وعملوا الصالحات ان لهم جنات الی الاخره
بان یبشر العوام بالنعیم المذكورة الموصلة فی روضات
الجنات والخواص بالنعیم المعول فی ریاض القرب والوصول
الی اعلى المقامات المجلة فقد یحصل لهم الجنات القربة المعجلة
من بذر الایمان الحقیقی واعمالهم الصالحة القلبیة والروحانیة
والسریة من التوحید والتجرید والتفرید وغیرها ولهم فی
جنات القربات ازواج من ابكار اسرار الغیوب مطهرة
من مدامسة الاغیار وهم من افضاریهن خالدین **مثنوی**
بنا صراف الطرف باشد زوده‌شان ٭ [illegible]
بنا صراف الطرف [illegible] آن مدام ٭ ورز حجاب [illegible]
كوزه مجازی ولیكن آن شراب ٭ روی تماید بخشم نا صواب
كاسه پیدا نور دیران غنده ٭ كلعشر [illegible] انجه مبخرند
فكن المرض ربّ بیض ٭ زدناه ونكون نجی ٭
كتب افعال نا نفسه دن اولان كلان دن امرد رمرضی دنی

برضی دن اسم مفعولدر تقا تقوی معناسنه در اصلنده
وقیه ایدی واو تایه قلب اولندی تجاه کبی که اصلنده وجاه
ایدی واو تایه بدل اولندی تقا اصلنده فرط صیانته
دیرلر وعرف شرعده اخرتده ضرر ویرن شیلردن توقی
ایتمکه دیرلر ترضا رضانک مضارع مخاطبیدر غدا اصلنده
غدوا ایدی واوی بلاعوض حذف اولنمشدر یدک
اصلنده یدی اولمغله یای بلاعوض حذف اولندیغی کبی
غدا اصلنده یارین دیمک معناسنه در ولکن بونده
یوم قیامت مراد اولور تکون مضارع مخاطبدر تجی
تجی نجاة دن فعل وزننده در اصلنده تنجوا ایدی واو طرفده
واقع اولمغله یایه قلب اولنوب یایا اجیده ادغام
اولندی اگرچه قاعدهٔ نحویه اوزره تجیا دیمک کرک
ایدی ولکن وزن وقافیه دن اوتوری یانک حرکه‌سی
والفیه حذف ایلدی لغت ربیعه کبی منصوب مرفوع
شکلنده قلمشدرکه انلر وقف حالنده منصوب مرفوع
کبی ایدرلر تتکلم ابن الفارض [illegible] بایه سنک اولنده
سابعه الاظعان یطوی البید طی ولیت طیا دیمشدر
الاعراب فکن ده فا شرط محذوفه جواب واقع اولمشدر
اسمی کننده مستتر انت المرضی لفظا منصوب خبریدر
آنک المرضی موصوف محذوفه صفت اولوب فکن الکفو
المرضی تقدیرنده اولسه وجمهور لرالاده لام مرضیه متعلق

والکاف فی

والکاف فی اولادنی ضمیر مجروردر هوده داجعدر اگرچه [illegible] کرک
کرک ایدی لکنی رعایة للوزن جمع مؤنثه واحده کبی
معامله سیله معامله قلمشدر بتقی ده بابیه دکی
کلمه سنه متعلقدر ترضاه جمله سی تقایه صفت اولور
وضمیر بارز هم الکادحوح قلور غدا ترضایه ظرفدر تکون
ترضا اوزره معطوفدر اسمی ضمیر خطابدر خبری تجی در
المعنی فاذا کان کذلک سزاول حوریلره ورع وتقوی
سببیله زوج مرضی اول اوله تقوی که روز قیامتده
سزاندن راضی اولورسین وآنک سببیله اول کونده هر
عذاب شدادن تجی اولورسون کما قال الله تعالی
ثم ننجی الذین اتقوا ونذر الظالمین فیها جثیا بو حوریلرک
مهری تجاوزک لهوا ودخی صلاح وتقوی در دیمشلر
تتکلم ابوهریره رض یتزوج فلانة ابنة فلان بالمال الکثیر
والحذمه ویدع الحور العین باللقمة والتمرة والکسرة والتقوی
والطاعة اخرج ابن ابی الدنیا عن قتادة قال لما خلق
الله الجنة قال لها تکلمی قالت طوبی للمتقین واخرج ابن
ابی الدنیا ایضا عن عبد الملك ابن دینار قال القیمه عرس
المتقین بو نقولک زیاده شرح وتحقیقی منهاج الفقرا
نام کتابمزک قسم ثالثنک باب تاسعنده درجه
سادسده طلب اولنه وبونده بو قدرله اکتفا اولندی
وانل القرآن بقلب ذی حزن وبصوت فیه شجی

انزلنی تیلو تلاوه دن امردر تلاوت بوزده قرائت
معناسنه در قرآن قال الاصفهانی القرآن فعلان
من القراءة وهو ضم ما کان متفرقاً یقال قرأت الشیء
قرآناً جمعته وضممت بعضه الی بعض ومنه قولهم
ما قرأت الناقة سلاً ای لم تضم رحمها علی ولد ومنه
سمی القرآن ولا یطلق فی عرف الشرع الا علی المنزل
علی محمد صلی الله علیه وسلم والقرآن اسم للمجموع ویسمی بعض
القرآن ایضاً قرآناً نسبة للجزء باسم الکل وقال ابن الاثیر
فی النهایة والاصل فی هذه اللفظة الجمع وکل شیء
قرأته فقد جمعته وسمی القرآن قرآناً لانه جمع القصص
والامر والنهی والوعد والوعید والآیات والسور بعضها الی بعض
وهو مصدر کالغفران والکفران قلب لغتده یورکه
یورك وفارسیده دل دیرلر قلب جسمانی دیلکله شول
صنوبری الشکل اولان لحم پارهسنه دیرلر اول صدرك
جانب ایسرنده مودعه اولمشدر والقلب المصطلح عند العلماء
والمشایخ هی اللطیفة الربانیة تعلقه تلك اللطیفة
بهذا القلب الجسمانی وهی حقیقة الانسان وسماها
الحکماء النفس الناطقة بعضیلر محل عقل ومعرفت
دخی قلب اطلاق ایدرلر کما قال القاضی البیضاوی
فی قوله تعالی ختم الله علی قلوبهم القلب هو محل العلم
وقد یطلق ویراد به العقل والمعرفة بعضیلر دخی حقیقة

قلبنه اولیعنی

قلب نه اولیعنی بیلمیوب متحیر اولمشدر نتکم علی ابن سهل الصوفیه
دیمشدر الناس یقولون القلب القلب وانا احب ان اری
رجلاً یصف لی ای شیء القلب او کیف القلب فلا اری
ذی لازم الاضافه اولان اسماء ستة معتله مضافدندر
صاحب معناسنه حزن حانك فتحی وزانك سکونیله
نصب یابوندر وحزن فتحیله علم یابوندر بو محلده ایکی
وجه اوزره بله قرائت اولنسی جائزدر وحزن سرورك
ضدیدر قیغویه وغصهیه وغمه اطلاق ایدرلر بوزده
انکسار ورقت قلب مراد اولنور بعض نسخهده حزن
زنه فتح حا وراء مهملیه ایله حرق واقع اولمشدر
حرارت معناسنه اولوب حرقتك جمعی اولور صوت
آواز دیرلر شجی شجودن ضربه معناسنه وشجو حزن
وغصهیه دیرلر رجل شجی وشجی دیرلر حزن معناسی دیرلر
شجی بوزده عمی وزننده فعل ماضی اولوب ضرورده قافیه
ایچون یای اسکان اولنسی هم جائزدر الاعراب
القرآن لفظا منصوب اتل امرینك مفعولیدر بقلب
باء اتل کلمهسنه متعلقدر با بوزده مصاحبت ایچوندر
استعانت ایچون اولمه دخی جائزدر تدبر معانی ایلمهده
وادبه رعایت قلمه د قلب قرآنه التکبی اولور ذی
حزن قلبك صفتیدر وبصوت قلب اوزره معطوفدر
فیه د عیر موصوفی شجی در جد صوتك صفتیدر الحاصل

اولان ضمیر صوته راجعدر ناظم حضرتلری تقوانك فضیلتی
بیانه ایلدکدن صکره افضل اعمال اولان تلاوت قرآنه امر
ایدوب دیرکه ای طالب رضای رحمان وای عاشق لقای
سبحان سز حضرت قرآنی حزن وانکسار صاحبی اوله‌رق
قلبله تلاوت ایله وحزین شول رصوتله تلاوت ایله‌که
انده حزن ورقت اوله حضرت قرآنی تلاوت ایلمه‌نك
ادابی چوقدر جمله‌ادابندن بری حزن وبکا ایله اوقمقدر
اکر حزن وبکا اولمازسه تحازن وتباکی قلمقدر قال فی متن
الشرعه ویقراء القرآن بحزن ووجد وقال فی شرح هذا القول
فوردا قوی رحمه الله لان القرآن نزل بحزن فان لم یکن له
حزن فلیتحازن ای فلیظهر الحزن ولیتکلف فیه ویبکی
فی القرآن لقوله علیه السلام ابکوا بالقرآن فان لم تبکوا
فتباکوا **مثنوی** زار کریان باغ سبز ور شود زانکه شمع از کریه روشنتر شود
تا نکرید ابر کی خندد چمن تا نکرید طفل کی جوشد لبن
مایه در بازار دنیا ایز رزست مایه آنجا سوز وهم چشم ترست
وجمله‌ادابندن بری دخی مخارجه رعایت ایدوب ترتیل اوزره
اوقمقدر

مثنوی

در ادای حرف زبانه مکن کج دج هر حرفی را ادا کن از مخرج
دور باش از شتاب وتعجیل کام کیر از تامل ترتیل
وحضرت علی رضی الله عنه امام حسین حضرتلرینه نصیحت
طریقیله تعلیم اداب تلاوت بیوردقلری قصیده‌لریدر

قرآن عظیمك

قرآن عظیمك صحیح تلاوتی اولانه ادابی جامع اولدیغی
بو محله کتب اولندی نتکم امام حسین حضرتلرینه خطابا
بیوررلر **قصیده حضرت علی کرم الله وجهه ورضی الله عنه**
اخی ان الذکر فیه مواعظ فمن الذی بعظاته یتأدب
فاقرأ کتاب الله جهدك واتله فمنهم یقوم به اهلا وینصب
بتفکر وتخشع وتقرب ان المقرب عنده المتقرب
واعبد الهك ذا المعارج مخلصا وانصت الی الامثال فیما یضرب
واذا مررت بایة مخشیة تصف العذاب فقف ودمعك تسکب
یا من یعذب من یشاء بعدله لا تجعلنی فی الذین تعذب
انی ابوء بعثرتی وخطیئتی هربا وهل الا الیك المهرب
واذا مررت بایة فی ذکرها وصف الوسیلة والنعیم المعجب
فاسأل الهك بالانابة مخلصا دار الخلود سؤال من یتقرب
واجهد لعلك ان تحل بارضها وتنال روح مساکن لا تخرب
وقصیده مبیدی بو ابیاتك ترجمه‌سنده بر نظم سویلمشدر
ای دوست منور بقرآن عمل میخوان هر دم میان جمعی کامل
ان دم که رسد عبرت دورت نقل ازوجه مناسبت نکردی ذاهل
کاهی که رسد در سر آیات عذاب باید که ز دیدها روان باران آب
اقرار کنه بجرم وکناه پوشیده باشد بفضل خود بخشد ثواب
در وقت تلاوت چو بهشت آید پیش از ذات خود بکراه ای درویش
دوری کر بان سرای معمور رسی عیشی کنی بیش ز اندیشه خویش
قال ابراهیم الخواص رحمه دواء القلب خمسة اشیاء مجالسة الصالحین

وخلاء البطن وقرآءة القرآن بالتدبر والتضرع عند السحر قيام الليل
وقال الناظم رحمه الله تعالى

وَصَلَاةُ اللَّيْلِ مَسَافِرُهَا فَاذْهَبْ فِيهَا بِالْفَهْمِ وَصِحَا

صلاة اصلنده دعادر كما قال الاعشى وصل على دنها وارتسم
اهل شرعده آنه اركان مخصوصه يه اطلاقه ايديلير
دعايه مشتمل اولديغندن اوترى ليل نهارك مقابلى ومسافره
قال الجوهري المسافة البعد واصلها من الشم وكان الدليل
اذا كان في فلاة اخذ التراب فشمه ليعلم اعلى قصد
هو ام على جور ثم كثر استعمالهم لهذه الكلمة حتى سموا البعد
مسافة بونده منازل ومراحل معناسى مراد اولنور
اذهب فتح بابندن امردر كت وصرور رايت معناسنه
فهم بيلمك وآكلامق معناسنه در وصحا حاريجى دن
امردر همزه ساكنه قافيه دن اولدوغى بابه دنجندر
بعض نسخه ده صلاة يرينه وقيام الليل واقع اولمشدر
الاعراب صلاة لفظا مرفوع مبتدا مضافدر ليل مضاف اليه
لفظا مرفوع خبردر مبتدانك اكا متصل اولان ضمير مؤنث
وائل امرندن مفهوم اولان تلاوته راجع اولور اعدلوا
هو اقرب للتقوى ده اعدلوادن مفهوم اولان عدله
راجع اولديغى كبى فاذهب ده در فيها ده في حرف جر اذهب
امرينه متعلقدر وضمير ليلا جمعدر تلاوته راجع الفهم
رضى وصحدر بالفهم ده اولان با رضى اكا متعلقدر وبا

مصاحبت ايچون

مصاحبت ايچوندر وصحا اذهب اوزره معطوفدر المعنى
وصلاة ليل اول تلاوتك مسافه سى ومراحليدر فاذا كان
كذلك پس سن اوكيجه ده دنيادن واول تلاوتده كيت وكل
يعنى معانى شريفه سنى ملاحظه ايتمك ايچون برآيتى تكرار
قيل ومتردد اول كه برآيتى تكرار ايتمك ومعناى شريفنى تدبر
ايچون تردد ايتمك سنتدر عن ابي ذر رضي قال قام النبي صلى الله
عليه وسلم الليل بآية يرددها حتى اصبح والآية ان تعذبهم
فانهم عبادك الى آخره رواه النسائي وابن ماجه عن
تميم الداري رضي كرر النبي عليه السلام هذه الآية حتى اصبح
ام حسب الذين اجترحوا السيئات ان نجعلهم كالذين آمنوا
وعملوا الصالحات الاية ترجمه عوارفده بويله دركه
في الجمله مواظبت نمودن بر قيام شب بايدك وبسيار
فضيلت تمام دارد وچه درخبرست كه نبي عليه السلام
فرمود عليكم بقيام الليل مرضاة لربكم ومنهاة عن الاثم
ومذهب لكيد الشيطان ومطردة للداء عن الجسد
وهم درخبرست قال عليه السلام من صلى بالليل حسن وجهه
في النهار وعن ابي سعيد الجبير رض قال لما نزلت يا ايها المزمل
قم الليل الا قليلا مكث النبي عليه السلام على هذه الحال
عشر سنين يقوم الليل كما امره الله تعالى وكانت
طائفة من اصحابه يقومون معه حتى ورمت
اقدامهم وسوقهم نزلت فاقرؤا ما تيسر من القرآن فاستراح

بیت ظلمت سنة من ادنى الظلام لها ان اشتكت فمها القضم درم
ها وتأملها ومعانیها ها تأت الفردوس وتنفرج ها
تأمل فکره دیرلر یقال تأمله ای تفکر فیه ونظرت الیه
معانی معنانك جمعیدر معنی مقصده دیلك یعنی مقصود
ومراد الحکم دیرلر واصطلاحده ما یستفاد من اللفظ در
فی ماها اسم مکانه بمعنی المقصد اولمقصد یعنی معنی اصلده
اوتخفیف معنی اسم مفعول کرمی تأت اتیدن مضارع
مخاطبه. فردوس جنانه ایره انواع اثمار جامع مولتان
اسیدر. حکیم مصطفی صلی الله علیه وسلم اذا سألتم الله
فاسألوا الفردوس فانه اوسط الجنة واعلاها بیورلر
تنفرج فرجه دن انفعالك مضارعی مخاطبیدر منفرج
اولورسه اردن یك اولور افتراج انفراج معناسنه
الاعراب تأمل تفعل بابندن امردر اکا ضمیر اولدی
ضمیر مستتر منصوب مفعولیدر انك واول ضمیر صلاة
بیله راجع اولمشه جائزدر صلاة ایله تلاوت اولنانه
آیاته راجع اولمغه انسبدر ذکرینه اراده حال اولمق
قاعده‌سی اوزره بناهه شانی تعریفدن مغنیه اولمغی
اولوزن اضمار ایلمك بیله جائزدر بالحصرکه ومعانیها
ذکری آنك آیاته راجع اولدیغنه شهادت ایلر معانیها
اولان واو عاطفه در ومعانیها منصوبدر معطوفدر ضمیره
اولك کلنه بوکا تعلق اولان ضمیره دخی صلاته قرائت

اولنان

اولنانه آیاته راجعدر تأت جزملا امرك جوابیدر فجر امر دیکره
فعل مضارع واقع اولسه واذن سببیت معنیسی مراد
اولسه جزم اولنور بوکلده اولدیغی کبی وتنفرج تأته عطف اولنوب
معطوفدر المعنی وصلاة ایله متلوه اولان آیات
کریمه‌یی تأمل وآنك معانی شریفه ومقاصد لطیفه‌سنی
هم تفکر وتدبر ایله تا ذوق اخلاوه کله زدغم دغقدری
خلاص اولوب ابدی شاد وخندان اوله سن قال صاحب الزرعه
ومن السنة ان یفرغ القارئ قلبه لتدبر آیاته والوقوف
علی معانیه لان قراءة الرجل آیة من القرآن یتدبرها احب
عند الله من ختم القرآن کله بلا تدبر قال علی کرم الله وجهه
لا خیر فی عبادة لا فقه فیها ولا فی القراءة لا تدبر فیها
ذکر کی لکفیاده ما انزل حوثرها وار روی دیده بکر ازراه لطفین
وعن ام الدردا قالت قال رسول الله صلى الله تعالى عليه وسلم
ان درج الجنة علی عدد آی القرآن وانه یقال لصاحب
القرآن اقرأ وارقه فان کان قد قرأ ثلث القرآن
کان علی الثلث من درج الجنة وان کان قرأ نصف
القرآن کان علی النصف من درج الجنة وان کان قرأ
القرآن کله کان فی اعلی علیین واخرج احمد وابو داود
والترمذی وصححه النسائی والحاکم واخرج البیهقی
فی سننه عن عبد الله بن عمر رضی الله عنه عن النبی علیه السلام قال
علیه السلام یقال لصاحب القرآن یوم القیامة الا ادا

ورق وترتل كما كنت ترتل في دار الدنيا فان منزلتك عند آخر
آية تقرأها وقال عليه الصلوة والسلام كل آية في القرآن
درجة في الجنة ومصباح في بيوتكم صدق رسول الله
رواه ابن عمر رض وبو دخي جائزدركه فرحدن جنات
جنانڭ ولذائذ علوم وعرفانڭ مجاز اوله بر بو تقديرجه
معنى اذا كثرت التأمل في الآيات المتلوة في الصلوة
ومعانيها كثرت معارفك واسرارك اللذيذة النيرة
في قلبك وجوارحك بالفرحين فتفرح في هذه المرتبة باذن
الله تعالى ديمك اولور وقال الناظم رحمه الله تعالى

با واشرب تسنيم مفجرها لا ممتزجا وممتزج ها

اشرب يشربون امردر تسنيم جنتده بر عينك آديدر
قال البيضاوي سميت تسنيما لارتفاع مكانها او درجة
شرابها وقال الاسفرايني هو مصدر سنم اذا رفعه وانما سميت
تسنيما لانها ارفع شراب في الجنة او لانها تأتيهم من فوق
على ما روي انها عين تجري في الهوى مسنمة فتنصب
في اواني اهل الجنة على مقدار ملئها وقال مالك بن الحارث
هي عين في الجنة يشرب بها المقربون صرفا وتمزج لسائر
اهل الجنة مفجر ميمك ضميله وفتح جيم مشدده ايله اسم مفعول
صيغه‌سى اوزره تفجير اولمقدن واهل قلمك معناسنه
نكم بخرت الماء دركلر اجرينه معناسنه ودرلر ممتزج
مزجدن افتعال بابندن اسم فاعلدر ممتزج لهم بويله در

ری مختلط وری غیر مختلط معناسنه در الاعراب
تسنيم لفظا منصوب مفعوليدر امرك مضاف مقدر
اولمق اوزره واشرب من ماء تسنيم تقديرنده واو
عاطفه در ماقبلنده اولان تأملها اوزره معطوف
اولور مفجرها مضاف اليهدر تسنيمه من بيانيه تقديريله
ضمير فرده‌سه راجع اولور لا ممتزجا غير ممتزج تقديرنده
اولوب تسنيمدن حال واقع اولور ممتزجده با اشربه متعلق
اولور وتقدير معنى بويله اولوركه سن فرحدن بر ايك مفجرندن
اولان تسنيمك صويندن ايچ اول صو مختلط اولديغى حالده
ودخي مختلط اولديغى حالده وتوضيح معنى اولدركه الله تبارك وتعالى
كلام مجيدنده ابرار حقنده يسقون من رحيق مختوم ختامه
مسك وفي ذلك فليتنافس المتنافسون ومزاجه من تسنيم
عينا يشرب بها المقربون بيوردي يعني الله تعالينك ابرار
قوللرى جنت ايچره شراب خالص وبخشيدن صفرادلورلر
اول شراب كه آنك اوانيسى طينرينه ويا ختم يرينه مسكله
مختوم در وختامى ومقطعى مسكدر بر راغب اولنلر
بو شرابده حقنده رغبت قيلسونلر واول رحيقك مزاجي
تسنيمدر يعني خواصنك اوت الله تعالينك مقربينلري
ايچرلر قال البيضاوي فانهم يشربونها صرفا لانهم لم يشتغلوا
بغير الله ويمزج لغير اهل الجنة حسبه واعظ بونلك
زجه‌سنده بويله دركه دنياده مشغول ماسوى نشده اند

یعنی محبت هر را بمحبت غیر نیامیخته‌اند شراب ایشان نیز
ممزوج نباشد **بیت** ماشراب عشق میخواهیم بی‌درد و بی غم‌ها
صاف نوشانه دیگرو هم درد نوشانه دیگرها و در بحر الحقایق
آورده که رحیق اشارتست بشراب ظاهر از کدورات صفات
کونیه و اوانی مختومه‌ وی قلوب اولیا و اصفیا که ختام او
مشک محبت است و مراد از تسنیم اعلی مراتب محبت است
یعنی محبت ذاتیه و مقربان اهل فنای فی الله و بقا بالله‌اند
و تاکسی بر بساط قرب در مجلس انس و دیار قدس
از دست ساقی رضا جرعه‌ای از شراب ناب بخشند
تو بوی از این مستخانه بمشام جان وی نرسید **بیت**
سرمایهٔ ذوق و درد این مست عشق ما انکه از این می بخشیدند ما نند
دیونکه بو مقدمه معلوم اولدی پس بو بیتدن مراد ناظم
اولدر که ای طالب رضای یزدان سز صلوٰة ایله
متلوّه اولان قرآنک معانی شریفه و اسرار لطیفه‌سز
تأمل و تفکر ایله که بو خصلت حمیده واسطه‌سیله فردوسه
واصل اولورسز و عقوبتدن نجات بولورسز و سن اول فردوسک
تحتندن اولان انهارنک تسنیمی صونیدن هم ابرار کبی کافورله
ممتزج و هم مقربلر کبی بلا امتزاج خالص و صافی نوش ایله
بو خطا هر نه کوره اولان معنادر مشرب عرفایه کوره
اولان معنی ای عاشقهٔ جانانه وای طالب قرب رحمانه
معراج روحانی و جسمانی اولان صلوٰتده متلوّه اولان

آیات قرآنیه‌نک

آیات قرآنیه‌نک معانی و اسرارینی تأمل ایله فردوس حقایقه
کلورسز و تقییز و عیان مرتبه‌سنه ایروب عموم و هموم نفسانیه
واکواندن خلاص اولوب منفرج اولورسز اول فردوس حقایق
قرآنی و حدایق لطایف فرقانی ایچره جاریه اولان
معانی و اسرارک انهاری تسنیمندن که خاصهٔ مقربان
درکاه الهی اعراب و لغات و الفاظ و عبارات و تشبیهات
و کنایات مزاجندن خالی و صافی نوش ایدیلر سز هم
انلر کبی صرف آب معنایی نوش ایله و کاهی ابرار و اخیار
مرتبه‌سنده اولان مفسرلر آیات قرآنیه که اولا آب معنایی
لغات و الفاظ و عبارات و مجاز و استعارات شرابیله
هم ممزوج و مخلوط نوش ایله حتی تجمع بین اللذتین الحبیبی
لذة تسنیم المعانی الصرف و لذة الممتزجه بالکلام
و العبارات اما صرف الفاظ و عباراته مستغرق اولمغله
جمال معانی جلیله‌نک مشاهده‌سندن محروم قالمدن
و اصحاب قیل و قال کبی اولمدن بغایت حذر ایده‌سز کما قال
صاحب المواعظ فی جواهر التفسیر دربیع مهلکه تالی کلام
حق را بواسطهٔ شهود انوار متکلم در دولت جمعیت دارد
هر آینه بار که بملاحظهٔ تفاصیل معانی قرآنی و عبارات
فرقانی مشغول نشود از دولت مشاهدهٔ جمال آن باز نماند
بلکه بملاحظهٔ اجمال اکتفا کنند **مثنوی** ۹

در تلاوت اگر چشم شهود ما متکلم را نشود مشهود ما
مده از تفسیر قال و بو مقبل ما تفاصیل لفظ و معنی دل ما
بلکه چشم شهود برفتی دور ما وز فروغش چراغ جان افروز ما
نوش تر نباشد که یار پیش نظر ما تو نظر افکنی بجای دگر ما
و از امام محقق جعفر بن صادق رض منقولست که گفت
والله لقد تجلی الله لخلقه فی کلامه ولکنهم لا یبصرون شعر
از نظر کجا بهره برد دیده اعمی منقولست که وقتی حضرت امام را
حالتی در نماز دست داد که بیهوش شد و بعد از آن که از آن حال
سؤال کردند فرمود که آیتی از قرآن تکرار میکردم تا وقتیکه از متکلم
حقیقی شنیدم جسمانیت طاقت معاینه آن عظمت نداشت
از پای در افتادم بیت عجبستا وجودت که وجود من بماند
تو بگفتن اندر آیی و مرا سخن بماند ربع ذوق این می نشناسی بخدا تا نچشی
کا مدح العقل الاتیه بحدث ما و مروی منقول عنه بالنجی ما
مدح و ثنایه دیرلر عقل لغتده عقال بعیردن ما خوذدر یعنی
عقل دخی انسانی اکثر یوله گتمدن و قباحت اختیار اتمدن منع
ایتدوکی ایچون عقل دیرلر قال الامام فی الاحیا اعلم ان الناس
قد اختلفوا فی حد العقل و حقیقته و ذهب الاکثرون
عن علم حقیقته و هذا الاسم یطلق علی معان مختلفة فصار
ذلک سبب اختلافهم والحق الکاشف للغطاء فیه ان العقل
اسم یطلق بالاشتراک علی اربعة معان کما یطلق
اسم العین مثلا علی معان عدة سید علی الهمدانی حضرتلری

امامک

امامک احیاده اولان قولنی رساله عقلیه سنده بو گونه
ترجمه ایدوب دیرکه بدانکه اسم عقل بر سبیل اشتراک بر چهار
قسم اطلاق کنند اول گفته اند عقل صفتیست که
بواسطه آن صفت نوع انسان از دیگر حیوانات
ممتاز گردد و استعداد قبول علوم نظریست و ایمه اختیار
حارث محاسبی قدس سره در حد عقل اینست که گفته
ان العقل غریزة یتهیأ بها درک العلوم النظریة
و نسبت علوم با این غریزه همچنانست که نور باصره
با رؤیت الوان و اشکال و نسبت تعریفات الهیه و اخبار
نبوی با این غریزه همچو نسبت نور آفتاب با نور باصره است
چنانکه نور باصره را کمال رؤیت الوان ممکن نیست
الا بواسطه نور آفتاب هم چنین جوهر عقل را ادراک
حقایق سعادت ابدی و کمالات سرمدی متصور نمی شود
الا بواسطه اشراقه انوار الهی و اسرار وحی والهامی
قسم دوم ظهور علم ضروریست از ذات عاقل مثل بجواز
جایزات و استحاله مستحیلات چه همه کس بضرورت
داند که دو از یکی بیشست قسم سیم علوم مستفاد است
از کثرت تجارب چه هر که شکنجه حوادث روزگار بسی
کشیده باشد و تفرقه در بوته بلیات تهذیب یافته
هر آینه کیاست و فطانت او بیشتر بود از کسی که تلخی
شربتهای ناکامی از دست روزگار نچشیده باشد

ونمود ازواج وافراخ از رهگذر باد وغبار ذوبه قسم
چهارم قوت تلك الغريزه زيادت بوسه تا ايزانى عواقب
امور مشاهده كند وبحدت نظر در سعادت نعيم دولت
ولذت قرب جوار حضرت ربانى تأمل نمايد وارفضيحت
وكرفتار حجاب حرمان ابدى وخسرانه سرمدى برادرشيد
وبقوت عزم راه سعادت اخروى را ازموانع شهوات
نفسانى وغبار حظوظ جسمانى پاك كرداند وايه قسم
چهارم مكتسبت چنانكه قول امير المؤمنين على كرم الله وجهه
رأيت العقل عقلين فمطبوع ومسموع بيان ايز جهت
وحكيم ترمذى حضرتلرينك نوادر الاصولده بيوردقلرى
بو عبارت دخى بو معنايه مؤيد اولور بيورلركه العقل على ضربين
ضرب منه ما يبصر به امر دنياه وضرب منه ما يبصر به
امر آخرته فالعقل الاول من نور الروح موجود فى عامه
ولد آدم الآخر عينه اوجق اولعله آخرى تغير عليه
طبيعه والعقل الثانى من نور الهدايه والقربه موجود
فى المؤمنين الموحدين دون المشركين والكافرين ممدوح
اولان عقلدن مراد بودر وبونك تعريفنده دخى چوق
وجوه ذكر ايتمشلر نظر كلامه باعث اولماسون ديو
بو قدرله اكتفا اولندى الآتى اتيانه اسم فاعلدر هدى
لفظى اولانى دلالته ديرلر كما مر تحقيقه هدى قدرله
نفسك مشتريسى وفطن اولانه شيلره بيلور مكتسبه المحمد

منزلا

منزلا اسم فاعل صيغه‌سى اولدره در نزل عنه دنلر نتكم
نزل عنه ديرلر اعرض عنه معناسى ويرلر الهجر الهجران
مجهولدر نصر بابندن يقال الهجاه بالهجر اذا ذمه او
باشعاره الرغائب مدح فعل ماضى مجهول العقل لفظا
مرفوع مدح فعلنك نائب فاعليدر الذى داخى
ولازم اوزى معناسنه در مدح العقل الذى اتاه تقديرنده
اولور وعقلك صفتى اولور وآتى دخى ضمير منصوبدر
راضى اضافت لفظيه اوليغى اعتباريله الف ولاميه
منفصل حكمنده اولديغى ضميريله بر كلمه جمع اولمسى جائز
اولارى ولكن ضعفندن خالى دكلدر واكا مستتر اولنه
ضمير مفعولا ذكر اولنانه طاعاته راجع اولور وباخود
[illegible] الجمله هدى مفعول در وياخود هدى
بمعنى فاعل وباخود بمعنى مفعول تقديرنده الجمله اولدره
العقلدن حال واقع اولسه جائزدر آتيه‌نك ضميرندن
حال الجمله دخى جائزدر هدى تقديرا مرفوع مبتدادر
منزلا اكا صفت اولمقده جائز ومضاف اليه اولمقده
جائزدر موصوف اولقورسه تنوينله اوقونمقده اولدره
تنوينسز اوقونور عنه ده اولهن ضمير دخى آتيه ده
اولان ضميرك مرجعنه راجع اولور يعنى طاعاته دم
مقدما مذكور اولان شبهه عائد اولدر وجمله خبر يد
مبتدانك هجر اصلنه هجوايرى واد ظرفده واقع اولنب

مافیه مکسور اولدیغیچون یایه منقلب اولوب هجر دلوی ونوك
ضمیری هوایه راجع اولور الحاصل مقدما طاعاتنه مذکور
اولان کتودن عقل یعنی آنی اشلیز وفعله کتودن عقل هدی
ایچون یاخود مهدی اولدیغیچون ودیاضینه هادی
اولدیغی حالده ممدوح اولدی واول مذکورك متولی
اولان هوا ویاخود اذن متولی اولدیغی واعراض قلدیغی کمسنه
هواسی هجر اولندی ومذمت قلندی دیمك اولور بو مملکت
بدن انسانده عقل دخی وزیری ومدبر حضرتی کبیدر
کذلك هوا دخی نفسك وزیری ومعینه دمشیر کبیدر که
بونلر عالم النفسده فرعونه موسی ایله [illegible] هارون ایله
هامان کبی ضدلردر کما قال الشیخ الاکبر قدس سره [illegible] عقل
هارون نفس فرعون وهوا ایسه هامان بس در [illegible]
واما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی فان الجنة
هی المأوی جنت مأوی کندونك ربی ومالکی حضورنده
حساب اولمقدن قورقوب نفسنی هوادن نهی ومنع ایدن
کمسه ایچون اولدیغی اول دنیاده واخرتده ممدوح دلیل
اولور وبرهان فاما من طغی وآثر الحیوة الدنیا فان الجحیم
هی المأوی شول کمسه که عاصی ودعوی اولدی واخرته
مبرد محبتی قربوب حیات دنیایه ومقتضیات نفس
وهوایه اختیار قلدی [illegible] جحیم انکا منزل ومأوی اولدی
بس رای عقل اولان کمسه [illegible] ازاله هوایه

ان الهوى

ان الهوى ما تولی یصم ویعمی بتیلك مضمون نصیحت مشحونه
اوزره اول نفسك هوادن صرف ومنع ایله واول هوانك
ورب واما [illegible] هذر ایله زیرا هوا اگر تولی [illegible] سلطان الکبر
[illegible] یاصاحبی قتل ایلر ویاخود معیوب ومأکور قلور بس
عاقله لازم اولدر که اکا ریاضت ویرمکله عدوی عقل دریه
اولدیغی هوایی اذنی ازاله قلیه وکتاب الله احکامنه مطیع
ومنقاد اوله کما قال الناظم رحمة الله تعالی علیه
وکتاب الله ریاضته کالمصقول الذی بمندرج
کتاب مصدردر مکتوب معناسنه یاخود وزن فعال
اوله لباس ملبوس معناسنه اولدیغی کبی واهل کتب [illegible]
وکتابه کتاب دیو کلرق بعضی [illegible] بعضیسنه منضم
اولدیغیچون [illegible] اولدیغی اعتبار ایله [illegible] کتیبه دیو کلرك
بو اعتبار ایله در ریاضت دخی مصدردر [illegible]
روضا وریاضة دیرلر [illegible]
[illegible]
[illegible]
معناسی دیرلر قال الشیخ الاکبر فی الفتوحات الریاضة
تذلیل النفس [illegible] بالعبودیة والریاضة عندنا تهذیب
النفس [illegible] مندرج درج
[illegible] اسم فاعلدر قال الجوهری درج الرجل
والضب یدرج درجا ودروجا اذا مشی ودرج ای مضی لسبیله

الاعراب كتاب لفظا مرفوع مبتدا مضافدر لفظهٔ جلاله
دباغتنه لفظا مرفوع بدل اشتمالدر كتابدن اكتفا سالر
اولان ضمير كتابه راجعدر بو وجهی جائزدركه كتاب
مبتدای اول ودباغتنه مبتدای ثانی اولوب بعده جلد
ثانینك خبری اولوب مبتدا مع خبره مبتدای اولك خبری اوله
بس معنی الله تعالی حضرتلرینك كتاب كریمنك دباغتی
مجلدلك عقولی آتلك یوننه كتمكلكه در واكثر اوزده
سیر ایتمكلكه در یعنی الله تعالینك كتاب كریمنده عقول
خلایقه تعین امر ونهی ووعد ووعید ومواعظ وضرب
امثال ایله تعلیم وتأدیبی قوال آتلك یوننه كتمك
ونفسانك قطاع وحشتزا سندن عبور ایتمكلكه سبب اولدر
بس بو اوهم حضرتی بونده استعاره بالكنایه طریقیله
اولدن عقولی تعلیم وتأدیبه محتاج اولمقده تو سن
وحرون اولان دوابه تشبیه ایدوب ومشبه بهك
ذكرندن طی قلوب آتلك لوازمی اولان دباغتله اكتفا
ایدی ودباغتی كتابه اسناد اسناد مجازیدر دباغتنه
وسیله ومرجع احكام وادله اولدیغی ملابسه‌سیله درواقع
دابغ دیو ربی حقیقتده الله تعالی حضرتلری وآنك
رسولی خلیفه‌سیدر نكم حضرت مولانا بو معنایی مثنویده ذكر ایدوب
مثنوی میرا عمز بود عرا مرا ای بمها ستور نفس پر جفا
تو ستوری هم كه نفت غالبست حكم غالب راست ای خودپرست

هر كه خواند اسب خوانش دو جلال اسب تازی را عرب گوید تعال
قل تعالوا گفت از جذب كرم تا ریاضت‌تان دهم من از كرم
هیز یمكرز ازتصرف كرد نم وز گرانی بار كه جانت منم
نفس‌ها تا مرده فرتوت كرده ام زین ستوران بس لگدها خورده ام
هر كجا باشد ریاضت باره‌ای از لگدهاش نباشد چاره‌ای
لاجرم اغلب بلا بر انبیاست كه ریاضت دادن خامان بلاست
سكسكانید از رهم بر خاستید تا بیاشرو مركب سلطانه شوید
قل تعالوا قل تعالوا گفت رب ای ستوران رمیده از ادب
گر نیایید ای نی عمكبر مشو زانكه در دین یمكبر تو را كبر مشو
كوشش بعضی زین تعالوا كرده است هر یكی را خطبه دیگر است
منقبض گردند بعضی زین قفص زانكه هر مرغی جدا دارد قفص
كودكانه گرچه بلك مكتب روند در سبق یارب یك ز یك مقدم ترند
قل تعالوا قل تعالوا ای غلام هین كه ان الله یدعو للسلام
وفیهما الفرق بینا الناس ... بسواهم مهجع ...
فیا فارسی لفظا ایله گیرده تره اولان خبرك جمعیدر
خبر ایله ذكر ملو وفاعلكه به دیرلر بعضی نسخه‌ده
خلق زینه یعنی واقع اولمشدر ناسك اصلی اناس
ایدی اناس جمع انساندر على غير لفظه ولذلك
استثقال اولدیغنداز اجتماعت معنا سنده واقع اولدی
اسم جمعدر دخال كبی ذرا اننه جمعده فعال وزنی
نادر اولمامشدر واشتقاقنده دخی اختلاف واردر

اوله رق وجه برله دردنجی رددیله وبعضه بعضیله
ایسه اولدیغی ملابس الم انسدن مشتق اولمشدر الاعراب
قضاة دن تخره هادنك جمیدر هادی لطفیله
دلالت ایدنه دیرلر والهمج همج اولان مبما شاغله
داوه مشابه اوقوز ورزن ایچون سوی الی وزننده
غیرمعناسنه در همج فتحتیله همجه نك جمعیدر همجه
نمحات ثلاثنه ایله تحره وزننده برنوع خفیف
مکسدرکه قیونك وحمارك یوزنه وکوزنه قونر
کما قال ابن الاثیر فی النهایه الهمج وذباب صغیر یسقط
علی وجوه الغنم والحمیر وقیل هو البعوض فشبه به رعاع
الناس یقال هم همج هامج علی التاکید ای رذائل الناس
وقال صاحب حیوة الحیوان یقال للرعاع من الناس الحمق
انهم همج وقال علی کرم الله وجهه وقال صاحب قوة القلوب
القلوب فی تفسیر قول علی رضی الله عنه هذا الهمج الفراش
الذی یتهافت فی النار بجهله واحدته همجة والرعاع
الخفیف الطائش الذی لا عقل له یستفزه الطمع ویکفه
الغضب ویزدهیه العجب ثم بکی علی رضی فقال هکذا
یموت العلم بموت حاملیه الی هنا کلامه الاعراب
ضیاد مبتدا مضاف در خلقه هذا ثم لفظا مرفوع
خبریدر مبتدانك الا منفصل اولان ضمیر مفعولدر ددخی
سواهم ده اولان ضمیر خلقه یه عائددر که معرف باللام

اولمغله خبر منکردر مراد اولنوب جمع حکمنده اولمشدر
ناسر اولدیغی نسخه اوزره ضمیر تا اولمه محتاج دکلدر لکن الهم
تقدیرا مرفوع معطوفدر ضیاد اوزره فی همج الهمج دار
مجروردر سواهم اعرابنك خبریدر المعنی ناسك زیاده
خیرلولری بونلردر مطلوب تحقیق مانند هادی
ومرشدلردر وبونلردن ماعداسی همجك جمعیدر یعنی
همج سائرنك نسبتله مرتبه ادنی وارذل ایسه
متعلم اولمیانه وعملیله عمل قیلمیانه کسه لردر عالم ربانی
اولان وعملیله عمل قیلان هادی ومرشدلره نسبتله همج
منزله سنده در یعنی عوام ناسر کالهوام بونلره نسبتله
همجك همجی مشابه سنده اولور کما قال علیه السلام
خیر الناس رجلان عالم ومتعلم وسائر الناس همج
لا خیر فیهم رواه ابن ماجه بلفظ العالم والمتعلم
شریکان فی الخیر ولا خیر فی سائر الناس حکیم ترمذی
حضرتلری نوادر الاصوله اصلمائه ده بو حدیث شریفی
ایراد قیلمه اسناد ایتمکله حضرت نبی علیه السلام دن
حضرت علی یه خطاب ایتمك اوزره روایت بیوررلر
قال علیه السلام لان یهدی الله علی یدیك رجلا
خیر لك مما طلعت علیه الشمس وبونك شرحنده
دیرلرکه فالهدی علی یدی عبد شعبة من الرسالة
لان الرسل انما بعثت لتؤدی عن الله ویهدی عباده

الى الله تعالى فالرسول هاد بما جاءت من الآيات والبينات
والله هاد للقلوب فانه يهدى القلوب بما يهدى به
الرسول بالظاهره بياناً واذا رعى الله فاذا دروا القيامة
فلهم من ثواب الرسل لانه انما هداهم هدايت القلب
بما جاءت به الرسل عن الله فمن يحصى ثواب الرسل
ومن يقدر ان يتفكر فيه والرسل اقرب الخلق الى الله
فى دار السلام فى درجات فمن دون الرسل اذا كان
هادياً الى الله فهدى الله به عبداً من عباده فقد
اخذ شعبة من الرسالة واحتظا من ثواب الرسل
حظاً من الكرامة فصار خيراً له مما طلعت عليه الشمس
وفى العوارف فى الباب العاشر قال الشيخ ورد فى
ورد فى الخبر عن النبى عليه السلام والذى نفس محمد بيده
لئن شئتم لاقسمن لكم ان احب عباد الله الى الله
الذين يحببون عباد الله الى الله ويحببون الله الى عباده
ويمشون فى الارض بالنصيحة وهذا الذى ذكره رسول الله
هو رتبة المشيخة والارشاد الى الله لان الشيخ يحبب الله
الى عباده ويحبب عباد الله الى الله ورتبة المشيخة
من اعلى الرتب فى الطريقة الصوفية ونيابة النبوة الى الله
وقاكم مرتبة هدايت وارشاده لقدى واقدام
قلانلره ومرشد وامام اولنلره صبر وتحمل قلموه
وجزع وفزعدن برى اولمه لازم اولدیسى بوكاد

خطره اقدام ایدنلره خطاباً بیوررلر
واذا كنت المقدام فلا تك تجزع فى الحرب فمن الترجح
مقدام بوزن مفعال كسر ميمله اقدامه مبالغه ندر
كثیر الاقدام معناسنه جزع فتحتیله علم باغون صبر
اولمه وفریاد وشكایت قلمغه دیرلر حرب جنك
وقتاله دیرلر [illegible] فتحتیله توزه دیرلر غبار كبی
بعض نسخه‌ده لا تجزع یرینه لا تلو واقع اولمشدر
ضرب باغندن مثلا لا تلو على احد دیرلر بركسه یه
میراتیه ولا تلو من احد دیرلر بركسه دن دونمه وباكی
بركمه ودونمه معنالرینه استعمال ایدرلر الاعراب
اذا شرطیه در كنت نك اسمی ضمیر مخاطبدر
وخبری المقدام در فلا تجزعده فا جزای شرطدر
لا تجزع نهی حاضر فى الحرب الكاظرفدر من اجلیه در
تجزعه متعلقدر من اجل الترجح تقدیرنده اولور
وشول زمانده كه سن كثیر الاقدام بركسنه اولدیسن
پس حرب وجدالده غباردن اولوری جزع وفزع
ایلمه كه شجیع ودلیر اولنلره مجرد وقت مقاتله
ومجادله‌ده اولان غباردن اولوری جزع قلمق
در ذكر اولان الحمه لایق ومناسب دكلدر لوزه
اولان حربدن مراد حرب صوری وحرب معنوی
اولمقده جائزدر بوایكی نوع اوزره اولان محاربه

ومقاتلده تحمیل دلایل ایله وشداید ومکارهه صبر وتحمل قلمه منوط اولمشدر وبوایکی نوع اوزره اولوبن جهاد وقتال منقرض اولمیوب الی یوم القیام بواقیدر حال وزائل اولماز کما قال علیه السلام لا تزال طائفة من امتی یقاتلون علی الحق ظاهرین الی یوم القیامة قال ابن الملك فی شرح المشارق قیل هم جیوش الاسلام وقیل هم العلماء الآمرون بالمعروف والناهون عن المنکر فیکون مقاتلتهم معنویة قال النووی یحتمل ان یکون هذه الطائفة متفرقة بین المؤمنین فمنهم شجعان مقاتلون ومنهم فقهاء ومتکلمون ولا یلزم ان یکونوا مجتمعین شیخ عبد الرحیم فنجالی دخی مصابیح شرحنده بویله دیرکه اختلف العلماء فی الطائفة المقاتلة قال بعضهم هم الغزاة یقومون بطاعة الله والحافظون لحدود الله فیکون مقاتلتهم بالنفس والسیف قال الامام محمد بن اسماعیل البخاری هم العلماء وقال احمد بن حنبل هم اهل الحدیث وقال صاحب الروضة فی شرح مسلم یحتمل ان هذه الطائفة مفرقة بین المؤمنین فمنهم شجعان یقاتلون ومنهم فقهاء یعلمون ومنهم محدثون کاملون ومنهم زهاد عاملون ومنهم محتسبون الامرون والناهون پس امر معروف ونهی منکر قیلان مقدم تکلر بوکردار طوفنن طبولایین غبار بفا وادادرن اولوری جزع قلمیوب وتعلیم وارشاد ایتمکلن دوکردان الحسبه

وجادلهم بالتی هی احسن نص شریفنک مضمون لطیفی اوزره بونلر له مجادلات حسنه اوزره مجادله قیله وازی وجفا لرینه صابر ومتحمل اوله نفس وشیطانه ایله مکابده ومقاتلده مجاهدله لازم اولدن همچنان شجیع ودلاور اولوب نفس وشیطانک اثاره ایلدوکی غبار افکار وخواطردن اولوری جزع قلمیوب اصلاح نفسه سعی قلمه ومراتب اعلاسنه وصول بولمغه مجد ومقدم اولمه کرک تاکم منار هدای کوره ومقام ولایته ایره مثنوی

ای خنك انکو جهادی میکند بربدن زجری ودادی میکند

چون مکن بازان ای کیار دد طریقه انبیا اولیا کافریم نی کرد نیانه کردستی دوره ایمانه رخ عقیده

اندیرده منحرف منزا شود تادم اخردمی غافل مباش

واذا ابصرت منار الهدی فاظهر فرداً فوقه النیح ابصرت ابصاردن ماضی معلوم مفرد مذکر مخاطبدر ابصار کوزیله کورمک معناسنه در بوراده بصر بصیرتله کورمک معناسی مراد اولور منار مفعل وزننده شول محله دیرلرکه انده نور اوله وبولر کنارنده اهدا کوری وضع اولنانه علامتلره دخی دیرلرکه سالك آنی کوروب شرعی اوزن راه مستقیمه استدلال ایدوب مهتدی اوله هدی لطف اولان دلالته دیرلر انور فتح بابوزن اولان

ظهوردن امردر عالی غالب اولور ویا ضوء مطلع اول
معناسنه نتکم ظهرت علی شیء دیرلر یا غلبت علیه ویا ضوء
اطلعت علیه معناسنی ویررلر بو کلمه آلت تعدیه اوزره
حرف علی رعایة للوزن ذکر اولنمشدر فرد باکلمه زیمک
بوردر تحتک مضافدر نبج نار شعله ویار موضعه دیمک
فتحه لریله هرشیئک وسطنه دیرلر یقال نبج کل شیء
وسطه بونده مرتبه اعتدال و استوادن استعاده اولنور
الاعراب اذا شرطیه ابصرت فعل شرط منادی لفظا
منصوب مفعولیدر ابصرت نک مضافدر هدایه
فاظهر جوابدر شرطک فردا دادر امرک ضمیرنده
فوده النبج ظرف اولور فاظهر کلمه سنه الف لام عوض اولور
اولور المعنی علم و عمله مجد و داعی الحق و طریقه آتیه ده
صبر و تحمل قلدقدن صکره شوالدمازه که سن طریقه هدایتک
نشانلرینی کوره سن ویا خود محل نور هدی اولان عزیزلره
نظار کوره سن بس سن اول هدایتک وسطی نقطه ده
عالی و ظاهر اول که پیغمبر علیه السلام خیر الامور اوسطها
بیورمشلردر و مشایخ عظام رحمهم الله الجمیع دخی الشمال
مضلة والطریقة الوسطی خیر دیمشلر و بو یمینی بو مقام
کوره فتی حوف اولنمشلر [illegible] یعنی وجهه مکثر میل فاتب افراط
رفید بعفه تفریط بر یانی [illegible] که اختیار وسط ایتدیرمع
بیان دیلر که خیر الامور اوسطها و غرابه مسعود نفی الاعتنه

قال خط لنا رسول الله علیه الصلوة والسلام ثم خط
خطوطا عن یمینه و شماله و قال هذه سبل الشیطان
علی کل سبیل منها شیطان یدعو الیه ثم قرأ هذه الآیة
ان هذا صراطی مستقیما الصراط مستقیم و طریقه
قویمک اهلی افراط و تفریط دن بری و تشبیه و تعطیله
عاری اولور واعتقادلری واخلاقلری واحوال و افعال
و اقواللری طریقه وسط و راه اعتدال اوزره سلوک
قصدر مثلا اعتقادلری تشبیه ایله تنزیه میانه
ومذهبلری جبر ایله قدر اورتاسنه کیمک وجود و مال
بخل ایله تبذیر بینی اختیار ایتمک کبی کما قال الله تعالی خطابا
لحبیبه ولا تجعل یدک مغلولة الی عنقک ولا تبسطها
کل البسط فتقعد ملوما محسورا و قال فی سورة
الفرقان فی شأن عباد الرحمن والذین اذا انفقوا لم یسرفوا
ولم یقتروا وکان بین ذلک قواما ای لم یجاوزوا
حد الکرم ولم یضیقوا تضییق الشحیح وکان بین ذلک
وسطا وعدلا وصیت و مراده ونکتهم [illegible] رضی
جهریه اخفا میانی اختیار ایتمک [illegible] کما قال الله تعالی
خطابا لنبیه ولا تجهر بصلاتک ولا تخافت بها
وابتغ بین ذلک سبیلا ایه سی بو حضرتلرینه بو وجهله
روایت اولنور که بو آیت کریمه کلدکدنه صکره بر کون
رسول اکرم علیه السلام ابوبکر رضی الله عنه واردی کوردیکه

اخفا ایله قرائت ایلر ایدی بعده حضرت عمره کلدی کوردیکه
محکم جهر ایله تلاوت ایلر بس ابو بکر حضرتنه صوردی
نیچون خفی ایله اوقورسکز بیوردیلرکه حضرت
ربیمه مناجات ایدرم اسمع ایدر حضرت عمره دیدیلرکه نیچون
صوت اعلا ایله اوقورسکز بیوردیلرکه شیطانی طرد
ایدرم ونائم اولنلری ایقاظ قلورم بس حضرت
فخر عالم صلی الله علیه وسلم حضرت ابوبکره ارفع صوتک
قلیلاً بیوردیلر وعمر حضرتنه اخفض صوتک دیو
اشارت قلدیلر کما قال الله تعالی فی سورة لقمان
واقصد فی مشیک واغضض من صوتک ان انکر
الاصوات لصوت الحمیر شیخ اکبر قدس سره تدبیرات الهیه
نام کتابنده بیوردیلر انقطعت احدی نعلی رسول الله
صلی الله علیه وسلم فنزع الاخری ومشی حافیاً حتی
یعدل فی اقدامه ورضی اولمکلکده بیوردیلر العدل
سار فی جمیع الاشیاء فاجعل العدل حاکماً علی نفسک
واهلک واصحابک وعبیدک وفی کلامک وافعالک
ظاهراً وباطناً مثنوی دوخیر خیر الامور اوسطها
نافع آمد زاعتدال اخلاط را که یکی غلطی فزونی شد اعرض
دوتن مردم بدو آید مرض واذا اشتاقت نفس وجدت
اما بالشوق المقلق ها اشتاقت فعل ماضی مفرد
مؤنث واشتیاقدن ثلاثیسی نصر بابنده شوقدر

وشوق واشتبا

وشوق واشتیاق لغتده نفسک برنسنه یه چکنوب آرزو
قلمسنه دیرلر واصطلاحلرنده الشوق هبوب القلب
الی غائب دیکه تعریف ایدرلر وقال الامام فخر الدین الرازی
فی قوله تعالی والذین آمنوا اشد حباً لله اعلم ان الشوق
لا یتصور الا علی شیء ادرک من وجه ولم یدرک من وجه
فاما الذی لم یدرک اصلاً فلا یشتاق الیه وما ادرک
بکماله لا یشتاق الیه ایضاً ثم ان الشوق الی المعشوق
من وجهین احدهما انه اذا رآه ثم غاب عنه اشتاق
الی رؤیته والثانی ان یری وجه محبوبه ولا یری سائر
محاسنه فیشتاق الی ان ینکشف له ما لم یره قط
والوجهان جمیعاً یتصوران فی حق الله تعالی وشوق
واشتیاقک شرح وتفصیلی منهاج الفقرا نام کتابده
وتحریر ایتمکین بحثی بانده طیب اولنه نفس دن
مراد روحدر وجدت فتحات ثلاثه ایله ماضی مفرد
مؤنث غائبه در ضم واو ایله اولان وجود لفظندن وجود
بولمغه دیرلر تکلم وجد ضالته دیرلر مطلوبی بولدی
دیمک اولور وجد ضالته وجداناً لفظندن مأخوذ اولور
وجد ضالته دیرلر تکین بولدی دیمک اولور ولام وجع
معناسنه در مفلج اعلاجدن اسم فاعلدر اعلاج
اشتداد معناسنه در تکلم رجل علج دیرلر کسر لام ایله
شدید معناسی دیرلر الاعراب واو عاطفه اذا شرطیه

اشتیاقدن فعل شرط نفروا علیدر آنك وجدت جواب
شرط فاعل ضمیری نفسه عائدر اولور اما لفظا منصوب
مفعولیدر وجدت کلمه سنك تنوینی تعظیم ایچوندر
بالشوقه دکی با سببیه در وجدت فعلنه متعلقدر الوی
الفتلج لفظاً مجرور صفتیدر الشوقه لفظنك المعنی
شول زمانده که بر نفس مطلوبنه عاشق ومشتاق اوله
او نفس دردنده بر عظیم المه بولور شوقه سبیلم زیرا
نار اشتیاقه قلبی حراره قلور کما قال ابن عطا الشوق
تحرق الشواد وتقطع الاکباد طالبانه فدا ومشتاقلر
لقا اکرچه فی المثل جنت اعلاده اولسلر ولکن مشاهده
لقادن یاددن برآن مستور ومحجور قالسلر اهل نار
ناردن استغاثه ایلدکلری کبی انلر جنتده استغاثه
ایلیلردی قال ابو یزید البسطامی قدس سره ان لله عباداً
لو حجبهم لحظة فی الجنة کما یستغیث اهل النار من النار
ان الجنات جحیم عند فرقتکم والنار فی قربکم خلدی وجنان
بعضیلر شوقله اشتیاقك بینی فرده ایمشلر که الفرق بین
الشوق والاشتیاق ان الشوق یسکن باللقا والرؤیة
والاشتیاق لا یزول ولا یسکن باللقا وحال اکه
شوقه مطیه ایست قاصدان کعبه دیدارا بمقصد رساند
دوام او بر دوام محبت بوسنه باشد مادامکه محبت
باقی باشد وشوقه لازم آن وا باشد کذا فی ترجمة العوارف

وثنايا

وثنايا الحسنا ضاحكة وتمام الضحك على الفلج

ثنایا فتح ثا ایله ثنیه نك جمعیدر عطیه ایله
عطایا کبی ثنیه انسانك اوك دیشلرینه دیرلر حسنا
حمرا وزننده احسنك مؤنثیدر وزن ایچون قصر اولنمشدر
ضاحکه ضحکدن فاعل مؤنثیدر تمام نقصانك مقابلیدر
فلج فتحتین علم بابندن مصدردر دیشلری سیرك دری
برینه متباعد مناسبته در الاعراب ثنایا تقدیرا
مرفوع مبتدا مضاف الحسنا یه الحسنا صفتیدر موصوفی
محذوفدر تقدیری المرأة الحسنا دیمك اولور ضاحکه
لفظا مرفوع خبریدر مبتدانك وتمامه واو عاطفه در
ثنایا اوزره معطوفدر تمام مضاف الضحك
لفظنه بوده جائزدر که واو حالیه اوله ضاحکه
لفظنك ضمیرندن علی الفلج ظرف مستقردر وجملهسی
خبریدر مبتدانك المعنی ومراد حسنانك دیشلری
کولجیدر وحال بو که ضحکك کمالی دیشلرك سیرك
اولمسیدر وثنایادن باعیاتك مبنی متباعد الحد اوزره
اولانی اسنانه نسبتله خوبدر وبو بیتده حسنادن مراد
خیرات حسان وقاصرات الطرف اولان حوری جنان
اولمقده جائزدر که عاشق ومشتاق اولنده وطریقه
الهیده علم وعمل صالح حاصل ایدوب رضای حقه ایچون
سعی وکوششر قیلنده اسنانه مفلجه ایله تبسم تام

وضحك ولا زامله انلرك دهانی حنذات اولور
وحنده لرن جنت ایچی انوار ایله طوله كما قال رسول
اكرم صلى الله عليه وسلم يسطع نور في الجنة فيقولون
ما هذا قالوا ضوء ثغر حوراء ضحكت في وجه زوجها
وصور حسنه روحانی وحیرات حسانه علوم ومعانی
اولمغله محتملدر بو تقدیرجه آنلرك ثنایاسندن مراد در
عرفانی ولآلئ اسرار ربانی اولوب مغلقه اولمسی وضحه
اولمسنه دکایله کمکسی لطافتله زیاده منکشف
اولمسندن وملاقیله اصحابك عیونه ظهور قلمسندن
عبارت اولور وفيهن قاصرات الطرف لم يطمثهن انس
قبلهم ولا جان آیه کریمه سنك معنای باطنیسی بیانه
اشارتده بو معنایه اراده اولور كما قال علاء الدولة السمنانی
في تأويله اي في جنان الجنان صور حسنة روحانية
ومعارج نفسية حاصلة من الاعمال الصالحة تقصر طرفهن
على صاحبها ولا تقدر ان تنظر الى غير صاحبها لم يستنزل
بدقوة عادية ولا سفلية قبل صاحبها وحين ترتبت (?)
من صفة الاعمال الصالحة فبأي آلاء ربكما تكذبان
يعني ايها القوتان الجمة فهي علیکما ام نعمة
حفظهن عن مس غيركما تكذبان وتبال انطبق (?)
وعباب الوحی اسرار اجتمعت کانامانزلا تحت الشرع
عباب لباب دیمکده فتح عینله اولان عیبه نك

جمعیدر

جمعیدر عیبه دیدکلری اولان هکبه نك جمعیدر ودخی
جامه دان دیدکلری دعا دوکه انلرك ایچنه ثیاب
وبعض لطیف اسباب قورلر اسرار سرك جمعیدر
سرکتم اولنانه شینك اسمیدر وفي الاصطلاح
السر هو المعنى الباطن عن ادراك المشاعر اجتمعت
اجتماعدن فعل ماضیدر مفرد مؤنث غایب سبدر
امانت ضیانك جمعیدر ترکیبه طوغرلیه دیمکدر تحت
فوقك مقابلیدر شرع فتحتینله طوریك هکبه نك
باغنه دیرلر بعضلرده اسرار دینه الشرع اجتمعت
واقع اولمشدر الاعراب عباب لفظا مرفوع مبتدا
در خبر ایچون اجتمعت فعلنك ضمیری عبابه راجعدر
باما نزلاده با بمعنی مع اجتمعت کلمه سنه متعلقدر
ضمیر اسراره راجعدر تحت الشرع مضاف ومضاف
الیهدر اجتمعت فعلنك ضمیرندن حال واقع اولمشدر
تقدیری کائنا تحت الشرع دیمك اولور اما نزلا به
صفت اولمق جائزدر باما نزلا الكائنة تحت الشرع
تقدیرنده اولمق اولور الله اسرار الٰهی هکبه لری
تحقیقا امانتلر ایله شرع التونده اولدیغی حالده مجتمعه
اولدی وباخود معنا سر هکبه لری تحت الشرع اولدی
امانت صاحبلری ایله تحقیقا مجتمعه اولدی دیمك
اولور عباب اسراردن مراد قلوب الاحرار قبور الاسرار

كلامنك مصداقنجه اسرار اولان اوليا وعرفانك
قلوبى اولور بالذات كندولري اولسه هم انسبدر واما
بونده امين معناسنه اولور رجل عدل قبيلندن ذا وجود
ذي امانة ايله مضاف تقدير اولنسه هم جائزدر
شرحيده مراد ضبط ورقابه اولوريس توضيح
معنا بويله ديمكى افاده قلورکه قلوب اوليا و ياخود
مخازن اسرار الهى اولان ذوات اصفيا حفظ
وصيانت مضبوطه اولان امينلر ايله مجتمعه اولديلر
وانلره كشف راز قلديلر وامين اولديلر وحفظ
اسرار قلمياله كمسه لر ايله باطنا مجتمع اولمديلر وانلره
كشف اسرار قلمديلر ديمك اولور **مثنوى**
هركرا اسرار كار آموختند مهر كردند ودهانش دوختند
تا نكويد سر سلطانرا بكس تا نريزد قندرا پيش مكس
ستر غيب آنكسى سزد آموختن كو ز كفتن لب تواند دوختن
كوش آنكسى پرشد اسرار جلال كو چو سوسن صد زبان افتاد لال
امام بخارى حضرتلرى كتابنك اوائلنده قريب ابو هريره
رضى الله عنه حضرتلرندن بويله روايت ايلر قال ابو هريرة
حفظت من رسول الله عليه السلام وعائين من العلم
فبثثت احدهما واما الآخر فلو بثثته لقطع هذا
البلعوم منى يعنى حفظت من رسول الله عليه السلام
نوعين من العلم اما احد النوعين فقد اظهرته على الناس

يكتمون

يكتمون مكنونه ويكتمون بقلبه لان هذا النوع من العلم
خارج عن افهامهم ولا يخفى على عاقل ان ابا هريرة
رضى كان صاحب سر مع رسول الله وكان اخذ منه
علما مكنونا مصونا والعلم المأخوذ من رسول الله عليه السلام
يمتنع ان يكون كفرا ومحال ان يكون صاحبه كافرا
للتقرب به فليس معناه اذا اذعت هذا النوع من العلم
لغموضه وكمونه وخروجه عن افهام من الناس
يزعمون انه كفر ويقصدون بهذا السبب قتل صاحبه
با مدعى مكوييد اسرار عشق ومستى تا بيخبر بميرد در درد خودپرستى
با عامه وعقل چنين مبرى دگر بينى تا بيك كنه آن بكويم خود را
فمن اطعم الصبى الضعيف اللحم والخبز فقد اهلكه
بر سمع راست هر كس حريف نيست لقمه هر مرغكى انجير نيست
وكذلك لم يتكلم الانبياء عليهم السلام من علوم المكاشفة
مع قوة التفهيم للناس الا بالرمز والاشارة رفقا لهم
ورحمة لضعفهم قال الامام رحمه الله تعالى
والرفق يدوم لصاحبه والخرق يصير الى الهرج
رفق نصر بابندن عنفك ضديدر لطافت وملايمت دريدر
خرق ضم خاء معجمه وسكون راء مهمله رفقك ضديدر عنف
معناسنه يدوم نصر بابندن استعمال اولنان دوامك
فعل مضارعنك مفرد مذكر غائبدر يصير دخى صيرورتك
فعل مضارع مفرد مذكر غائبدر هرج ضرب بابندن قتل ماده

دیرلر احلوه را ساکندر لکن قافیه‌دن اولوری فحرکیله
تحریک اولنمشدر الاعراب الرفق لفظا مرفوع مبتدا یحب
فعل مضارع فاعلی ضمیر تحتنده مستتر هو راجعدر رفقه
اعرابدن محلا مرفوع خبریدر مبتدانک مبتدا مع خبره لهو
معطوفدر بیت اولده اولان ع‌ا ب اوزره لصاحبه
لام یحب ه متعلقه ضمیر مجروردر رفقه عائد اولور والمرفق
واو عاطفه فرده لفظا مرفوع مبتدا یصیر محلا مرفوع
خبریدر مبتدانک مبتدا مع خبره معطوفدر مبتدای اول
اوزره در الی الهرج متعلقدر یصیر کلمسنه المعنی رفقه صاحبی
ایکن دائم اولور وحرنه فتنه وفساده منقلب ومنتقل
اولور یعنی رفقت وملایمت برگوزل سیرت دربلطیف
خصلتدر که آنک آثاری وحسن جزاسی آنک صاحبنه
دائم اولور وباقی قالور وعنف وشدت برقبیح سیرت
وبرخبیث خصلتدر که فتنه وفساده باعث اولور ونتیجه
اختلال وعداوته انتقال قلور ولهذا قال رسول الله علیه السلام
خطابا لعائشة رض علیک بالرفق وایاک والعنف
والفحش فان الرفق لا یکون فی شیء الا زانه ولا ینزع
من شیء الا شانه کذا فی المصابیح وعن عائشة رضی الله عنها
ایضا قالت قال رسول الله علیه السلام ان الله رفیق
یحب الرفق ویعطی علی الرفق ما لا یعطی علی العنف وما
لا یعطی علی ما سواه الحدیث شیخ اکمل مصابیح شارحی قدس سره

یرید بیوریلر الرفق ضد العنف وهو لطافة الفعل ولین الجانب
فیجوز ان یکون معناه ان الله یحب ان یرفق بعباده
ومن ذلک لم یکلفهم الا بما وسعهم وهو فی معنی قوله
یرید الله بکم الیسر ولا یرید بکم العسر وان یکون ان الله
یحب ان یرفق بعضکم ببعض واذا کان الرفق محبوبا کان
مستجلبا للثواب اکثر من ضده فیعطی علی الرفق ما لا یعطی
علی العنف وما لا یعطی علی ما سوی الرفق ویجوز ان یکون
معناه انه یتأتی به من الاغراض ویسهل به من المطالب
ما لا یتأتی بالعنف ولا غیره ب تیغ حلم ازتیغ آهن تیزتر
بل زصد لشکر ظفرانگیزتر ولا یشک عاقل فی ان الرفق
محمود فی الامور کلها کما قال علیه السلام ان الله یحب الرفق
فی الامر کله ولهذا قال الله تعالی خطابا لنبیه ادع الی سبیل
ربک بالحکمة والموعظة الحسنة وجادلهم بالتی
هی احسن فاذا الذی بینک وبینه عداوة کانه ولی
حمیم حوکیم بو بیت اجود ابیات وجامع منافع وبادی
واحدی اولان کلماتدن اولیسی بو راده قرار قیلمغی
وسالکت المعنی ناظم مضمری رحمة الله تعالی علیه مستحسن
دروا گوروب بشر معدن اخلاق حمیده ومنبع اوصاف
جمیله ویشریده اولان لطف خصال ورفق ورأفت
برکمال ایله ناسی ارشاد وهدایت قلان افضل کائنات
واکمل موجودات حضرتلرینه وجملة یادکرینه وآل واولاد

واصحاب سعادت قیلنریه دعا وثنا ایتمکله بو قصیده
مبارکه یه نهایت وغایت ایرکورمك بیورلر
صلوات الله على المهدي الهادي الناس الى النهج
صلوات فتحات ایله صلاتك جمعیدر زکوات زکاتك
جمعی اولدیغی کبی صلاة الله دن رحمت وملائکه دن
استغفار وناسدن تعظیم ودعادر وقال القشیری
الصلوة من الله لمن دون النبی علیه السلام الرحمة وللنبی
علیه السلام تشریف وزیادة تکرمة وقال ابو العالیة
صلواة الله ثناؤه علیه عند الملائکة وصلاة الملائکة
الدعاء مهدی میمك فتحیله هدایتدن اسم مفعولدر
اصلی مهدوی در اعلالی مشهوردر هادی هدایتدن
اسم فاعلدر مقصوده دلالت ایدیجی معناسنه در
نهج فتحیله طریق مستقیم معناسنه در الاعراب
صلوات لفظا مرفوع مبتدا مضافدر لفظهٔ جلاله
علی المهدی ظرف مستقر جمله یه خبردر مبتدانك
الهادی تقدیرا مجرور صفتدر مهدینك الناس مفعول
ودر اولنمه جائزدر علی کلا الوجهین هادینك
مفعولی اولور الی النهج هادی کلمه سنه متعلقدر
المعنی الله تعالی حضرتنك صلوات وتحیاتی نبی
قویم وطریق مستقیمه هادی اولان ولطف وارشاد
قیلان مهدی حضرتنك اوزرینه در بو دعا ایله

خبردر

خبردر ولکن معنا انشادر زیرا معنده اللهم صل علی المهدی
انواع صلواة دیمکده دریس اول حضرت اوزره
صلواتك وقوعنده مبالغه قصد اولنوری انشائیه
خبره عدول قیلدی کان اول صلواة انك اوزرینه
هر حین ثابته ودائمه در که انك وقوعن ووصولن
مخبر اولدی بس مؤمن اولنلره لازم که یا ایها الذین
آمنوا صلوا علیه وسلموا تسلیما آیه کریمه سنك مقتضیجه
هر زمانده که اول حضرتك نام شریفلری ذکر اولنه
صلی الله علیه وسلم دیه قال البیضاوی فی تفسیر هذه
الآیة تدل علی وجوب الصلوة والسلام فی الجملة وقیل
تجب الصلاة کلما جری ذکره لقوله علیه السلام رغم
انف رجل ذکرت عنده فلم یصل علی وقوله علیه السلام
من ذکرت عنده فلم یصل علی دخل النار فابعده الله تعالی
من رحمته ویجوز الصلاة علی غیره تبعا ویکره استقلا
لا لانه فی العرف صار شعارا لذکر الرسل ولذلك کره
ان یقال محمد عز وجل وان کان عزیزا وجلیلا وفی تفسیر
المدارك سئل النبی علیه السلام عن هذه الآیة فقال
علیه الصلوة والسلام ان الله وکل بی ملکین فلا اذکر
عند عبد مسلم فیصلی علی الا قال ذلك الملکان غفر الله
لك وقال الله وملائکته جوابا لذلك الملکین آمین
ثم هی واجبة مرة عند الطحاوی وکلما ذکر عند الکرخی

وهو الاصح وعليه الجمهور وصلوات شريفه نك فضلى
فتح جودر بوبابده نيجه كتب وسائر تأليف اولنمشدر شهرت
بولمشدر بو محلده تفصيل وتطويل اولنمغه حاجت يوقدر
الصلوة والسلام عليه في كل وقت وآن
وابى بكر في سيرته وسادة مقالته الراجح
شرح السنه ده امام محى السنه بويله بيورلركه كنيته
ابو قحافة بن عثمان ويقال اسم ابى بكر عتيق بن عثمان
بن عامر بن عمرو بن كعب بن سعد بن تيم بن مرة
بن كعب بن لوى القرشى مات بعد رسول الله عليه
الصلوة والسلام بسنتين واشهر في اخر جمادى الاخرة
يوم الاثنين سنة ثلث عشر وهو ابن ثلث وستين
سنة ودفن مع النبى عليه السلام في بيته سيرة
كسر سين ايله صفت وخلق وعادت جمعى سير كلور
ويقال هو عبارة عن الطريقة حميدة كانت او ذميمة
لاجح فتح لام وكسر ها ايله صفة مشبهه در برنسنه يه
حريص اولمق ومداومت قلمق معناسنه استعمال اولنور
اعراب ابى بكره واو عاطفه در ابى بكر بيت اولنده
اولان المهدى كلمه سنه معطوفدر في سيرته ده في
حرف جر متعلق متعلقى اللاجح واقع اولمشدر سيرت
رضى ضميره مضاف اولوب ضمير بيت اولنده اولان
مهدى والهادى حضرتنه ارجاع قلنمشدر وسادة

واو عاطفه در

واو عاطفه در سادة سيرته [illegible] معطوفدر سادة
رضى مقالته مضافدر مقاله رضى ضميره مضافدر بونك
رضى مرجعى مهدى در اللاجح لفظا مجرور منقيدر ملفوظ
ومقدرا اولان حرف جر ايله كه وصفى واقع اولوردى بكرك
وفى بونده في معناسنه در المعنى [illegible] حضرتلرنك دنيا
وتحياتى رضى شول ابو بكر حضرتلرنك اوزرينه اولسونكه اول
ابو بكر رضى هادى ومهدى اولان [illegible] كانارك سيرة
حسنه ى ورضى مقالسنك [illegible] اوزره مولع ومواظب در
ديمك اولور يعنى ابو بكر حضرتلرى نبى مكرم عليه الصلوة
والسلام حضرتلرنك سلوك حسنه وسنت مرضيه لرى
اوزرينه اولمغه اول هادى ومهدى اولان حضرتك
مقالات طيبه واحاديث شريفه نك سائر اولوب
مومنلره آنى تكلم قلمغه مولع ومداوم ايديلر اگرچه غيرى
اصحاب كرام هم بو سيرت اوزره ايديلر لكن غيريلردن
اول حضرتك بو سيرت اوزره اولمسى زياده اولديغنى
اشعار ايچون اوترى آنى ناظم حضرتلرى بو صفتلر ايله توصيف
ايلدى ولهذا ابو بكر رضى اول حضرته جمله ناسدن احب
اولديلر كما روى عن عمرو بن العاص رضى قال اتيت النبى عليه
الصلوة والسلام يوما فقلت له اى الناس احب اليك
قال عائشة رضى فقلت من الرجال قال ابوها ثم من قال عمر رضى
وعن ابن عمر رضى ان النبى عليه السلام قال لابى بكر يا ابا بكر

انت صاحبي في الغار وصاحبي على الحوض فاذ رضيت به وقد مر قال
ان ادعى لم يكن صاحب رسول الله عليه الصلوة والسلام
فهو كافر لانكاره نص القرآن وهو قوله تعالى ثاني اثنين
اذ هما في الغار اذ يقول لصاحبه لا تحزن ان الله معنا
وفي سائر الصحابة اذا انكر يكون مبتدعا لا يكون كافرا
حاصل كلام علو شاني تعبيره ممكن و رتبه ذلك بيان
نطق و تقريره كمال شانه شريفلرنده قتي [illegible] احاديث
شريفه وارد اولمشدر وافضل جميع اصحاب اولديغنه
اهل سنت والجماعه اتفاقله قطعيلردر بيت و لالوده دلالت
على الاصحاب من غير احتمال نه مرتبه دركه حضرت عمر كبي
سلطانه يشير لليلة من ابي بكر ويوم خير من ال عمر ديمشلر
ودخي وردت لو ان شعرة في صدر ابي بكر رض ولو وزن
ابي بكر بايمان اهل الارض لرجح اي ايمان ابي بكر بايمان
اهل الارض ديو انصاف ايتمشلر ودخي الا ان افضل هذه
الامة بعد نبيها [illegible] غير ذلك بعد يوصي هذا وهو مصنف
عليه قولني سويلمشلر رضي الله عنهما وعن سائر الصحابة اجمعين
وابي حفص وكرامته في قصة سارية الجبل [illegible]
ابي [illegible] حضرت عمر رض كنيه لريدر و لقبلري فاروقدر
امام محيي السنه شرح السنه ده بويله ذكر ايدر عمر بن الخطاب
ابي حفص من قبيل القرشي العدوي رض [illegible]
[illegible] في ذي الحجة سنه ثلث وعشرينه كرامت

عزت وشرف

عزت وشرفه ديرلر واصطلاحده هي ظهور امر خارق
للعادة من قبل شخص غير مقرون لدعوى النبوة وما يكون
مقرونا بدعوى النبوة يكون معجزة فما لا يكون مقرونا
بالايمان والعمل الصالح يكون استدراجا ابو نصر [illegible]
واصحاب تحقيقيه معجزه ايله كرامتي بونكله تفريقه ايلديلر
ديرلركه المعجزة مخصوصة بالانبيا والكرامات يكون اولياء
معجزة لان من شرط المعجزة اقترانه الدعوى ومن شرط الكرامة
ترك الدعوى لان الولي لا يدعيها ولا يقطع بكرامته
[illegible] فعله [illegible] فقد ادعيه اذا تبعه قولنين ماخوذدر
سارية حضرتنه [illegible] ناسيدن بركيمسه ايدكه
[illegible] عمر [illegible] سركرده ايدوب نهاوند جانبنه غزايه كوندرمشيدي
شارح كتاب تعرف بويله ذكر ايدر كه ان عمر رضي الله عنه
امر سارية على سرية ووجهها الى نهاوند فلما لقي العدو
بنهاوند [illegible] يوم الجمعة عند ما كان عمر يخطب على المنبر
وقد كمن لهم طائفة من العدو وراء الجبل فنادى عمر رض
في المنبر يا سارية الجبل الجبل وعمر بالمدينة على المنبر
وسارية في وجه العدو وعلى مسيرة شهر فسمع سارية
النداء واشرف وراء الجبل فاستاصل الكمين يجوز ان
يرفع الله الحجاب بينه وبينهم حتى رآهم واسمع سارية
نداءه وكل ذلك خارق للعادة وكرامة له [illegible]
[illegible] وجه جائزدر برى بودر كه فتح [illegible]

شمرلرله عمربن برقومدرکه عمربن خطاب حضرتی حادث
بن مالك بن النضر بن كنانه به انتسابه الحادثه ايمشدر بسر
اندره فلج تسميه اولنوركه عدوان قبيله سندن محلج ومضرز
اوزرلری ملاقات ايله بر وجه رضی بودركه فلج خانك
ولاوملك فتح ايله اشلمكدر دبا شورجوقه بوزمكدن بوجه
بركسه نك كنگلری اغزجقه دبرلر وفتح فار وكسر لاميله
اغرتی كسه يه دبرلر الاعراب واو عاطفه ابی حفص
رضی ابی بكر كبی بيت سابقده اولان وربی اوزره
معطوفدر وكرامته ده واو معيه در فتما ذهبوا به واحضر
آيتنده اولان واو كبی عاطفه اولمقده جائز اولور بو
تقديرجه آنك كرامتی اوزره رضی اللهك صلواتی اولمق
لازم كلوربس صلواتدن تعظيمات معناسی مراد اولنمق
اوزره ورضی الله تعالينك تحيات وتعظيمه آنك آثاری
ساريه قصه سنده ظاهره اولان كراماتی اوزره اولسون
دنيب صحيح اولور فی قصة متعلق محذوف كرامته صفت
واقع اولمش در فتح وجه اول اوزره ساريه صفت
نسبيه در اگرچه يا نسبت يا اوله كرك ايدی لكن شعرده
وزن ايچون تخفيف اولنمشدر يا خود ساريه نك مضاف
اليه اولمسی ملحوظه مضاف ومضاف اليه اولان ساريه نك
قصه سنده ديمك اولور تقديرنده اول وجه ثانی وثالث
اوزره ساريه نك صفتی اولور ومصدر ايله توصيف

دقايقه

رجل عدل كبی مبالغه دن اوتوری اولور وحمد
رضی الله تعالی حضرتلرينك صلوات وتحياتی ساريه
قصه سنده كرامتی واقعه ده ظاهره اولان ابی حفص
حضرتلرينك اوزرينه اولسون ديمك اولور اگرچه
اول حضرتك كرامات عليه سی نتی چوقدر لكن
جمله دن بو كرامتلری مشهوره اولدوغی اعتباريله
آنی بو كرامتله توصيف ايدیلر اول حضرتك رضی شانه
شريفنده حديث نبی عليه السلام چوقدر وارد شريفه
بيورمشلردر جمله دن بری بو حديث شريفدركه شيخين
ابو هريره حضرتلرندن روايت ايمشلردر انتهاكه قال
النبی عليه السلام انه كان فيما خلا قبلكم من الامم ناس
محدثون فان يكن فی امتی احد فهو عمر بن الخطاب قال الحكيم
المحدث الملهم يلقی الشئ فی روعه يردقوما يصيبون
اذا ظنوا وتلك منزلة جليلة من منازل الاوليا وقال
صاحب التزكية وقد نزل القرآن بموافقته فی اساری
بدر وفی الحجاب وفی تحريم الخمر وفی مقام ابراهيم وفتح الله
له الفتوح بالشام والعراق ومصر ودون الدواوين
فی العطا ورتب الناس فيهم علی سوابقهم وهو الذی
نور شهر رمضان بصلاة التراويح فيه وادخ التاريخ
من الهجرة الذی بايدی الناس الی يومنا هذا وهو اول
من سمی باميرالمؤمنين وكان نقش خاتمه كفی بالموت

واعطا بعمر وهو افضل الاربعة بعد ابی بکر رضی کما قلت
والفاروق رجحان وفضلا علی عثمان ذی النورین علی
دای عمرو ذی النورین فی نسخة المسمی البهجة
قال محیی السنه فی شرح السنة عثمان بن عفان بن ابی العاص
ابن امیة ابن عبد شمس بن عبد مناف بن قصی القرشی
رضی تعالی کنیته ابو عبد الله وابو لیلی وابو عمرو ولی سنتی
عشر سنة بعد ما کلثرا الا سنتین قتل سنة اربع وثلاثین
ذو النورین دیمکله ملقب اولمرینه باعث اولدی
حضرت پیغمبر علیه السلام رقیه نام کریمه لرینی تزوج
ایدوب اول وفات ایدکدنصکره حضرت نبی علیه السلام
انلره ام کلثوم رضی حضرتلرینی تزویج بیوردیلر بو اعتبار ایله
اول حضرته ذی النورین دیدیلر حتی ام کلثوم دخی انلرک عقدنده
متوفیه اولدقده حضرت نبی مکرم علیه الصلاة والسلام
لو کان لی غیرها لزوجتکها یا عثمان بیورمشلردر وکمی
مستحی حیادن باب استفعالدن اسم فاعلدر وکمی
مستحی فتح یا ایله اسم مفعول صیغه سی اولدیغی در
بهیج باء موحده نک فتحه سی وحای مهمله نک کسریله
حسن وسرور معناسنه اولان بهجتدن صفت مشبهه
واقع اولمشدر قال ابن عبد البر کان فی الاستیعاب کان
عثمان رضی حییا طویل اللحیة حسن الوجه اسمر اللون بصفر
اللحیة ویشد اسنانه بالذهب الذهاب وارغاطة

ابا عمرو

ابا عمرو دینمه سی سابقده اولان ابی حفص اوزره معطوف
اولدی ذی النورین ابا عمرو ابن عفان انشد الحسنی یعنی الراحم
ادم صفتدر لیلقی الله تعالی حضرتلرینک صلاة وکتابة
ابکی بودر حضرتی اولدی ابا عمرو دنیه عثمان حضرتلرینک
اوزرینه اولسون که اول حضرت هم استحیا ایدر وهم
ذلیل کوزل خلقه انزل استحیا ایدرلر بو ناقه دربیله
اولدر قال الامام المحیی فی شرح السنة عن عایشة رضی عنها
قالت کان علیه السلام مضطجعا فی بیته کاشفا
عن ساقه فاستأذن ابو بکر رضی فاذن له وهو
علی ذلک فتحدث ثم استأذن عثمان رضی فجلس
رسول الله صلی الله علیه وسلم وسوی ثیابه قالت فدخل
فتحدث فلما خرج قالت عایشة قلت یا رسول الله
دخل ابو بکر فلم تهتش له ولم تباله ثم دخل عثمان
فجلست وسویت علیک ثیابک فقال علیه السلام
الا استحیی من رجل تستحیی منه الملائکة وبو حضرتک
رضی مناقبی چوقدر وفضائلنه نهایت یوقدر جمله دندر
بری حضرت قرآن عظیم الشانی جمع قلدیغی وبین المؤمنین
متلو اولان مصاحف اول حضرتک جمع ایلدیکیدر اوزره
مقول جمیع اصحاب کرام اولدیغی وعشره سنه مدت بولمیده
اهل سنت والجماعتدن اکثری حضرت عثمانی علیدن
افضلدر هلا هذه الکما مقدم ادلدی هجرت دیمشلر

بو بيت بو يله دينلدى مؤيد اولور ها وذى النورين حقا كان خيرا
من الكرار فى صف القتال ها واهل كوفه حضرت على يى
حضرت عثمان اوزره تقديم ايتمشلردر نتكيم امام محى السنة
شرح السنه ده بو يله دركه اختلفوا فى تقديم عثمان
على على فذهب الجمهور من السلف الى تقديم عثمان عليه
وذهب اكثر اهل الكوفه الى تقديمه على عثمان وسئل
سفيان الثورى ما قولك فى التفضيل فقال اهل السنة
من اهل الكوفة ابوبكر وعمر وعلى وعثمان واهل السنة
من اهل البصرة يقولون ابوبكر وعمر وعثمان وعلى قيل
فما تقول انت قال انا رجل كوفى الى هنا كلامه قال الناظم رحمه
الله وابى حسن فى العلم اذا ما وافى بسحائبه الخلج ها
ابو حسن حضرت عليك كنيه لريدر قال امام محى السنه
على ابن ابى طالب بن عبد المطلب بن هاشم بن عبد مناف
ابى الحسن الهاشمى رضى قتل فى رمضان بالكوفة سنة
اربعين وهو ابن ثمانية وخمسين علم لغتده بلمكه دينلر
واصطلاحده وجوه شتى اوزره تعريف قلنور العلم
معرفة المعلوم على ما هو عليه دينلر وبعضلر دخى العلم
صورة حاصلة فى النفس مطابقة للمعلوم هو تعريض
قلديلر وبعضلر دخى صفة توجب تمييزا لا يحتمل النقيض
لا يحتمل النقيض ديمكله معرف اولديلر وافى موافاتك
فعل ماضيدر كلمك معناسنه در وافاه ك اى اتا

وافاه اى اتاه معناسنه دردرلر سحائب سحابه نك
جمعيدر سحا بولتدركه فارسيجه ابر دينلر خلج خلجه نك
ودخى لامك ضمه لريله قول وزننده اولان خلوجك
جمعيدر سحاب خلوج دينلر قچانكه بلوت بلوك بلوك
اوله يعنى خلوج بلوك بلوك متفرقه اولان بولتلره
دينلر بعضلر بر بلوك زيادة يغمورلو بولوده دخى خلج دينلر
الاعراب وابى حسن معطوفدر بيت سابقده اولان
ابى عمروا اوزره فى العلم ده فى حرف جر علم لفظا مجرور
جار مع المجرور متعلق مقدر يضرع ياخود بوكا
مناسب فعللردر وجمله ابى الحسنك صفتى اولور اذا
فعل مقدره ظرفدر بسحائبه ده با مصاحبت ايچوندر جار
زيد بعلمه ده اولان باكبى وافى كلمسنه متعلقدر سحائب
انواع علوم ودن استعاده اولور وخلج دخى استعاده يى
ترشيح ايچون اولور المعنى رضى الله سبحانه تعالى نك صلواته
وتحيات ابى حسن اوزره اولسون اوله ابى حسن كه كثير العطا
اولان سحابلر كلدكده اكا استغاثه اولنور والتجا قلنور
يعنى صلوات الله اسد الله الغالب على ابن ابى طالب
حضرتلرينك اوزرينه اولسونكه اول حضرت كثير النفع
اولان علوم متعدده ده وفنون متنوعه ايله كلدكده جنس
علمده وياخود كل علمده اكا التجا اولنور وانك استفا
قلنوركه اول حضرت رضى الله عنه مدينة علم وحكمت اولان

رسول اکرم علیه الصلوة والسلام حضرتنه باب ددهٔ باب
واقع اولمشدر. کما قال علیه السلام انا دار الحکمة وعلی بابها
رواه علی کرم الله وجهه رضی وروی عنه الترمذی
وقال علیه السلام انا مدینة العلم وعلی بابها فمن اراد العلم
فلیأت الباب حق وعن ابن عباس رضی وعن جابر رضی کذا
فی الجامع الصغیر امام احمد حضرتلری معقل بن یساردن
روایت ایلر حضرت نبی مکرم علیه السلام فاطمه حضرتلرنه
برکون بیوردیلرکه یا فاطمه اما ان ترضین ان زوجك
اقدم امتی سلما واعظمهم حلما واکثرهم علما حسن میبدی
دیوان علی شرحنده بویله دیرکه مبدأ سلسلهٔ جمیع اولیاء
وسلسلهٔ علمایند باد ومنتهیست ابن عباس که رأس
المفسرین شاگرد اوست وعاصم که از اکابر قراست
شاگرد عبدالرحمن سلمیست واو شاگرد علیست
وابن کثیر کوید امام احمد شاگرد شافعیست وشافعی
شاگرد مالك وابو حنیفه شاگرد امام جعفرست
رضی الله عنهم وامام نووی در روضه می فرماید که
مرتضی یك روز در منبر بود از قصهٔ زوجه وبنتین
وابوین سؤال کردند بدیهة فرمود صار ثمنها تسعا
وابن مسئله را اهل فرائض منبریه خوانند وروایت
کنند مرتضی پای مبارك در رکاب داشت سوار
میشد زنی آمد وبسبیل تظلم کفت یا امیر المؤمنین

ان اخی ترك

ان اخی ترك ستمائة دینار وقد اعطونی دینارا فرمود
لعل اخاك خلف زوجة واما وبنتین وایاك قالت
نعم فرمود وقد استوفیت حقك وسواد شد وابن
مسئله را دیناریه کویند وامام احمد کوید حضرت عمر رضی
حکم کرد برجم مجنونه زانیه علی فرمود اما سمعت قول
النبی علیه السلام رفع القلم عن ثلاثة عن النائم حتی
یستیقظ وعن طفل حتی یحتلم وعن المجنون حتی یبرأ ونیز حکم
کرد برزن حامله بسبب اعتراف او بر زنا علی کفت
هذا سلطانك علیها فما سلطانك علی ما فی بطنها
پس عمر کفت عجزت النساء ان تلدن مثل علی ابن ابی طالب
لولا علی لهلك عمر مرویست که ابو الاسود وائلی
از شخصی شنید که میخواند ان الله بری من المشرکین
ورسوله بجر رسوله ابرا بمرتضی کفت فرمود اقسام
الکلام ثلثة اسم وفعل وحرف الاسم ما انبأ عن المسمی
والفعل ما انبأ عن حرکة المسمی والحرف ما اوجد معنی
فی غیره والفاعل مرفوع وما سواه فرع علیه والمفعول
منصوب وما سواه فرع علیه والمضاف الیه مجرور
وما سواه فرع علیه یا ابا الاسود انح هذا النحو ومرتضی
از جفر واقف بود واولادش از جفر استخراج
احوال عالم میکرده اند [illegible] که در شان خلفای
اربعه رضی اعتقاد فاسد مکن وبدانکه حضرت مصطفی علیه السلام

ظاهر کمال داشت وباطن کمال داشت بعضی از ظاهر او
فیض بیشتر گرفتند وبطرف نبوت اقرب بودند بعد از او
خلیفه شدند ومقوی خلفا شدند وبعضی از باطن او فیض
بیشتر گرفتند وبطرف ولایت انسب بودند بارشاد
وتکمیل سالکان وفقرا مشغول گشتند تا هم سلسلهٔ ظاهر
منتظم وهم سلسلهٔ باطن محفوظ وباقی باشد مولانا عبد الرزاق
کاشی اصطلاحنده بویله بیورلرکه مصطفی حضرتلری
علیه السلام ابوبکر حضرتلرینك شاننه شریفنده بویله
بیوردیلرکه انا وابوبکر کفرسی رهان فلو سبقنی لآمنت
به ولکن سبقته فآمن بی وحکیم ترمذی روایت
ایدولرکه قال علیه السلام ولو کان بعدی نبی لکان
عمر بن الخطاب وسلسلهٔ جمیع اولیا بعلی منتهیدر
ومیفرمود سلونی عن طرق السماء فانی اعرف بها
من طرق الارض وجنید گفته لو تفرغ علی عن الحروب
لنقل الینا من العلوم ما لا یقوم له القلوب کمیل بن
زیادکه یار اویك دوز باو گفت ما الحقیقة فرمود
مالك بالحقیقة گفت اولیست صاحب سرك
فرمود بلی ولکن یترشح علیك ما یطفح منی گفت او
مثلك یخیب سائلا پس فرمود الحقیقة کشف سبحات
الجلال من غیر اشارة گفت زدنی بیانا فرمود
محو الموهوم مع صحو المعلوم گفت زدنی بیانا فرمود

اطفا السراج فقد طلع الصبح انتهی اولان نسخه‌لرده ناظم
حضرتلری بوبیله تمام ایدوب نهایته بیورمشلردر ولکن
بعض نسخه‌لرده اوننه واخرینه مناسب برقاچ ابیات
دخی کوزرمشلردر اول ابیات ناظم حضرتلرینك اولمدیغی
عقل سلیم وطبع مستقیم صاحبلرینه خفی واضح ومبیندر
مصرع چراغ بیوه کجا شمع آفتاب کجا حمدله ابجون
ابتدا ایتدیکی دیمك نهمتی دفع ایمدن اولوری
وباخود تبرك قصد ایمدن اولدی حمد وثنایه متعلق
برقاچ ابیات ابتداسنه مناسب سویلمشلردر وصلوات
شریفه اول حضرتك سائر آل واولادینه هم تذکر الجمعه
جهتندن واصرار اولسون وقصیده دخی حسن اختتام
بولسون ایچون برقاچ ابیات دخی اخرینه کتوردیب
الحاق ایتمشلردر اما ناظم حضرتلری الله اعلم بوقدر
عدد ابیات ایله اسرارا وبعضیه ایما واشارت
قلمشلردرکه اکثر اشیا عدد اربعین اوزره خلق اولنمشدر
وقرقه کلنجه کمال بولمشدر ومشایخ عظام اربعینیاته
متعلق چوق اسرار سویلمشلردر تکلم بوجهدن حکیم
ترمذی حضرتلری نوادر الاصولك یوز سکسان
ویدنجی اصلنده بو اقوال شریفه‌یی بو ترتیب اوزره ایراد
ایتمشلردر مدة الاربعین وقعت فی اشیاء کثیرة من ذلك
ان الانسان خلقه لاربعین نطفة ولاربعین علقة

ولاربعين مضغة ولاربعين سنة يتم شبابه ثم يدبر و
ببر التفكر اربعونه سنه ومكث ادم في طينة اربعون
ومواعدة موسى بطور سينا اربعونه وسلطان الدجال
في الارض اربعون وعدة النفساء اذا دأت الدم اربعون
وحديث اربعين شرحنده شارح خطيب بونلر ذكر
فوائد در تخصيص اين عدد بسيار است قال صلى الله عليه وسلم
من اخلص الله اربعين صباحا ظهرت ينابيع الحكمة من قلبه
على لسانه يعني هركه چهل روز صدق واخلاص افرين جوشش
كرداند چشمهاى حكمت از عين الحياة دل او بزبان آورد
آن شود موسى كليم عليه السلام بكرامة نجوى وتكلم
بعد از صوم چهل روز رسيد فتم ميقات ربه اربعين
ليلة وحى براكثر انبيا صلوات الله على نبينا وعليهم
اجمعين بچهل سالكي آمده است وفي الخبر ما من رجل
يموت فيقوم على جنازته اربعون رجلا لا يشركون
بالله شيئا الا شفعهم الله تعالى فيه قال النبي
عليه الصلوة والسلام خبرا عن الله تعالى خمرت
طينة ادم بيدي اربعين صباحا در تخمير طينت
ادم دست غير در ميان نبود وقال النبي عليه السلام
اذا مات المؤمن بكى عليه مصلاه اربعين يوما قال النبي
عليه السلام تبقى بركة دعاء الوالدين للولد الى
اربعين سنة وقال الشيخ سهروردي في عوارف المعارف

فالتحديد

فالتحديد والتقييد بالاربعين والحكمة فيه لا يطلع احد على
حقيقته ذلك الا الانبياء اذا عرفهم الحجة ذلك
اوفى بحصه الله تعالى بتعريف ذلك من غير الانبيا
فيدكيم كمال اربعينده اولديغي معلوم اولدي ونظم مختصرا
بوقدر ابياتدن مراد ايديكي نكات ثبوت بولديسه وحصت
عليك مرحمته متعلقه اولدن بيله ختم قلدي زياده
تحريره حاجت قالميوب بونك شرحي دخي بو محلده
ختم اولوب نهايت بولدي الحمد لله على التمم والصلوة
والسلام على رسوله افضل الانام ثم اني ارجو من الادباء
ذوي الافهام واطمع من العلماء الكرام ان يصلحوا ما فيه
من الخلل ويصححوا ما فيه من الخطل معلوات نوع الانسان
لا يخلوا عن السهو والزلل وفوق كل ذي علم عليم والله
هو الرؤف الرحيم وقد سودت هذه الورقات وامليت
هذه الصفحات على هذا المنوال مع تشتت الاحوال
وتفرق البال وكثرة الاشتغال سودت وتمت بعون الله
الملك المنان يوم الاثنين الخامس من شهر رمضان
سنه اربعين والف من هجرة فخر الانس والجان صلى الله
عليه وعلى اله واصحابه اجمعين وسلام على المرسلين والحمد لله
رب العالمين اللهم خلصنا عن العوائق الدينية والجسمانية
ونجنا عن العلائق الردية الظلمانية ارسل على اودا حنا
شوارد انوارك وانشر على نفوسنا بوارق اثارك برحمتك
يا ارحم الراحمين والحمد لله رب العالمين
وصلى الله على سيدنا محمد واله وصحبه
اجمعين